

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์
แบบเตรียมความพร้อม กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ปริญญาณิพนธ์
ของ
กรรณิการ์ คลังวิเชียร

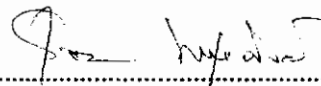
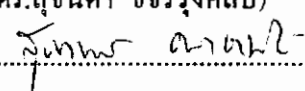
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2541

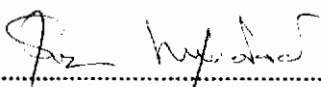
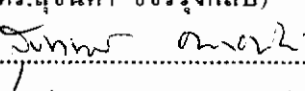
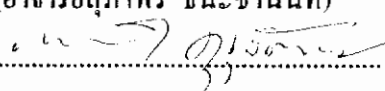
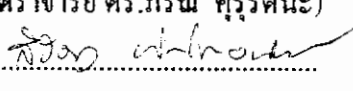
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตวิชาเอก
การศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

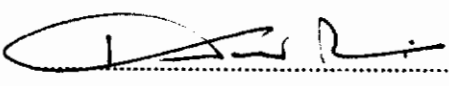
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการ
(อาจารย์สุภาพร รัตนานันท์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

..... กรรมการ
(อาจารย์สุภาพร รัตนานันท์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรณี คุรุรัตน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาถารณ์)
วันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ อาจารย์สุภาพร ธนะชานันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ี คุรุรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ดันดิผลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช ที่ได้สละเวลาอย่างมากในการให้ความรู้ ความคิด ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของการทำปริญญานิพนธ์ ตลอดจนช่วยกระตุ้น ให้กำลังใจด้วยความเมตตาโดยตลอด ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความประณีตสมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกรอบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย อาจารย์รุ่งระวี กนกวิบูลย์ศรี อาจารย์บำเพ็ญ การพาณิชย์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ อาจารย์ทองหล่อ ชงชัย และคณะครู ชั้นอนุบาลทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและความร่วมมือในการศึกษาเป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แผนกการศึกษาปฐมวัย คุณพ่อนิพนธ์ - คุณแม่ฟองจันทร์ คลังวิเชียร คุณน้ารัชณี มหาวันชัย คุณกนกกร คลังวิเชียร อาจารย์จงกล เกษคุ้ม คุณสมจิตต์ สุวรรณวงศ์ คุณสายทิพย์ ศรีแก้วทุม คุณพิศเพดิน ภิรมย์ไกรภักดิ์ คุณบุศรินทร์ ศิริปัญญาธร คุณเนื่อน้อง สันนบุญ คุณพิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง คุณจิตทนายรรณ เตือนฉาย ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ แต่มีส่วนร่วมในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ที่ได้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และให้ความรักความอบอุ่นแก่ผู้วิจัย และอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

กรรณิการ์ คลังวิเชียร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความพร้อมทางการเรียน.....	10
ความหมายของความพร้อม.....	10
องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียน.....	11
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียน.....	13
ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมในการเรียน.....	16
หลักการเตรียมความพร้อมในการเรียน.....	18
ความสำคัญของการเตรียมความพร้อม.....	22
ความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการเรียนการสอน.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม.....	25
การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	27
ความหมายของการจัดประสบการณ์.....	27
ความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	28
แนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	30
ประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัย.....	33 35
บทบาทและหน้าที่ของครูปฐมวัย.....	35

บทที่	หน้า
บทบาทของครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.....	40
บทบาทของครูปฐมวัยด้านการประเมินผลเด็กปฐมวัย.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	48
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	49
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม.....	59
ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาลในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบ เตรียมความพร้อม.....	99
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	105
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	106
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	106
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	106
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	108
อภิปรายผล.....	110
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	112
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	113

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	113
บรรณานุกรม.....	114
ภาคผนวก.....	
ภาคผนวก ก แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์ แบบเตรียมความพร้อม.....	122
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบ เตรียมความพร้อม.....	130
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน.....	135
ภาคผนวก ง ตัวอย่างพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู	136
ภาคผนวก จ บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	143
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	144

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางกำหนดการสังเกตพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมของครูอนุบาล.....	53
2 ตารางการจัดกิจกรรมประจำวันตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	57
3 ตารางการจัดกิจกรรมของครูอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่....	58
4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ในการจัด ประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม.....	60
5 ผลการศึกษาความคิดเห็นด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครู อนุบาลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม.....	99

บัญชีภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 ชุดภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ.....	71
2 ชุดภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา).....	76
3 ชุดภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม.....	83
4 ชุดภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมวงกลม.....	89

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญยิ่งของชีวิต ทั้งนี้เพราะเป็นวัยที่จะต้องได้รับการอบรม สั่งสอน เลี้ยงดู อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเพื่อเป็นการวางฐานและเสริมสร้างให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ประเทศ รัฐได้กำหนดสภาวะความต้องการพื้นฐาน และบริการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยระบุว่า เด็กทุกคนจะต้องได้รับการสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้านเพื่อให้ การพัฒนาบรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในทำนองเดียวกัน แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษาว่า เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติ-ปัญญาตามศักยภาพ (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 1)

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยจึงเป็นการเริ่มต้นที่มีความสำคัญในการช่วยให้เด็กได้เกิดการพัฒนาในทุกด้านดังที่เปสตาลอสซี่ ได้เปรียบเทียบให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้ว่า “เด็กทุกคนเปรียบเสมือนดอกไม้ตูม การจัดการศึกษาจะเป็นขบวนการที่จะคอยระวังเฝ้าดูให้เด็กได้พัฒนาในเวลาต่อมา” (พันธนี เจริญสุข. 2528 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Pestalozzi. 1958 : 4) จากคำกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้จะต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปทีละขั้นตอน ถ้าเด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องแล้วความสามารถในการเรียนรู้จะถูกสะกดกั้นให้ล่าช้าและหยุดชะงักได้หากเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะแล้ว เด็กจะสามารถก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายได้ด้วยความมั่นคง (Bloom. 1964 : 215) ทั้งนี้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเกิดจากการที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ซึ่ง ธอร์นไคค์เชื่อว่า ถ้าเด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในเรื่องใดแล้วการเรียนรู้นั้นจะดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ถ้าหากเด็กไม่พร้อมที่จะเรียนรู้แล้วถูกบังคับให้เรียน การเรียนรู้นั้นก็จะไม่บังเกิดผลและอาจทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ (อาร์ พันธ์มณี. 2540 : 121-125) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรูสโซ ที่เสนอแนะว่า “การศึกษาควรจัดให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก ควรให้โอกาสเด็กได้ เติบโตเต็มที่ คือ มีความพร้อมในการเรียนเสียก่อน จึงจะเริ่มจัดการศึกษาอย่างมีระบบให้กับเด็ก” (วิณี ชิคเชิควงศ์. 2537 : 11 ; อ้างอิงมาจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2525 : 6)

ข้อเสนอแนะของรูโซ่ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการตระหนักถึงความสำคัญของความพร้อมที่มีต่อการเรียนรู้ กล่าวคือ ควรให้เด็กมีความพร้อมเสียก่อนจึงจะสอนเรียนและเขียนอ่านหนังสือ จะช่วยให้เด็กเรียนได้ง่าย สนุก และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและโรงเรียน จาก ผลงานการวิจัยของกิติยวดี บุญซื่อ และคนอื่น ๆ พบว่า เด็กที่ผ่านการเรียนในโรงเรียนอนุบาลแบบเตรียมความพร้อมมา เมื่อโตขึ้นและเรียนอยู่ในชั้นประถม เด็กจะมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ดีกว่าเด็กที่ผ่านการเรียนในโรงเรียนอนุบาลแบบเน้นการสอนอ่าน เขียน เรียนหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของราศี ทองสวัสดิ์ ที่พบว่าเด็กที่ผ่านการเรียนในโรงเรียนแบบเตรียมความพร้อมในระดับชั้นอนุบาล นอกจากจะเรียนวิชาอื่นในระดับประถมได้ดีแล้วเด็กยังมีสภาพจิตใจที่ดี สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้ และเรียนหนังสือได้อย่างเป็นสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 194 - 195).

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงควรเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เด็ก ได้พัฒนาความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าศึกษาในระดับสูงขึ้นและพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ มีสติปัญญาความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมได้ต่อไปในอนาคต ดังแนวนโยบายของรัฐที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ในแนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

-ด้านร่างกาย ส่งเสริมความเจริญเติบโตแข็งแรงของร่างกาย ปลูกฝังนิสัยทางสุขภาพอนามัย และสุขอนามัยที่ดีในเรื่องการรักษาความสะอาด การเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ถูกต้อง ฝึกให้เล่นออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างถูกวิธี

-ด้านอารมณ์ ส่งเสริมสุขภาพจิตปลูกฝังให้รู้จักควบคุมอารมณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสชื่นชมต่อความไพเราะและสิ่งสวยงาม มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวที ขยัน อดทนและเชื่อถือในคำสั่งสอนของศาสนา

-ด้านสังคม ส่งเสริมการพัฒนาลักษณะนิสัย ปลูกฝังให้เด็กเคารพตนเองและผู้อื่นมีสัมมาคารวะ มีระเบียบวินัย กล่าวพูดสั้นแสดงออกในทางที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี รู้จักเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น เคารพสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ฝึกการรับภาระให้ และพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี

-ด้านสติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการสติปัญญา รู้จักหาเหตุผลให้เกิดความเข้าใจ ตัดสินใจด้วยตนเอง สนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ รู้จักคิด

แก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้ตามระดับสติปัญญา และมีความพร้อมที่จะรับการศึกษาขั้นต่อไป (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 1-4)

วิธีการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปของการเตรียมความพร้อมนั้น สามารถกระทำได้ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ และจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้กับเด็ก โดยให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกสังเกต ค้นคว้าทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้เสนอแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาคือ ควรให้เด็กได้เล่นตามธรรมชาติ ฝึกให้เด็กใช้ร่างกายทุกส่วนให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการสังเกตและการเรียนรู้ มีกิจกรรมและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการเล่น (อารี สันทรวี. 2529 : 19)

2. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย ควรมี เป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการพัฒนาไปพร้อมกันทั้ง 4 ด้าน คือ กาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ครูหรือผู้ดูแลเด็กจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุที่มาของพฤติกรรมและลักษณะพัฒนาการโดยทั่วไปของเด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดประสบการณ์ที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาดังกล่าว โดยสอดคล้องกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการและความสามารถของเด็ก (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2523 : 21)

3. การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยควรเป็นการมุ่งเน้นให้เด็กได้มีความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถม โดยเด็กจะเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ (ราศี ทองสวัสดิ์. 2523 : 17)

4. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เจริญและพัฒนาไปในรูปแบบที่พึงประสงค์ตลอดจนป้องกันหรือแก้ไขพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาได้อย่างเหมาะสม (อารี รังสินันท์. 2523 : 43)

5. โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้เด็กพัฒนาทัศนคติ และนิสัยด้วยการเล่นและการทำงานร่วมกับคนอื่น ในสิ่งแวดล้อมที่จะเปิดโอกาสให้เด็กมีความเจริญงอกงาม ทางกาย ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางสังคม ให้รู้จักทำงานร่วมกันและเข้าใจกันได้ดี (ชัยขงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 57)

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ คุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา (2532 : 177) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ว่าในเรื่องของสื่อการสอน อุปกรณ์การสอน วิธีสอนและการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน หรือที่บ้านจะต้องทำ กันอย่างเป็นระบบ อุปกรณ์ไม่จำเป็นต้องพิศดารราคาแพง อุปกรณ์ง่าย ๆ ก็สามารถสอนให้เด็กคิดเป็นและเรียนรู้ได้ เช่น หม้อ ตะเกียบ ช้อน ม้านั่ง

หรือคินสอ ซึ่งสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ว่าเป็นอะไร ทำจากอะไร เพื่ออะไร ใช้อย่างไร ครูต้องรู้วิธีการสอนเด็กด้วยวิธีการที่แปลกใหม่และสิ้นเปลืองน้อย รู้แนวทางการปรับปรุงคุณภาพทางความคิดของเด็กให้ดีขึ้นเพราะเด็กวัยนี้เราสามารถสร้างเขาได้ อาจเริ่มค้นหาให้เรียนรู้ง่าย ๆ ด้วยกิจกรรมหรือเกมที่สนุกสนาน เพื่อ ปูพื้นฐานเรื่องความรู้สึกลึกซึ้งคิดให้เด็กได้ต่อสู้ด้วยตนเอง หรือรู้จักตัวเอง เพราะคนเราประกอบด้วยความรู้สึกนึกคิด แม้จะยังพูดไม่ได้ก็สามารถหัดได้

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532 : 179) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องว่าเด็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้นการจัดหลักสูตรระดับปฐมวัยจึงต้องคำนึงถึงวิธีการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ให้เด็กได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่บูรณาการ หลักสูตรระดับปฐมวัยจึงต้องมีการวางแผนที่เหมาะสม การวางแผนหลักสูตรครูจะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้โดยที่ครูเป็นผู้เตรียมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กมี ปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมด้วยการสำรวจ ทดลอง ค้นคว้าและการเล่น สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ให้เด็กเรียนรู้ควรเป็นสื่อที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากสื่อที่เป็นจริง เป็นรูปธรรมในระดับที่เด็กสามารถเข้าใจได้ก่อนที่จะเรียนรู้ในเรื่องนามธรรม นั่นคือเด็กได้เรียนรู้จากสิ่งง่าย ๆ ไปหาสิ่งที่ยากกว่า หรือสิ่งที่เคยเรียนรู้แล้ว ไปหาสิ่งที่สลับซับซ้อนและยังไม่รู้ซึ่งครูสามารถที่จะปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กส่วนการวัดและการประเมินพัฒนาการของเด็กครูควรใช้วิธีการสังเกตหรือ สอบถามเด็กด้วยการสังเกตเด็กเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลา ขณะที่จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น คือ การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การเร่งเด็กให้อ่าน เขียน เรียนหนังสือ ในขณะที่เด็กยังไม่พร้อม นอกจากจะทำให้การเรียนรู้ไม่บังเกิดผลแล้ว ยังทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนอีกด้วย ครูอนุบาลคือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะหากครูจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามความสนใจ ความต้องการและความสามารถของเด็กแล้ว ก็จะทำให้เด็กเกิดความพร้อมในทุกด้านและการเรียนรู้ของเด็กก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มุ่งเน้นให้เด็กเกิดความพร้อมตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้นครูจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคน โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรง และครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ แนะนำ จัดเตรียมสภาพแวดล้อม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ว่าได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ตรงตามหลักการสอนแบบเตรียมความพร้อมหรือไม่ ครูอนุบาลได้จัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเตรียมความพร้อมมากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นและความเชื่อทางการสอนแบบเตรียมความพร้อมอย่างไร สอดคล้องกับทฤษฎีทางการจัดการศึกษาแบบเตรียมความพร้อมหรือไม่มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งในภาคปฏิบัติว่าทางโรงเรียนได้ใช้แนวทางในการจัดกิจกรรมตามนโยบายของรัฐที่ได้วางไว้หรือไม่ อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยต่อไปในอนาคต

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของเด็ก ดังนี้

- 1.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
- 1.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
- 1.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
- 1.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
- 1.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
- 1.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ดังนี้

- 2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมด้านหลักการ แนวคิด และทฤษฎี
- 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ข้อค้นพบจากการศึกษาพฤติกรรมในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานทางการวิจัยด้านพฤติกรรมในการ

จัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมซึ่งครูอนุบาล สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมในโรงเรียน ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 16 คน ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

2. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของเด็ก ดังนี้

- 2.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
- 2.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 2.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
- 2.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
- 2.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
- 2.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
- 2.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล

3. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาล ด้านหลักการ แนวคิดทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวมข้อมูล

4. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์

กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม

ประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
ประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

โดยผู้วิจัยมีกรอบความคิดในการศึกษาเพื่อสนองวัตถุประสงค์

1. พฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
  - 1.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
  - 1.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 1.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
  - 1.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
  - 1.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
  - 1.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
  - 1.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
2. ความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
  - 2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎี
  - 2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมของครูอนุบาล หมายถึง การแสดงออกและการปฏิบัติของครูในระหว่างจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยมุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรม ต่อไปนี้

- 1.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
- 1.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
- 1.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
- 1.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม

1.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง

1.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

2. ครูอนุบาล หมายถึง ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 16 คน

3. การจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้าน ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีหลักการสำคัญดังนี้

1. เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ที่มุ่งเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และมุ่งพัฒนาทักษะพื้นฐานเพื่อการศึกษาในระดับชั้นต่อไป และเพื่อเตรียมพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรง

2. ประสบการณ์ที่จัดให้แก่เด็กมุ่งสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เหมาะสมตามวัย

3. ครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อม ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กในทุกด้าน

4. ความคิดเห็นของครูอนุบาล หมายถึง การแสดงความคิดเห็นด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและบทบาทหน้าที่ของครูที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ซึ่งวัดโดยการใช้แบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมทางการเรียน
  - 1.1 ความหมายของความพร้อม
  - 1.2 องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียน
  - 1.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียน
  - 1.4 ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมในการเรียน
  - 1.5 หลักการเตรียมความพร้อมในการเรียน
  - 1.6 ความสำคัญของการเตรียมความพร้อม
  - 1.7 ความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการเรียนการสอน
  - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม
2. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์
  - 2.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.3 แนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.4 ประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
3. ครูปฐมวัย
  - 3.1 บทบาทและหน้าที่ของครูปฐมวัย
  - 3.2 บทบาทของครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
  - 3.3 บทบาทของครูปฐมวัยด้านการประเมินผลเด็กปฐมวัย

1. ความพร้อมทางการเรียน

เด็กทุกคนเกิดมาในโลกนี้ด้วยความพร้อมที่จะเรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง เมื่อเขาได้บรรลุวุฒิภาวะทางร่างกายและมีประสบการณ์ซึ่งการที่จะบรรลุวุฒิภาวะนั้นไม่เพียงแต่ทำให้เขาเรียนรู้ได้ก็แล้ว ยัง ทำให้เขาเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้อีกด้วย แต่ถ้าเขายังไม่บรรลุวุฒิภาวะแล้วไปบังคับให้เขาต้องเรียนรู้ก็จะทำให้เกิดปัญหาได้ ดังที่ทอร์น ไคส์ ได้กล่าวถึงกฎแห่งความพร้อมในทฤษฎีของเขาว่า การที่บุคคลพร้อมที่จะเรียนรู้ การเรียนรู้จึงนำมาซึ่งความพึงพอใจ แต่ถ้าพร้อมที่จะเรียนรู้แล้วไม่ได้เรียนรู้ก็จะทำให้บุคคลเกิดความไม่พึงพอใจ หรือถ้าไม่พร้อมที่จะเรียนรู้แล้วถูกบังคับให้เรียนรู้ก็จะเกิดความไม่พึงพอใจเช่นกัน (Lieberman, David A . 1992 : 235 อ้างอิงมาจากThorndike. 1911 : 193) ดังนั้นในการเรียนการสอนใด ๆ ก็ตาม เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีความสามารถที่จะเรียนสิ่งนั้น ๆ ได้ หรือเกิดความพร้อมที่จะเรียนนั่นเอง ดังนั้น ระยะเวลาที่ครูจะเริ่มสอนจึงจำเป็นจะต้องสำรวจพื้นฐานหรือความพร้อมของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถที่จะรับรู้สิ่งที่ครูจะสอนได้ (พันชนี เจริญสุข. 2528 : 7)

1.1 ความหมายของความพร้อม

ได้มีผู้ให้ความหมายของความพร้อมของเด็กไว้หลายท่าน ซึ่งพอสรุปได้ว่า ความพร้อม หมายถึง

1. สภาพของความเจริญเติบโต บวกกับความสนใจและความรู้อันเป็นรากฐานซึ่งสูงพอที่จะทำให้เด็กเรียนรู้ได้สะดวกขึ้น (สุโท เจริญสุข. 2525 : 6)
2. ความสนใจที่จะเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างบังเกิดผล (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. 2518 : 175; พรรณี ชูทัย. 2522 : 15)
3. วุฒิภาวะของผู้เรียนที่พร้อมจะเรียนสิ่งนั้น (พรรณี ชูทัย. 2522 : 15; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 2)
4. การที่ผู้เรียนมีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาที่ประสานสัมพันธ์กัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 2)
5. ความสุข ความพึงพอใจ เมื่อได้กระทำในสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่น่าสนใจและ ทำให้เกิดการเรียนรู้ (สมควร อภัยพันธ์. 2512 : 77 - 78 ; อ้างอิงมาจาก Thorndike.n.d.)
6. ความรู้เดิมของเด็กที่ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปโดยสะดวก (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. 2518 : 175)

7. สภาพแห่งความจริงของงมงาม และการพัฒนาการอย่างสูงสุดของเด็กทั้งทางกาย สมอง อารมณ์และสังคม จนถึงระดับที่จะเรียนรู้ได้(เดอนใจ เศรษฐศักดิ์โก. 2524 : 51)
  8. สภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัว และความสนใจหรือแรงจูงใจ (พรมณี ชูทัย. 2522 : 15)
  9. ความสามารถทางกายและจิตใจที่จะเรียนซึ่งประกอบด้วยความอยากเรียน มีทักษะและมีพื้นฐานที่เหมาะสม (พัชรีย์ สนวนแก้ว. 2536 : 31)
  10. ขั้นพัฒนาการของเด็กที่พัฒนามาถึงระดับหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความสามารถที่จะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างง่ายโดยที่วุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการพัฒนาถึงจุดหนึ่ง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้เขาก้าว ไปสู่การเรียนรู้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ (วราภรณ์ รักวิชัย. 2533 : 53)
  11. การได้มาซึ่งทักษะ ความรู้ ทักษะ ทักษะ และลักษณะของพฤติกรรมที่เหมาะสมซึ่งได้มาก่อน ทำให้เมื่อผู้เรียนได้เข้ามารับการสอนจากโรงเรียนแล้วจะได้รับผลประโยชน์เต็มที่มากที่สุด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 235 ; อ้างอิงมาจาก Anastasi. 1976 : 211)
- จากความหมายของความพร้อมดังกล่าวสรุปได้ว่าหมายถึงการที่เด็ก มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพียงพอที่จะรับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรค ทำให้เกิดความพึงพอใจในการกระทำนั้น ๆ

1.2 องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียน

องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียน ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่ดีบังคับกับกล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้ดี ตลอดจนประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทำงานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี
2. องค์ประกอบด้านสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถด้านการคิด การหาเหตุผล การแก้ปัญหา ความสามารถด้านภาษา คณิตศาสตร์ ความสามารถในการรับรู้ การจำ ความสนใจ
3. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น ความมั่นคงทางอารมณ์ ความเข้าใจความรู้สึกรักของตนเองและผู้อื่น ความต้องการการเรียนรู้
4. องค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบ การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (วราภรณ์ รักวิชัย. 2527 : 17)

สำหรับเรื่องนี้ บันลือ พงกษะวัน (2518 : 25) กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนของเด็กมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟัง การพูด ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ เช่น คากับมือ เป็นต้น
2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถลำดับเหตุการณ์จากนิทาน ที่คนได้ฟังหรือรูปภาพ ลำดับภาพได้ จำได้แม่น จะพูดหรือสั่งอะไรก็เข้าใจง่าย
3. ความพร้อมในด้านอารมณ์ ได้แก่ รู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานและเล่นเป็นกลุ่มได้ ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เป็นต้น
4. ความพร้อมในด้านจิตวิทยา ได้แก่ มีความเข้าใจในการอ่าน รู้จักฟังอย่างตั้งใจ ใช้ภาษาได้ดี

พลศิริ แก้วกลางศึก (2519: 30) ได้กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. วุฒิภาวะของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะความเจริญเติบโตทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคลในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเรียนได้สะดวก
2. ประสบการณ์และสภาพครอบครัว
3. วิธีสอนและอุปกรณ์ เด็กจะมีความพร้อมมากขึ้นเมื่อมีการใช้อุปกรณ์ ที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
4. สภาพทางอารมณ์และการปรับตัว เด็กที่ไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ถูกทอดทิ้ง เคยได้รับความล้มเหลวในการเรียน ความไม่อบอุ่นทางบ้าน สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก

และ พัชรี สวนแก้ว (2536 : 32) ได้กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนของเด็กต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. สุขภาพ เด็กที่มีสุขภาพไม่แข็งแรงก็จะไม่พร้อมที่จะเรียน
2. การปรับตัวทางอารมณ์ เด็กที่ไม่มีความสุขจะเรียนไม่ได้ดี ซึ่งอาจเกิดจากครอบครัว การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้ มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ฯลฯ ซึ่งทำให้เด็กไม่มีความพร้อมที่จะเรียน
3. วุฒิภาวะทางสมองและกล้ามเนื้อ เด็กที่ไม่มีความสามารถในการเรียนหรือการทำงานในวิชาต่าง ๆ ก็จะเรียนรู้ได้ยาก เช่น เด็กที่อายุน้อยกว่า $6\frac{1}{2}$ ปี ไม่มีวุฒิภาวะทางสมองที่จะเรียนอ่านในบรรยากาศของชั้นเรียนทั่วไป ถ้าให้เด็กเรียนอ่านก็จะเรียนได้ช้า เป็นต้น
4. ประสบการณ์การเรียนรู้เดิม การเตรียมฝึกและจัดให้เด็กมีประสบการณ์จะทำให้เด็กมีพื้นฐานที่จะเรียนในขั้นต่อไปอย่างได้ผล

5. ครูและคุณภาพของการสอน คุณภาพของการสอนมีความสำคัญต่อความพร้อมของเด็ก ดังนั้น ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กที่เรียนช้าและเรียนเร็ว ซึ่งจะมีความพร้อมไม่เท่ากัน

จากเอกสารดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า วุฒิภาวะ สภาพทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา อีกทั้งประสบการณ์เดิมหรือความรู้พื้นฐาน คือองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้เทคนิคการสอนของครูก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจะช่วยสร้างความพร้อมในการเรียนให้กับเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่ครูสอน และเมื่อเด็กมีความพร้อมที่จะเรียนก็จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียน

นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (2525 : 12) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียน ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางบ้าน

ครอบครัวนับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสติปัญญา ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามสิ่งแวดล้อมที่ด้อยจะส่งผลให้เด็กไม่สามารถพัฒนาสติปัญญาเท่าที่ควร สภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่สำคัญต่อเด็กมีดังนี้

1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ได้แก่ อาชีพและรายได้ของ ครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อขนาดของบ้าน จำนวนบุตร อาหาร การพักผ่อน การอบรมเลี้ยงดูบุตร เศรษฐกิจของครอบครัวจะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีเกี่ยวกับการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของเด็ก

1.2 ฐานะทางสังคมของบุคคลในครอบครัว หมายถึง การจัดกลุ่มหรือการจัดชั้นของครอบครัวมีการจัดตำแหน่งของสมาชิกในครอบครัว ว่าใครเป็นพวกใคร ใครเด่น ใครด้อย ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ อิทธิพลและ แบบแผนในการดำเนินชีวิต

1.3 คุณภาพชีวิตของครอบครัว หมายถึง ความเป็นไปภายในครอบครัวของแต่ละครอบครัวเช่น ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว ครอบครัวที่มีทั้งพ่อและแม่อยู่ร่วมกัน หรือครอบครัวที่มีพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่อยู่ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อจิตใจ อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพของเด็กมาก ครอบครัวมีหน้าที่วางรากฐานต่าง ๆ ไว้ให้เด็กทั้งสิ้น

1.4 โภชนาการ ความสำคัญของโภชนาการเป็นการยอมรับกันทุกฝ่ายว่า อาหารมีความสำคัญต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตทั้งทางตรงและทางอ้อม อันตรายจากการขาดอาหารมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้วย

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

นอกจากสภาพการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแล้ว สภาพการจัดประสบการณ์และการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยโรงเรียนและครูก็มีผลต่อความพร้อมของเด็กเช่นกัน ดังนั้น โรงเรียนและครูจึงควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กให้ถูกต้องและเหมาะสมในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปในโรงเรียน บุคลิกภาพของครู การจัดบทเรียนของครู รวมทั้งวิธีที่ครูใช้ในการสอน ฯลฯ ถ้าเด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ครู และเพื่อน ๆ ก็จะทำให้เขาเกิดความสนใจ ความต้องการที่จะเรียน อยากเรียน อยากทำ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กพร้อมที่จะเรียน การที่จะจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้แก่เด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 2.1 การพัฒนาเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกาย ด้านความสามารถหรือสติปัญญา ด้านคุณธรรมหรือลักษณะนิสัย และสังคมนิสัย
- 2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้ เน้นความสามารถทางทักษะและกระบวนการในการหาความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาของคนและสังคม
- 2.3 เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดกับใคร ในสถานการณ์ใด การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์และความสนใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้
- 2.4 ควรเปิดโอกาสการเรียนรู้ วิธีการและเวลาให้ยืดหยุ่นได้ เพราะเด็ก แต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ สติปัญญา และความสนใจ
- 2.5 การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กได้สัมผัส จับต้อง ทดลอง ตามแบบ ดังนั้น การเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางให้เด็กฟังอย่างเดียว จึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 2.6 การเล่นคือธรรมชาติของเด็กวัยนี้ทุกคน การเล่นมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทุกด้าน เพราะการเล่นเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ ปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ ดังนั้นการเล่นจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

กาเย่ (ประสาธ อิศรปริศา. 2522 : 135 ; อ้างอิงมาจาก Gagne. 1977 : 179) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดความพร้อมดังนี้

1. ความสนใจหรือความใส่ใจ (Attention Set) เป็นลักษณะทางจิตใจที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด จึงมีชื่อเรียกว่า Attention Set หรือชุดที่ทำให้เกิดความใส่ใจคือสิ่งแรกสุดจะต้องมีสิ่งเร้ามากระตุ้น เช่นกรณีที่ครูชี้ตัวอักษรให้เด็กดู เด็กจะเกิดความสนใจในสิ่งที่ครูชี้ความรู้สึกสนใจหรือใส่ใจ มิได้เพียงแต่มองตามที่ครูชี้เท่านั้น แต่เด็กจะเกิดการตอบโต้ขึ้น โดยอาจฝึกตามไปหรือออกเสียงตามไปเบา ๆ หรือออกเสียงดัง ๆ ตามครู การตอบสนองนี้จะเกิดขึ้น สืบเนื่องกันเป็นลูกโซ่ตลอดไปในขณะที่มีความใส่ใจอยู่ นอกจากนี้แล้ว เด็กยังมีความรู้สึกหรือความคิดต่าง ๆ ตามไปด้วย เช่น การจัดอันดับ ก่อน - หลัง

2. แรงจูงใจ (Motivation) ที่จะเรียน เป็นผลสืบเนื่องมาจากความใส่ใจในการเรียน คือ เมื่อความใส่ใจในการเรียนมีมากขึ้น ก็จะมีผลให้เกิดความต้องการอยากรู้หรืออยากเห็นและเกิดความอยากเรียนหรือเกิดแรงจูงใจในการเรียนของเด็กซึ่งมีสองลักษณะคือ แรงจูงใจที่ใฝ่งาน (Task Motivation) และแรงจูงใจที่จะได้ผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

3. สภาพของพัฒนาการ (Developmental Status) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อ ระบบประสาท และสติปัญญา การเรียนรู้อย่างง่าย ๆ จะเกิดขึ้นตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ การที่เด็กเรียนรู้จะไรมาก่อนเข้าโรงเรียน เป็นการสร้างประสบการณ์หรือความรู้พื้นฐานให้แก่เด็ก ทำให้เด็กสามารถรับรู้และดัดแปลงการเรียนรู้ของคนตามที่ได้เรียนรู้มาแล้วให้เข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้รับอย่างต่อเนื่องกัน

สำหรับเรื่องนี้ พัชรีย์ สอนแก้ว (2536 : 33) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ดังนี้

1. องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 วุฒิภาวะ เป็นตัวกำหนดระดับความเจริญเติบโตสูงสุดของพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในแต่ละวัยของบุคคล เช่น วุฒิภาวะของเด็กอายุ 5 ปี โดยทั่วไปจะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านร่างกาย	มีน้ำหนักประมาณ 19 กิโลกรัม สูงประมาณ 107 เซนติเมตร
ด้านอารมณ์	สามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้ดี มีความมั่นใจในตนเอง
ด้านสังคม	รู้จักคนได้ง่ายขึ้น รู้สึกสนุกสนานที่ได้เล่นกับเด็กอื่น ต้องการเพื่อน ต้องการความรักและการยอมรับจากผู้ใหญ่
ด้านสติปัญญา	สามารถชี้และเรียกชื่อสีได้ 4 - 6 สี เรียนรู้จาก

การสังเกต การฟัง การสำรวจ มีความเข้าใจใน
เรื่องหน้าที่ และประโยชน์ของสิ่งต่าง ๆ

1.2 ประสบการณ์เดิมหรือความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เป็นความรู้เบื้องต้นที่ช่วยให้เรียนเข้าใจหรือเรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ ได้ เช่น การรู้คำศัพท์ จะเป็นพื้นฐานให้กับการพูดเป็นประโยค ดังนั้นในการเรียนรู้สิ่งใด ๆ ผู้เรียนจะต้องมีวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมมาก่อน จึงจะช่วยให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้

2. องค์ประกอบภายในโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 ครูผู้สอน จะช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียน โดยเฉพาะครู สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีบุคลิกภาพดี มีใจรักและเมตตาเด็ก อ่อนโยน นุ่มนวล ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะอ่อนหวาน เอาใจใส่เด็ก มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ จะช่วยให้เด็กสนใจอยาก
รู้อยากเห็นในสิ่งที่ครูจะสอน

2.2 บทเรียน การจัดแผนประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน บทเรียนที่ยากเกินความสามารถหรือความเข้าใจของเด็กจะ ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจที่จะเรียนรู้

2.3 วิธีสอน จะต้องใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ครูต้องใช้เทคนิค วิธีสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน มีกิจกรรมและสื่อการสอนที่น่าสนใจ อันจะช่วยกระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียน

2.4 สิ่งแวดล้อมทั่ว ๆ ไป ในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศที่สนับสนุนที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ความเงียบ ความพอดีของแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศที่ดี ห้องเรียนไม่คับแคบ มีเนื้อที่ที่จะให้เด็กได้เคลื่อนไหวและทำกิจกรรมได้โดยสะดวก อุปกรณ์ พอเพียง บริเวณโรงเรียนร่มรื่น สะอาด รวมทั้งส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกอยากมาโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เด็กสนใจที่จะเรียนมากขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า ความพร้อมในการเรียนของเด็กขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมที่บ้าน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และ ความสนใจ ความใส่ใจ หรือแรงจูงใจภายในตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมในการเรียน

ในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กมุ่งเน้นที่การเตรียมความพร้อมเป็นสำคัญเพื่อความเจริญเติบโตที่เหมาะสมของเด็ก สุมานา พานิช (2531 : 39 - 44) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความพร้อมดังนี้

1. ความพร้อมช่วยให้การเรียนรู้ตรงกับระดับสติปัญญาและความสามารถของเด็ก พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัย 2-5 ปี การคิดของเด็กอยู่ในขั้น รูปธรรม คือ เด็กต้องได้เห็นของจริง ได้สัมผัส ทดลอง การใช้เหตุผลเป็นเพียงกิ่งเหตุผล ยังใช้เหตุผลแท้จริงไม่ได้ และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของความคิด คือ คิดว่าความคิดของตนเองถูกต้อง ที่สุด ไม่อาจคิดหรือแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะของผู้อื่นได้ การศึกษาที่สอดคล้องกับระดับสติปัญญาและความสามารถของเด็กวัยนี้ก็คือ เตรียมความพร้อมในการเรียน และใช้วิธีสอนแบบเรียนปนเล่นการให้เด็กเรียนอ่าน เขียน พยัญชนะและตัวเลขเป็น เป็นการเรียนที่เกินความสามารถของเด็ก เด็กอาจเรียนได้แต่จะให้อ่านช้า ๆ ใช้เวลาจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย และปราศจากความเข้าใจ จำแบบนกแก้ว นกขุนทอง ซึ่งเป็นผลเสียมากต่อเด็ก

2. ช่วยเด็กที่เสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อม เด็กทุกคนมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตเท่าเทียมกัน แต่ศักยภาพนั้นมิได้สมบูรณ์ในตัวเอง ต้องอาศัยปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมเป็นอันมาก สิ่งแวดล้อมมีธรรมชาติเป็นเงื่อนไข คือ พัฒนาการของเด็กจะสมบูรณ์หรือบกพร่องก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมนั้นด้วย เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะมีความเสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มีปัญหาในการเล่าเรียน และการปรับตัวมาก ดังนั้น การจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจจะช่วยให้เด็กที่เสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อมมีความพร้อมและเกิดการพัฒนามาที่เหมาะสม ซึ่งการเรียนในชั้นเด็กเล็กจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการและความพร้อมในการเรียน ตลอดจนลดความล้มเหลวในการเรียนที่จะเกิดขึ้นในระยะเริ่มแรก

3. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านลักษณะนิสัยและสังคมนิสัย เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ อยู่ในสังคมแคบ ๆ เฉพาะครอบครัวและญาติ ซึ่งคนเหล่านั้นเอาอกเอาใจตามใจเด็กจนทำให้เด็กคิดว่าตนเองสำคัญที่สุด เสริมให้เด็กมีนิสัยที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยิ่งขึ้น นิสัยของเด็กวัยนี้ชอบต่อต้านสังคมหรือไม่เป็นสังคมที่ดี คือ ชอบแข่งขัน อิจฉา ชอบมีอำนาจเหนือ ผู้อื่น อยากให้ผู้อื่นยอมรับ ชัดแจ้ง เห็นแก่ตัว โกรธง่าย เป็นต้น ดังนั้น การจัดการศึกษาโดยการ เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเล็ก จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะจุดมุ่งหมายในการเตรียมความพร้อมด้านลักษณะนิสัยก็เพื่อฝึกจิตใจหรือเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาอย่างจริงจัง หากเด็กในวัยนี้มีลักษณะนิสัยและสังคมนิสัยที่ไม่พึงปรารถนาแล้ว เด็กจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ยอมรับผู้อื่น ไม่เข้าใจกฎระเบียบของสังคม ซึ่งเป็นอันตรายต่อตนเอง และส่วนรวมอย่างยิ่งเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

4. ช่วยลดการซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปัจจุบันเด็กที่มีอายุตามเกณฑ์เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยถือหลักว่าเด็กมีความพร้อมถึงระดับที่สมควรเรียนตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว แต่ปรากฏว่าอัตราการซ้ำชั้นมีสูงมากในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดย

เฉพาะในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษาและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในท้องถิ่นเหล่านี้ขาดความพร้อมที่จะเรียน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมก่อนจึงหวังผลว่าจะช่วยลดอัตราการซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลงได้บ้าง

กล่าวได้ว่า การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่นได้ดี นอกจากนี้ยังช่วยลดปัญหาการเรียนซ้ำชั้นของเด็กเมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

1.5 หลักการเตรียมความพร้อมในการเรียน

การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากที่สุดและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้เพราะจะช่วยให้เด็กได้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ขั้นต่อไปในระดับที่สูงขึ้นและช่วยให้เด็กเรียนหนังสือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข (พันธนี เจริญสุข. 2528 : 21) จากการวิจัยและการศึกษาค้นคว้าในเรื่องการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อมจะสามารถเรียนรู้ได้ทันในชั้นประถมศึกษา และมีผลดีที่น่าสนใจ ก็คือ เด็กจะไม่เบื่อหน่ายในการเรียน อีกทั้งมีความสุขตามวัยที่เด็กควรจะได้รับอีกด้วย ดังที่ สุมนา พานิช (2531 : 44 - 45) ได้กล่าวถึงสาเหตุในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กไว้ ดังนี้

1. การเรียนภาษาเป็นสิ่งยากสำหรับเด็ก ภาษาเขียนประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องการเวลามากที่จะจดจำให้ได้หมด เช่น ภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว สระ 28 รูป และวรรณยุกต์อีก 4 รูป เป็นต้น ซึ่งแต่ละตัวมีความเหมือนและความแตกต่างกันไป และการอ่านก็เป็นกระบวนการที่ย่างยากซับซ้อนเช่นกัน ต้องใช้วิธีระดมผัสคือ นัยน์ตา กล้ามเนื้อตาต้องบังคับถูกตาให้เคลื่อนตามตัวอักษรที่เรียงเป็นบรรทัด ต้องรู้จักความหมาย คือ อ่านรู้เรื่องแล้วต้องคิด อวัยวะต่าง ๆ เหล่านี้ต้องทำงานประสานกันอย่างมีสมรรถภาพ ถ้าเกิดมีอวัยวะส่วนใดบกพร่องการอ่านก็ต้องผิดปกติไปด้วย ดังนั้นการเขียนและการอ่านสำหรับเด็กวัยนี้ที่มาโรงเรียนใหม่ ๆ นับว่าเป็นสิ่งยากและหนักมากสำหรับเด็ก จึงไม่ควรบังคับให้เด็กเรียนทันที

2. เด็กแรกมาโรงเรียนต้องการเวลาปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ เมื่อเด็กอยู่บ้าน สังคมในบ้านแคบ มีคนไม่กี่คน แต่โรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความหลากหลายมาก ภายในห้องเรียนมีเด็กมาก แต่มีผู้ใหญ่เพียงคนเดียวดูแลสิ่งแวดล้อมใหม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ให้เด็กทุกคนได้ปฏิบัติ เด็กจะทำอะไรตามใจตนเองเหมือนอยู่บ้านไม่ได้ เพราะครูจะต้องระวังตักเตือนให้เด็กทุกคนทำตามระเบียบตลอดเวลา เด็กต้องปรับตัวจากสังคมที่ถือตนเองเป็นศูนย์กลางมาสู่สังคมที่มีกฎระเบียบเป็นแนวปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้นับเป็นสิ่งใหม่สำหรับเด็ก ความรู้สึกของเด็กข่มขู่ไม่คืน และเด็กยังไม่

เข้าใจว่าเรียนหนังสือไปทำไม เด็กต้องการเวลาปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ จึงยังไม่สมควรสอนเนื้อหาวิชาทันทีจนกว่าเด็กจะมีความรู้สึกลดความกลัวและไว้วางใจครู

3. การเตรียมความพร้อมเป็นการปูพื้นฐานความรู้เด็กให้อยู่ในระดับเดียวกันก่อนที่จะเรียนเนื้อหาวิชา เด็กแต่ละคนเติบโตมาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน หรือมีสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน บางคนพูดจาจะฉะฉานราบรื่นชัดเจน กล้าแสดงออก แต่บางคนพ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่มากนักเด็กรู้จักสิ่งแวดล้อมเพียงแคบ ๆ รู้คำศัพท์น้อย พูดจาไม่ค่อยคล่องแคล่วไม่มีใครจะไว้วางใจใครง่าย ๆ เด็กที่มีความรู้พื้นฐานแตกต่างกันเมื่อต้องเรียนเนื้อหาซึ่งเป็นสิ่งที่ยากอยู่แล้ว ย่อมมีปัญหาตามมาหลายประการ การเตรียมความพร้อมเป็นการปูพื้นฐานความรู้อันจำเป็นสำหรับการเรียนการอ่านเขียน เพื่อให้เด็กทุกคนมีระดับเท่ากันอีกครั้งหนึ่ง การเตรียมความพร้อมในการเรียนสามารถทำได้หลายรูปแบบ แต่ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่ากิจกรรมในการเตรียมความพร้อมเป็นการฝึกให้เด็กทำแบบฝึกหัดความพร้อมทุกเล่ม หรือให้คัดกระดาษปะเป็นรูป วาดภาพแยกความเหมือนความแตกต่างของภาพหรือคำ หรือรู้จักการถอดคำจากซ้ายไปขวา ก็เพียงพอแล้วสำหรับเตรียมความพร้อมในการเรียนซึ่งเป็นการเข้าใจที่ไม่ค่อยถูกต้อง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงควรเข้าใจ หลักการเตรียมความพร้อมในการเรียนให้ถูกต้องเพื่อนำไปจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กต่อไป หลักการเตรียมความพร้อมประกอบด้วย

1. การเตรียมความพร้อมในการเรียนของเด็ก จะต้องมีส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์และทักษะเบื้องต้น สำหรับการเรียนวิชาต่าง ๆ ในชั้นประถมต่อไป

2. แนวการสอนจะต้องเป็นการบูรณาการ คือมีความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและ กิจกรรม มีทั้งประสบการณ์ในการใช้ภาษา ดนตรี ศิลปะ การอยู่ร่วมกัน ฯลฯ มากกว่าที่จะเรียนในแต่ละวิชา

3. แนวการสอนควรต่อเนื่อง และสามารถที่จะเปลี่ยนจากประสบการณ์อันหนึ่งไปยังอีกประสบการณ์หนึ่งได้สะดวก

4. เนื้อหาการเรียนรู้ออกคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละบุคคล และของเด็กในชั้นและตรงกับความต้องการของท้องถิ่นด้วย

5. ประสบการณ์ที่จะนำมาสอนควรยึดหยุ่นได้ คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน และอัตราการโตเร็วโตช้าของเด็ก ให้เด็กมีโอกาสที่จะเลือกแสดงความคิดเห็นให้เด็กได้ทำงานและเล่นได้สมดุลกัน

6. กิจกรรมในแนวการสอนจะต้องให้สมดุลกัน จะต้องมีการหมุนเวียนสลับ เปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีกิจกรรมทั้งในอาคาร นอกอาคาร ทั้งกิจกรรมที่เด็กต้องเคลื่อนไหว มาก ๆ และอยู่เงียบ ๆ ตลอดจนมีเวลาพักผ่อนและกินอาหาร

7. ควรให้เด็กได้ประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ โดยใช้ความคิดจินตนาการและความสามารถในการสร้างสรรค์และสร้างสิ่งต่าง ๆ ตามความประสงค์ เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการคิดหาเหตุผลและการแก้ปัญหา

8. ควรให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสชื่นชมในความสำเร็จของตนเอง ตามความสามารถที่แตกต่างกัน

9. สร้างความคิดความรู้สึก หรือทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียนให้แก่เด็กให้เด็กเกิดความรู้สึกที่สุขสบาย และร่าเริงแจ่มใส

10. ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับที่เด็กจะอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันกับเพื่อน รู้จักแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักเสนอแนะออกความคิดเห็นและฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

11. กิจกรรมสำหรับการเตรียมความพร้อมในการเรียนให้แก่เด็กเล็กนี้ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยการเล่นหรืออ่านนิทานให้ฟัง อ่านโคลง คำขวัญในหนังสือ พูดคุยอภิปรายกันในเรื่องง่าย ๆ พาไปที่ชมตามสถานที่ต่างๆ ฟังดนตรี การเล่นโดยเสรีภายในขอบเขตที่ไม่มีอันตรายแก่ ตนเองและผู้อื่นเล่นแสดงละคร ปั้น ดัดกระดาษ เขียนรูปและระบายสี เล่นหุ่น เป็นต้น

12. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ควรเป็นประสบการณ์ตรง เพื่อให้เด็กได้สังเกต สัมผัส รับรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

13. กิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรจัดระยะเวลาให้เหมาะสมกับเด็ก กิจกรรมที่ควรต้องใช้พลังงานควรสลับกับกิจกรรมที่เด็กไม่ต้องใช้พลังงาน

14. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ควรแทรกการเล่นเพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างสนุกสนาน จะทำให้เด็กจำบทเรียนได้ง่าย (ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523 : 32)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 45- 48) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กที่สอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมไว้ ดังนี้

1. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งปลูกฝังเด็กให้มีพื้นฐานชีวิตที่ดีด้านคุณธรรม และจริยธรรม

2. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งเสริมให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นเหมาะสมกับวัย

3. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนให้แก่เด็ก

4. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งเตรียมเด็กให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

นิพนธ์ จิตต์ภักดี (2518 : 8 - 10) ได้แบ่งการเตรียมความพร้อมทางการเรียน ให้แก่ เด็กปฐมวัยออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ความพร้อมทางกาย ความพร้อมบางอย่างเราต้องคอยให้ถึงวัยที่เหมาะสม ก่อนแต่บางอย่างก็สามารถฝึกหัดได้ เช่น

1.1 คา สามารถฝึกหัดได้ดังนี้

1.1.1 ฝึกให้นักเรียนกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา

1.1.2 เล่นเกมทายตัวอักษร

1.1.3 เล่นสัญลักษณ์โดยใช้ตัวอักษร

1.1.4 เล่นต่อภาพ

1.1.5 เล่นเกมทายคำ เป็นต้น

1.2 หู สมรรถภาพในการฟังขึ้นอยู่กับอายุและประสบการณ์ การฝึกให้เด็กมีความสามารถในการฟังและแยกแยะเสียงที่ได้ยิน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น ให้ฟังเสียงสัตว์ต่าง ๆ ร้อง แยกเสียงในการพูดหรือฟังเสียงดนตรีตามเสียงวรรณยุกต์ เป็นต้น

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตา ในการอ่านและเขียน เด็กจะต้องใช้สายตาและมือให้สัมพันธ์กัน วิธีฝึกสายตากับมือให้ทำงานประสานกันนั้นฝึกได้คือ

1.3.1 ปั่นดินน้ำมัน ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ร้อยลูกปัด ฯลฯ

1.3.2 เล่นเกมต่าง ๆ เช่น ต่อรูปภาพ เล่นเข้าเขาวงกต เป็นต้น

1.4 สุขภาพทั่วไป เด็กต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์จึงพร้อมที่จะเรียน

2. ความพร้อมทางสติปัญญา สังเกตดูว่าเด็กสามารถพูดได้คล่องชัดเจนถูกต้อง เข้าใจความหมายของคำหรือประโยคที่ใช้ เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงของตัวอักษร และจดจำข้อความได้ จากการทดสอบสติปัญญาของเด็กวัยนี้พบว่าควรให้เด็กได้มีประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับชื่อสิ่งของต่าง ๆ ได้เล่นมาก ๆ จะช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมมากขึ้น

3. ความพร้อมทางด้านอารมณ์และสังคม สามารถดูได้จากสิ่งเหล่านี้

3.1 เด็กได้เล่นกับเพื่อน โดยที่ไม่ทะเลาะวิวาท

3.2 เด็กรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นหรือยัง

3.3 เด็กตั้งใจฟังคนอื่นพูดหรือยัง

3.4 เด็กรับฟังคำโต้แย้งจากคนอื่นหรือไม่

ถ้าเด็กยังไม่พร้อม ควรส่งเสริมดังนี้

- 1 ให้เด็กทำงานร่วมกัน
- 2 ร่วมอภิปรายปัญหาในชั้น
- 3 ครูเล่านิทานให้ฟัง
- 4 เล่นละคร ดนตรี ขับร้อง
- 5 ครูอ่านหนังสือให้ฟังและให้ดูรูปภาพประกอบ

4. ความพร้อมทางจิตใจ สังกศได้จากความสนใจของเด็ก เมื่อเด็กมีความพร้อม เด็กจะเริ่มรู้ว่าการอ่าน-เขียน นั้นมีคุณค่า คำชมของพ่อแม่และของครูก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ทำให้เด็กรู้จักคุณค่าของตนเอง (Self Realization)

5. ความพร้อมทางด้านประสบการณ์พื้นฐาน เด็กที่มีประสบการณ์ที่ดีมาก่อนมาก ๆ จะช่วยให้เด็กอ่าน-เขียน ได้เร็วขึ้น เพราะสามารถเข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้น ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องให้เด็กเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กให้มาก ๆ โดยพาไปดูสิ่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน หาของจำลองหรือภาพถ่ายมาให้เด็กดูในห้องเรียน

ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา และประสบการณ์พื้นฐานเป็นการเตรียมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กปฐมวัยที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเมื่อเด็กต้องจากบ้านมาอยู่ในโรงเรียน เด็กต้องพบกับเรื่องใหม่ ๆ เช่น เพื่อน ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้น เด็กจึงต้องใช้เวลาในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่และเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมใหม่ ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเด็ก ด้วยเหตุนี้จึงยังไม่ควรสอนเนื้อหาวิชาให้กับเด็กทันที ต้องรองจนกว่าเด็กจะมีความพร้อมในการเรียนก่อน

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักสำคัญของการเตรียมความพร้อมทางการเรียนให้แก่เด็กปฐมวัย คือการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ฝึกให้เด็กมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนในขั้นต่อไป โดยต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมของเด็กด้วย นอกจากนี้กิจกรรมประสบการณ์ที่นำมาจัดให้แก่เด็กควรปรับและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของเด็กแต่ละคนและเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นขณะทำ กิจกรรม เพราะจะทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานในการเรียนและเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

1.6 ความสำคัญของการเตรียมความพร้อม

เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหกขวบ เป็นช่วงอายุที่มีความละเอียดอ่อนของชีวิต ซึ่งเด็กจะเริ่มเรียนรู้โลกกว้าง และเป็นช่วงของการพัฒนาบุคลิกภาพ นักการศึกษาพบว่า สติปัญญา ค่านิยม ทักษะคิด จริยธรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับการปลูกฝังอย่างดีในช่วงนี้จะมีผลต่อ

พัฒนาการในระยะต่อ ๆ ไปเป็นอย่างมาก ในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศเช่น ญี่ปุ่น เกาหลี อีสราเอล ฯลฯ ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาในวัยนี้ เพราะเชื่อว่าถ้าต้องการให้สังคมพัฒนาไปในรูปใด ควรเริ่มต้นปลูกฝังให้แก่เด็กในวันนี้ เพราะเด็กวัยนี้เปรียบเสมือนผ้าที่ขาวสะอาด (เยาวยา เคชะคุปต์. 2523 : 44) นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยหลายเรื่องที่แสดงว่าการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนเป็นผลดีต่อเด็กมากกว่าการสอนอ่านเขียน ซึ่งการวิจัยเหล่านี้ ได้แก่ ผลการวิจัยของ กิจยวดี บุญซื่อ และคณะ ได้ทดลองสอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2515-2520 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผ่านชั้นอนุบาลในโครงการทดลองกับเด็กนักเรียนนอกโครงการที่จบชั้นอนุบาลจากที่อื่น ๆ แล้วมาเข้าโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักเรียนในโครงการทดลองขณะที่อยู่ชั้นอนุบาล จะไม่เน้นการสอนหนังสือแต่มุ่งฝึกความพร้อมในทุก ๆ ด้าน และพัฒนาการทางความคิด ส่วนนักเรียนนอกโครงการมาจากโรงเรียนอนุบาลทั่วไป ซึ่งเรียนการอ่าน เขียน คณิตเลข การเก็บข้อมูลทำเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ขณะที่นักเรียนเรียนอยู่ชั้นอนุบาลใช้สังเกตพฤติกรรม ระยะที่ 2 และระยะที่ 3 วัดผลการเรียนเมื่อนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนในโครงการปรากฏว่านักเรียนที่ผ่านโครงการทดลองสอนชั้นอนุบาล ไม่เน้นการสอนหนังสือมีความรู้ความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกับเด็กที่จบมาจากโรงเรียนอนุบาลอื่นๆ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 20) ต่อมาในปีการศึกษา 2518 โรงเรียนอนุบาลสามเสนเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล จากการสอนอ่าน เขียน มาเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ในระยะแรก ผู้ปกครองวิตกกังวลและไม่แน่ใจว่าบุตรหลานของตน จะเรียนทันเด็กที่เรียนอ่านเขียนมาแล้ว เมื่อเด็กเริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทางโรงเรียน ได้ออกแบบสอบถามผู้ปกครองถึงพัฒนาการของเด็ก ปรากฏว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันว่าเด็กสามารถเรียนได้อย่างรวดเร็ว (ราตี ทองสวัสดิ์. 2523 : 28) นอกจากนี้วิทยาลัยครูสวนดุสิต ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมทางการเรียนแก่เด็กก่อนเกณฑ์บังคับเรียน เมื่อ พ.ศ. 2520 กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กก่อนวัยเรียนในย่านชุมชนคลองเตย การศึกษาครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองอายุ 3-6 ปี ซึ่งผ่านการเตรียมความพร้อมมาแล้ว 29 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งไม่เคยผ่านการเตรียมความพร้อมมาก่อนจำนวน 28 คน เด็กทั้ง 2 กลุ่ม มีสภาพพื้นฐานทางครอบครัวคล้ายคลึงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความพร้อมทางการเรียนคณิตศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับแบบทดสอบความพร้อมในการเรียนอ่านของกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ผ่านการเตรียมความพร้อมมาแล้วมีความพร้อมทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยผ่านการเตรียมความพร้อมมาก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 27)

ในสหรัฐอเมริกาได้ทำการวิเคราะห์โครงการให้การศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน สำหรับ ครอบครัวที่มีรายได้น้อย รวม 14 โครงการ ตั้งแต่ ค.ศ.1966 เป็นต้นมา โครงการนี้ติดตามผลเด็กตั้งแต่ อายุ 3 เดือน ถึง 5 ปี โดยประเมินผลเป็นระยะ ๆ เป็นเวลานานถึง 10 กว่าปี จนเด็กมีอายุ 9 - 18 ปี การเก็บข้อมูลจัดทำเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นแรกเป็นข้อมูลเดิม ซึ่งแต่ละโครงการได้รวบรวมไว้ก่อนทดลองซึ่งประกอบด้วยผลการสอบทางสติปัญญา ผลการสอบทางจิตวิทยาต่าง ๆ และข้อมูลเกี่ยวกับทางบ้าน ขั้นที่สอง แต่ละโครงการรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง การสัมภาษณ์เด็ก การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน และผลการสอบความสามารถทางสติปัญญาตามระดับอายุของเด็ก ปรากฏว่า การให้บริการการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน ช่วยพัฒนาความสามารถของเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ให้ถึงตามขั้นต่ำที่โรงเรียนกำหนดไว้ ทำให้ช่วยลดอัตราการซ้ำชั้นได้มาก นับเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเด็กไม่เป็นผู้ล้มเหลวทางการศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่เคยอยู่ในโครงการมีความสามารถในการเรียนสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาก่อนวัยเรียน และความสามารถนี้จะคงอยู่หลายปีก่อนจะค่อย ๆ ลดลง (มุสดี กูอินทร์. 2523 : 41)

จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเร่งให้เด็กเรียนขณะที่เด็กยังไม่พร้อมจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรกับเด็ก นอกจากจะเป็นการเร่งเด็กแล้วยังทำลายความสุขในวัยเด็กให้หมดไปอย่างน่าเสียดายเพราะเด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมก็สามารถเรียนทันเด็กที่เรียนอ่านเขียนมาก่อน

1.7 ความพร้อมของเด็กปฐมวัยกับการเรียนการสอน

ครูสามารถนำความรู้ในเรื่องของความพร้อม และพัฒนาการเด็กมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งพัชรี สนวนแก้ว (2536 : 35) ได้กล่าวถึงประโยชน์ไว้ดังนี้

1. ทำให้รู้จักและเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก ความรู้สึนึกคิดของเด็กโดยเฉพาะวัยที่จะต้องสอน ช่วยให้เข้าใจความหมายของพฤติกรรมและสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ

2. ช่วยให้ครูสามารถศึกษาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ขัดต่อพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก

3. ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก การที่ครูมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กจะสามารถวางโครงการและจัดสภาพแวดล้อม

ให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละวัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างครูและเด็กอีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็กอีกด้วย

4. ช่วยให้ครูสามารถวางรูปแบบเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัย ตลอดจนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็ก

5. ช่วยให้ครูใช้เป็นแนวทางในการสร้างระเบียบวินัย ให้การฝึกอบรมเด็กได้อย่างเหมาะสม

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อมให้เกิดขึ้นสภาพที่จำเป็นอย่างซึ่งที่ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความพร้อมด้านต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งนี้เพราะจะทำให้ครูเข้าใจความหมายในการแสดงพฤติกรรมของเด็ก และสามารถนำมาพัฒนาและส่งเสริมความพร้อมของเด็กได้

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม

งานวิจัยในประเทศ

วิจิตรา วิเศษสมบัติ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการปั้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการปั้นและกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การปั้นแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดประสบการณ์ความคิด รวบยอด ประกอบ การสนทนาในกิจกรรมการปั้นและแบบทดสอบวัดความพร้อมทางภาษา ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการปั้นมีความพร้อมทางภาษา แตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การปั้นแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉวีวรรณ นิยมชาติ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษา ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน โดยให้กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผนมีความพร้อมทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กระดับก่อนประถม

ศึกษา ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมคณิตศาสตร์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนา โดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน โดยให้กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อ และกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบคำถาม ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาโดยการเสริมประสบการณ์ คณิตศาสตร์ประกอบสื่อกับประกอบคำถาม มีความพร้อมทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮิลการ์ด (พรณี ชูทัย. 2522 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Hillgard) ทำการทดลองเกี่ยวกับความพร้อมของเด็กอนุบาล โดยการฝึกให้คิดระคน บินบันได และการใช้กรรไกรหลังการฝึกพบว่าเด็กกลุ่มทดลองซึ่งมีอายุน้อยกว่ากลุ่มควบคุม 3 เดือนสามารถทำกิจกรรมได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม แต่หลังจากนั้นเด็กกลุ่มควบคุมได้รับการแนะนำให้ทำกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวภายใน 1 สัปดาห์ พบว่าสามารถทำได้ดีเท่ากับกลุ่มทดลอง ผลการทดลองสรุปได้ว่า เด็กที่มีวุฒิภาวะประกอบกับประสบการณ์ เมื่อถึงเวลาที่พร้อมจะทำกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว ได้โดยไม่ต้องฝึกหัด

เบรดลีย์ และนิลา (นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข และคณะ 2522 : 107 ; อ้างอิงมาจาก Bradley and Nila) ทำการทดลองเปรียบเทียบเด็กอนุบาลที่ได้รับการเตรียมความพร้อมกับเด็กที่ได้รับการสอนหนังสือทันทีเมื่อเริ่มเข้าเรียน พบว่าเมื่อเรียนจบชั้น ป. 2 เด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อมมาก่อนมีความสามารถในการอ่านเท่ากับกลุ่มควบคุม และพบว่าเมื่อเรียนจบชั้น ป. 3 เด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อมมาก่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านภาษา กิจนิสัยในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อ โรงเรียนและการเรียน

จากผลการศึกษางานวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อม สรุปได้ว่าการเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก นอกจากจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีแล้ว ยังเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่เด็กสามารถนำไปใช้เมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งทำให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้เร็วขึ้น

2. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ เป็นการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้ได้รับประสบการณ์จากการเล่นลงมือปฏิบัติซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ และเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (ราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ. 2529 : 2) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้ ความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่า เป็นขอบข่ายที่ครูจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยมีใช้จะทำให้อ่านเขียนได้ตั้งในระดับประถมศึกษา แต่เป็นการปูพื้นฐาน หรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ทักษะในการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 6) ทั้งนี้จะต้องมีการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีลักษณะและคุณสมบัติเหมาะสมอันจะเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ และเกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของผู้จัดเตรียม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2527 : 194) การจัดประสบการณ์ที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยต้องช่วยให้เด็กได้รับความรู้ ทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อ กิจกรรมและสามารถเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 3)

2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การจัดประสบการณ์ไว้หลายท่าน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ นิคม ทาแดง (2524 : 194) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งจำลอง และสื่อต่าง ๆ ที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้เด็กกระทำกิจกรรมตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ อันจะทำให้เกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดเตรียม

ราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ (2529 : 2) ให้ความหมายการจัดประสบการณ์ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาด้วยการได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และเน้นการส่งเสริมพัฒนาการให้ครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงษ์ (2530 : 24) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ว่า หมายถึงการจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาให้ครบทุกด้านมิใช่มุ่งให้อ่าน เขียนได้

เหมือนกับเด็กประถมศึกษาแต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 6 - 7) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ หมายถึงการจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีไข่มุ่งเน้นการอ่านออก เขียนได้ เช่น ระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมให้โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นหลัก และเนื่องจากเด็กระดับก่อนประถมศึกษาต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสาทสัมผัสทั้ง 5

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปว่าการจัดประสบการณ์เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติหรือใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กด้วย ความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับความหมายของการสอนที่ กู๊ด (Good, 1973 : 588) กล่าวว่าการสอนหมายถึงการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ซึ่งรวมถึงตั้งแต่การวางแผน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์การควบคุมปฏิกริยาต่าง ๆ ของครูผู้สอนและนักเรียนการตัดสินใจ การวัดผลและการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับน้อมฤดี จงพยุงะ (2527 : 1) ที่กล่าวว่าการสอน หมายถึงการจัดสถานการณ์ (Situation) สภาพการณ์ (Condition) หรือกิจกรรม (Activities) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) ได้โดยสะดวก อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

เนื่องจากเด็กปฐมวัยกำลังมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การส่งเสริมการจัดประสบการณ์โดยให้เด็กลงมือปฏิบัติเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning by Doing) โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจึงมีความสำคัญมาก ดังที่ คิวอี้ ได้กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อมีการเรียนการสอนและประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็กเป็นประสบการณ์ตรง เด็กจะได้ฝึกการคิดการแก้ปัญหา การแสดงออกอย่างอิสระและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้น ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาของตนและส่วนรวมด้วย (จักรสิน พิเศษสาทร. 2521 : 232 ; อ้างอิงมาจาก Dewey, n.d.) นอกจากนี้เด็กมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ฝึกการทำกิจกรรมตามลำพังและการรวมกลุ่ม เด็กจะได้เรียนรู้จากกันและกันมากมาย ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะทำให้เกิดความ

เข้าใจได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครูเสียอีก เพราะภาษาที่เด็กใช้สื่อสารกันนั้นสามารถสื่อความหมายได้ดี และเหมาะสมกว่าภาษาของครู (อุทัย เพชรชวข. 2522 : 24) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจท์ ซึ่งมีความเชื่อว่า การจัดประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กมีอิสระในการคิด การแสดงออกและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน จะทำให้เด็กสามารถเข้าใจกันได้เร็วกว่าครูเป็นผู้อธิบาย หรือเล่าให้ฟัง (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. 2518 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Piaget. n.d.) เฟอเรนเบลิน นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งซึ่งเน้นให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองเพราะเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายในเมื่อได้รับการสนับสนุนก็จะแสดงความสามารถนั้นออกมา ครูจึงเป็นเพียงผู้จัดเตรียมประสบการณ์ และคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการเท่านั้น

การจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกฝนการคิด และการแสดงออกอย่างอิสระร่วมกับเพื่อนจึงมีความสำคัญมาก เพราะเด็กเหล่านี้จะสามารถนำประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเองไปแก้ปัญหาได้ (วาสิ ปรุงสิงห์. 2524 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Froebel. n.d.)

การจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีดังนี้

1. เป็นการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมพัฒนาการของเด็ก คือด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ทำให้พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กได้รับการพัฒนาให้เจริญขึ้น

2. ครอบคลุมมวลประสบการณ์ที่จำเป็น และเกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็ก

2.1 เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์

2.2 เตรียมสร้างเสริมประสบการณ์

2.3 เตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

ศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 3)

3. การจัดประสบการณ์แบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ ทั้งนี้เพราะคำนึงถึงว่า บางกิจกรรมเหมาะสมกับบางเนื้อหา นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การจัดประสบการณ์จึงต้องมีการยืดหยุ่น และประยุกต์ใช้อยู่ตลอดเวลา

ความสำคัญของการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยก็คือ การเปิดโอกาส ให้เด็กได้ฝึกฝนการคิด ได้แสดงออกอย่างอิสระร่วมกับเพื่อนและสื่อต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์มาใช้ในการแก้ปัญหาของคุณได้จากการเล่นโดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

2.3 แนวคิดและหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ และมีวิธีการจัดที่ไม่เป็นไปตามระบบเหมือนกับการศึกษาในระดับอื่น ๆ การจัดทำหลักสูตรในระดับนี้ จึงต้องคำนึงถึงการบูรณาการแนวการจัดประสบการณ์ ซึ่งมีขอบข่ายและเนื้อหาสาระที่ไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา แต่จะมีลักษณะการจัดรวมกันเป็นหน่วยการสอน โดยลำดับความยากง่ายของแต่ละประสบการณ์ และจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ทั้งนี้เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนี้ ไม่ได้แบ่งแยกออกเป็นแ่งมุมหนึ่งมุมใดโดยเฉพาะ (กาญจนา เกียรติประวุฒิ. 2524 : 43) ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงมุ่งจัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2531 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 9) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก ตอบสนองความต้องการและความพอใจของเด็ก
2. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ให้สัมพันธ์กันโดยจัดสัดส่วนให้เหมาะสมกับระยะเวลาของกิจกรรม
3. จัดประสบการณ์ที่เป็นประสบการณ์ตรงเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในสิ่งที่ป็นรูปธรรม ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหา
4. จัดประสบการณ์และกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่นได้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม
5. จัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้อยู่ร่วมกันทั้งที่เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและเป็นรายบุคคล

ภรณ์ คุรุทัศนะ (2523 : 76 - 81) ได้กล่าวถึงเป้าหมายและหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยพอสรุปได้ดังนี้

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุที่มาของพฤติกรรมและลักษณะพัฒนาการโดยทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์โดยให้สอดคล้องกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็ก ตลอดจนป้องกันหรือแก้ไขการกระทำที่อาจเป็นปัญหาได้อย่างเหมาะสม

และในการจัดประสบการณ์ให้แก่ปฐมวัยเพื่อให้เด็กได้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก
2. ต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้

เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

3. ต้องคัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก
4. ต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์ในการจัดควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องซื้อหาทั้งหมด อาจนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลงทำเป็นอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้

พัฒนา ชัชพงศ์ (2531 : 7) ได้ประมวลหลักการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมไว้ดังนี้

1. เป็นการปูพื้นฐานให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมกับวัยของเด็กเป็นหลัก การจัดกิจกรรมปูพื้นฐานทักษะทางการเรียนรู้เป็นการฝึกการใช้ประสาทสัมผัส เช่น

กิจกรรม ปิศาชิมน้ำเชื่อม น้ำเกลือ น้ำมะนาว ให้เด็กบอกความแตกต่างของน้ำแต่ละแก้ว เป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ ความแตกต่างของรสและการรับรู้รสเปรี้ยว หวาน เค็ม

2. บูรณาการหน่วยประสบการณ์เข้าด้วยกัน การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ได้แบ่งเป็นราย วิชา แต่จัดรวมกัน (บูรณาการ) เป็นหน่วยประสบการณ์ โดยแต่ละหน่วยจะประมวลทุกวิชาให้เด็กได้เรียนรู้

การบูรณาการ หมายถึง การจัดรูปแบบกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ โดยยึดตัวเด็กเป็นศูนย์กลาง และนำสิ่งที่เด็กต้องการจะเรียนรู้ในทุกด้านมาลำดับความสำคัญของประสบการณ์จัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและชีวิตของเด็ก หลักการบูรณาการที่เหมาะสม คือ

- 2.1 ยึดตัวเด็กเป็นสำคัญ เน้นเรื่องที่เด็กสนใจและใกล้ตัวเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรม อาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ความยากง่ายของกิจกรรมควรมีปะปนกัน

- 2.2 สอดคล้องกับพัฒนาการ เด็กปฐมวัยมีความสนใจในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ฉะนั้นจึงเลือกสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กคุ้นเคยมาให้เด็กได้เรียนรู้

- 2.3 ให้ประสบการณ์กว้างขวาง เมื่อเด็กพบเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เด็กมีโอกาได้ประสบการณ์หลายด้านพร้อมกัน ดังนั้น การจะช่วยให้เด็กได้ประโยชน์เต็มที่จึงน่าจะจัดประสบการณ์แก่เด็กในรูปบูรณาการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยก็คือ ต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน เหมาะสมกับวัย ความสามารถเปิดโอกาสให้เด็ก

ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมีการบูรณาการหน่วยประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นเรื่องที่เด็กสนใจ อีกทั้งยึดเด็กเป็นสำคัญในการจัดประสบการณ์

2.4 ประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 41 - 42) ได้จัดทำตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยแยกกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กิจกรรมที่ต้องออกกำลัง หรือสำรวจจิตใจ มุ่งความสนใจไปยังคำพูดของครูหรือเพื่อน ซึ่งได้แก่ การเคลื่อนไหว และกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้เวลาไม่ควรเกิน 20 นาที
2. กิจกรรมที่เด็กทำเสรี เช่น การเล่นตามมุมต่าง ๆ ในห้องหรือการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมประเภทนี้เด็กจะทำด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน แม้จะใช้เวลานานขึ้นก็ไม่เบื่อหน่าย โดยทั่วไปมักจัดในช่วงเวลา 30 - 40 นาที
3. กิจกรรมการเล่นที่มีกติกา ได้แก่ เกมการศึกษา เวลาที่กำหนดให้จะอยู่ในระหว่าง ประเภทที่ 1 และ 2 คือ ประมาณ 25 - 30 นาที

ทั้งนี้การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีตารางการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยให้ทราบว่าในแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไรบ้าง เมื่อใด และอย่างไร (เยวพา เคะคุปต์, 2528 : 52) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดตารางกิจกรรม เพื่อเป็นแบบอย่างแต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

08.30 - 08.45 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสอบสุขภาพ บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ
08.45 - 09.00 น.	เคารพธงชาติและสวดมนต์
09.00 - 09.10 น.	สนทนาข่าว และเหตุการณ์
09.10 - 09.30 น.	กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.30 - 10.30 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุม
10.30 - 10.40 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.40 - 11.00 น.	กิจกรรมในวงกลม
11.00 - 11.30 น.	เล่นกลางแจ้ง
11.30 - 12.30 น.	พักรับประทานอาหาร
12.30 - 14.00 น.	นอนพักผ่อน

- 14.00 - 14.20 น. เก็บที่นอน ล้างหน้า
- 14.20 - 14.30 น. พัก (รับประทานอาหารว่าง)
- 14.30 - 14.45 น. เกมการศึกษา
- 14.45 - 15.00 น. สรุป

หมายเหตุ หากมีเหตุการณ์อื่นที่เด็กสนใจ ครูอาจนำมาสอนได้ทันที หรือหากครูประสงค์จะพาเด็ก ไปศึกษานอกสถานที่ ก็อาจดักกิจกรรมประจำวันในช่วงนั้น และพาเด็กไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 3)

แนวการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันจะมีกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมคือกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง และเกมการศึกษาที่จัดแบบบูรณาการ โดยใช้การสอนหลายรูปแบบ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามความสามารถที่แตกต่างกันเป็นรายบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 22 - 25)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

มานวิภา ผลพิรุฬห์ (2533 : 81-82) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่าเรื่อง เหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอน โดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง การใช้พื้นที่ ระดับและทิศทาง ลักษณะเฉพาะประสาทสัมผัส การสื่อความหมาย และการแสดงละคร กับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์ มีความสามารถในการเล่าเหตุการณ์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (2533 : 46) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับฟังการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ และการเล่านิทานตามปกติ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทาน โดยวิธีการเล่าที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์และโดยวิธีการเล่าแบบปกติ มีการคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันทนิษฐ์ เหมาะผลกุล (2535 : 66 - 72) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษา ที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการจัดกิจกรรมในวงกลมและเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามหลังการจัดกิจกรรมในวงกลม โดยทดลองกับเด็กอายุ 5 - 6 ปี จำนวน 32 คน ใช้เวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน วันละ 1 ครั้งผลปรากฏว่าเด็กก่อนประถมศึกษากลุ่มที่

ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมในวงกลม มีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่ากลุ่มที่ครูใช้คำถามหลังจากการทำกิจกรรมในวงกลมแล้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

เบอร์เกส (อูร์ณี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์. 2538 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Burgess. 1970 : 5333-A) ได้ทดลองหาประสิทธิภาพของเกมคณิตศาสตร์จากหนังสือคู่มืออุปกรณ์และเกมคณิตศาสตร์ที่ได้ทำการปรับปรุงเพื่อสอนความคิดรวบยอด และความชำนาญเรื่องจำนวน โดยแบ่งนักเรียน 12 ห้อง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทุกห้องเรียนจะเรียนตามปกติในครึ่งชั่วโมงแรกของการทดลอง ครึ่งชั่วโมงหลัง กลุ่มทดลองจะได้เล่นเกมหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้ทำกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่เกมทำการทดลองเป็นเวลานานแปดสัปดาห์ ปรากฏว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เมื่อได้เล่นเกมยุทธวิธีแล้วจะทำให้มีทัศนคติดีขึ้น แต่ในด้านความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และความชำนาญยังไม่ได้ผลแน่นอน

ดิกสัน และคนอื่น (อูร์ณี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์. 2538 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Dixon and others. 1977 : 3677 - 3773) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง หลังจากได้ทำกิจกรรมคือฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่ หรือแสดง บทบาทเลียนแบบตัวคนอีกกลุ่มหนึ่งฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ ผลการทดลองพบว่าในการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าหลังจากเด็กฟังนิทานแล้วถ้าเด็กได้มีการสนทนาเล่าเรื่องได้ไปศึกษานอกสถานที่ และได้มีการเลียนแบบตัวละครจะพัฒนาการคิดได้ดีกว่าเด็กที่ฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่น ๆ

เบรนดา (Brenda. 1991 : 2326 - B) ศึกษาเรื่อง การจัดระบบเกี่ยวกับพื้นฐานการปั้น ซึ่งเป็นผลมาจากความทรงจำของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยและเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยให้เด็กทั้ง 2 กลุ่ม ทำกิจกรรมการปั้น สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง จนถึง 4 สัปดาห์และบันทึกภาพในขณะที่เด็กทำกิจกรรมการปั้น ภาพถ่ายแสดงให้เห็นขั้นตอนในการทำกิจกรรมหลังจากทำกิจกรรมไปแล้ว 7 - 9 วัน นำผลที่ได้มาทบทวนอีกครั้งหนึ่ง โดยนำภาพถ่ายจากงานปั้นให้เด็กจัดประเภทหรือจัดพวก และให้เหตุผลเกี่ยวกับการจัดพวก จากการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยให้เหตุผลง่าย ๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้รับข้อมูลมาโดยบังเอิญ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะใช้เหตุผลในการจัดพวกได้มากที่สุด เนื่องจากเด็กมีประสบการณ์ ทำให้การปั้นมีความแตกต่างกันออกไปมากกว่า

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ในการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จะต้องส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และต้องสอดคล้องกับความสนใจและความ

สามารถของเด็ก แต่ละวัย ซึ่งจะต้องมีทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เด็กได้รับความรู้ ทักษะ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และกิจกรรมนั้น

3. ครูปฐมวัย

การเข้าสู่ระบบโรงเรียน เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของเด็ก เด็กจะออกจาก สังคมบ้าน ไปสู่อีกสังคมหนึ่งที่แตกต่างออกไป การพบปะผู้คน ครู เพื่อน ตลอดจนสถานที่ที่ไม่รู้จัก มาก่อน และมีการปรับเปลี่ยนกิจวัตรประจำวันที่เคยปฏิบัติที่บ้านมาสู่ระบบที่มีระเบียบแบบแผน มากขึ้น ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนอย่างน้อยวันละ 6 - 8 ชั่วโมง ซึ่งต้องการผู้ดูแลในช่วงเวลานี้ ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญรองจากพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ความรู้สึกรักใคร่ และทัศนคติ ของเด็ก ครูต้องทำหน้าที่เสมือนแม่ เป็นเพื่อนและพี่เลี้ยงของเด็ก ครูเด็กเล็กจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรัก ความเข้าใจเด็ก เป็นคนที่มีลักษณะอ่อนโยนโอบอ้อมอารี มีความเมตตากรุณา รักความ ยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย ขยันอดทน รู้จักประหยัด มีความรักศรัทธาในวิชาชีพครู นอกจากนี้ครูสอนเด็กเล็กหรือครูอนุบาลจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจลักษณะของพัฒนาการและการ เจริญเติบโตของเด็กมีคุณลักษณะอันเป็นที่พึงปรารถนาของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังเกินไป น้ำเสียง ฟังแล้วเกิดความรู้สึกอบอุ่น กิริยา ท่าทางเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความ เป็นเพื่อนกับเด็ก และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537 : 295; อ้างอิงมาจาก Marble Louise Culklin, 1949) ดังนั้นครูปฐมวัยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบและ เข้าใจอย่าง ถูกต้องในบทบาทและหน้าที่ของคนที่มีต่อเด็ก

3.1 บทบาทและหน้าที่ของครูปฐมวัย

ครูที่สอนในชั้นเด็กเล็ก ๆ นั้นมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างไปจากครูผู้สอนในชั้น อื่นๆ คือ ครูเด็กเล็กจะต้องทำตัวให้เป็นทั้งมารดา พี่เลี้ยง เพื่อนและผู้เฒ่าของเด็ก ดังนั้นอัครชาติย์ใจคอ กิริยามารยาท ตลอดจนความประพฤติของครูเด็กเล็กจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าวิชาความรู้ ครู เด็กเล็กควรมีลักษณะสมเป็น "แม่พิมพ์" และ "ผู้นำ" ของเด็กฉะนั้น ผู้ที่จะเป็นครูเด็กเล็กจึงต้องเป็น ผู้มีนิสัยและจิตใจดี สามารถที่จะอยู่กับเด็กและเข้ากับเด็กได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537) ผู้ที่จะเป็นครูสอนเด็กต้องมีความสามารถที่จะแสดง ได้หลายบทบาทและกระทำในบทบาท นั้น ๆ ให้เต็มที่ บทบาทที่ครูควรจะเป็นคือ

1. ผู้ส่งเสริมธรรมชาติของเด็ก (Nurturer) ครูเป็นผู้ส่งเสริมลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ของเด็ก ซึ่งอาจกระทำได้หลายอย่าง เช่น การให้ความรัก ความอบอุ่น การแสดงความสนใจ เอาใจใส่

ด้วยความมีเหตุมีผล การรับรู้ความรู้สึกของเด็ก ตัวอย่างเช่น หากเราพบว่าเด็กคนหนึ่งเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่น ขาดความรัก ครูอาจให้ความรักด้วยการโอบกอด หรือถ้าเด็กร้องไห้ ครูอาจยอมรับว่า ในบางครั้งคนเราอาจมีความทุกข์ใจ ไม่สบายใจ ซึ่งก็ถือว่าเป็นธรรมชาติของเด็ก ๆ ที่คิดเช่นไร ก็แสดงออกเช่นนั้น

2. ผู้เสริมแรง (Reinforcer) ครูต้องรู้จักใช้เทคนิคในการเสริมแรง โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส เพื่อที่จะให้การเสริมแรงนั้นมีผลต่อพฤติกรรมที่เราต้องการ และถ้าเป็นพฤติกรรมใดที่เราเห็นว่าไม่เหมาะสมหรือไม่พึงประสงค์ เราอาจไม่ต้องถึงกับลงโทษเด็กแต่เราอาจจะลดการเสริมในพฤติกรรมนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น ถ้าเราเห็นว่าเด็กรู้จักการเก็บของเล่นเข้าที่เมื่อเลิกเล่นแล้วเราก็ควรชมเชย เด็กจะมีพฤติกรรมที่เราต้องการนั้นต่อไปอีก ส่วนเด็กคนใดที่ขาดความรักนิยมนอบ เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้วไม่เก็บของเล่นเข้าที่ ครูก็ไม่จำเป็นต้องลงโทษหรือกล่าวคำหยาบที่รุนแรง เพียงแต่ครูอาจใช้วิธีการลดความเสริมแรงลงเป็นต้นว่า ไม่กล่าวชมเชย

3. ผู้ให้ความรู้ (Information Giver) บทบาทที่ครูมักปฏิบัติอยู่เสมอในฐานะผู้ให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นคำพูด คำอธิบาย การแสดงท่าทางในฐานะผู้นำ เช่น ถ้าครูบอกเด็กว่า วันนี้วันที่เท่าไร เดือนอะไร หรือครูอาจบอกเด็กว่า แป้งโดที่เรากำลังนำมาเล่นกันนี้ทำมาจากอะไร เราจะใช้มันทำอะไร

4. ผู้ท้าทาย (Challenger) บทบาทนี้สำคัญมาก เพราะครูจะเป็นผู้กระตุ้นหรือท้าทายให้เด็กได้ใช้ความคิด เกิดความรู้สึกตื่นเต้น สนุกสนาน ครูจะต้องเป็นผู้ที่สร้างความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็นให้กับเด็กตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กเริ่มเรียนรู้ว่า แม่เหล็ก สามารถดูดโลหะบางชนิดได้ ครูอาจจะให้แท่งเหล็ก ติบุก ตะกั่ว อลูมิเนียม ให้เด็กได้ทดลอง ซึ่งเท่ากับเป็นการท้าทายว่าความรู้ที่ได้รับนั้นเป็นจริงหรือไม่

5. ผู้สอนชนิดตัวต่อตัว (Tutor) ในสภาพเป็นจริงแล้วเด็กบางคนต้องการการสอนชนิดตัวต่อตัว เด็กบางคนอาจต้องการความช่วยเหลือจากครูโดยตรง เป็นต้นว่า เด็กบางคนอาจถามว่า "คุณครูคะ ชื่อของหนูเขียนอย่างไรคะ" ครูอาจเขียนให้ดูหรือมีสื่อบางชนิดแสดงให้เด็กดู

6. ผู้สังเกตการณ์ (Observer) ครูอาจอยู่เฉย ๆ แต่ใช้การสังเกตให้มากที่สุด ครูจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในขณะที่เด็กทำกิจกรรม แต่ไม่ได้หมายความว่า ครูจะทิ้งเด็กไว้เพื่อไปทำงานอื่น ครูควรบันทึกและสังเกตว่าในขณะที่เด็กทำกิจกรรมนั้น ๆ เด็กแสดงพฤติกรรมอย่างไร หากครูได้บันทึกการสังเกตไว้ จะช่วยให้ครูได้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กได้เป็นอย่างดี

7. ผู้ประเมิน (Evaluator) การทดสอบหรือการประเมินทั้งด้านทักษะ และความรู้ สึกนึกคิดของเด็ก เป็นสิ่งที่ครูจะต้องทำ ตัวอย่างเช่น เมื่อเราพบว่าเด็กสามารถร้อยลูกปัดเรียงลำดับ

สิ่งที่เรากำหนดให้ได้ ครูอาจใช้หลักการประเมินพิจารณาประกอบ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินเด็ก

8. ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participant) ครูควรมีเวลาเป็นผู้ร่วมในกิจกรรมกับเด็กโดยอาจเป็นได้ทั้งผู้นำกลุ่มหรือในบางครั้งอยู่ในฐานะสมาชิกของกลุ่ม ไม่ใช่ว่าครูต้องมีสภาพเหนือเด็กตลอดเวลา เช่น การร้องเพลง ก็ไม่จำเป็นว่า ครูต้องนำอยู่ตลอดเวลา เราอาจมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทกับเด็กบ้าง ข้อสำคัญคือครูต้องทำตนให้เสมือนกับเป็นเพื่อน หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

9. ผู้จัดการ (Manager) ครูอาจต้องเป็นผู้นำในเรื่องของการจัดระบบ เช่น การจัดระบบห้องเรียน ระบบสื่อ ควรใช้อย่างไร เมื่อไร ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ครูอาจมีการช่วยเหลือเด็กบางคนที่มีปัญหา ลักษณะเช่นนี้ก็ถือว่าครูเป็นผู้จัดการ คือไม่ปล่อยให้เด็กต้องเผชิญกับปัญหาโดยลำพัง สำหรับเด็กแล้วบางเรื่องเด็กไม่สามารถบอกได้ว่าจะต้องทำอย่างไร เมื่อไร ครูจะต้องเป็นผู้จัดการให้ในบางกรณี

10. ผู้ดูแล (Caretaker) ครูไม่ใช่เฉพาะผู้สอนหรือผู้ให้ความรู้อย่างเดียว แต่เนื่องจากเด็กยังอยู่ในวัยเยาว์ ครูต้องรับบทบาทเป็นผู้เลี้ยง หรือผู้ดูแลเด็กด้วย บางครั้งจะพบว่าเมื่อเด็กต้องมาโรงเรียน เด็กจะเกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่นที่ต้องจากพ่อแม่ ครูจึงต้องเป็นผู้เข้ารับบทบาทช่วยเสริมจากพ่อแม่ ในเรื่องการให้ความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย การดูแลเรื่องอาหารการกิน การพักผ่อนนอนหลับ ให้การเลี้ยงดู แทนพ่อแม่ของเด็กได้ (กรณี คุรุทัศนะ . 2535 : 95 - 97)

นงลักษณ์ สิ้นสืผล (2526 : 13 - 14) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ครูปฐมวัยดังนี้

1. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ในด้านการแต่งกาย กริยาท่าทาง การใช้ภาษา ความเป็นระเบียบ ความสะอาด และความยุติธรรม
2. เสริมสร้างบุคลิกภาพและการสร้างสรรค์ โดยการส่งเสริมให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น ชื่นชมในผลงานของเด็ก ตั้งใจฟังเวลาเด็กซักถาม เคารพในความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
3. ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน โดยการฝึกให้เล่นเป็นกลุ่มมีกติกา รู้จักการ แบ่งปัน สิ่งของเครื่องใช้
4. ส่งเสริมพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้มือ และสายตาของเด็ก ซึ่งจะช่วยสร้างความพร้อมในการอ่านและเขียนโดยการให้เด็กปั้นดินเหนียว ดินน้ำมัน หรือแป้ง ให้ฉีกกระดาษ ตัดกระดาษ คิดปะเป็นรูปต่าง ๆ วาดภาพระบายสี ฯลฯ
5. ส่งเสริมการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ โดยการฝึกให้เด็กนั่ง ยืน เดิน วิ่ง กระโดดให้ถูกท่า ปีนป่าย ลอด คลาน ตะบอด กิจกรรมเข้าจังหวะ

6. ส่งเสริมพัฒนาการและความเข้าใจด้านภาษา โดยการเล่านิทาน สนทนากับเด็ก หรือให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว หรือสิ่งที่เด็กพบเห็นในชีวิตประจำวัน

เบญจมา แสงมณี (2516 : 52) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูอนุบาลไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ความช่วยเหลือ ครูอนุบาลเป็นผู้แนะนำ ผู้ช่วย ผู้ควบคุมดูแลเด็ก เด็กวัยนี้มีความต้องการอยากจะทำตามความสามารถของตนเองอยู่แล้ว ถ้าครูช่วยให้เด็กทำ ให้กำลังใจแก่เด็ก เด็กก็จะลงมือทำด้วยความเต็มใจ ครูเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือให้เด็กได้ทำกิจกรรมได้

2. ให้การอบรมเด็ก เด็กในวัยอนุบาลนี้ควรได้รับ “การอบรม” มากกว่า “การสอน” โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แจง ชักจูง และควบคุมอยู่ ให้เด็กรู้จักคิด รู้จักสังเกต รู้จักเปรียบเทียบ สามารถตัดสินใจและพึ่งตนเองได้ ถ้าเด็กทำสิ่งใดผิด ครูควรชี้แจงและตักเตือน ให้เด็กรู้จักเชื่อฟังครู สิ่งสำคัญก็คือครูจะต้องคอยดูแลและอบรมเด็กอย่างสม่ำเสมอ

3. ให้อิสระภาพแก่เด็ก การที่ครูใช้วิธีบังคับให้เด็กรั้งนั่ง ๆ อย่างผู้ใหญ่เป็นการอบรมที่ขัดกับจิตใจของเด็กในวัยนี้ยิ่งที่สุด แต่การให้อิสระภาพนั้นย่อมมีขอบเขต

4. ระวังดูแลให้ปลอดภัย เด็กเล็ก ๆ ที่ร่างกายแข็งแรง สุขสบายจะไม่อยู่นิ่ง ชอบเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และยังไม่รู้จักระวังรักษาตัวได้เพียงพอ ด้วยเหตุนี้เอง ครูอนุบาลจึงต้อง ดูแลเด็กให้อยู่ในสายตาของตนเสมอ ระหว่างที่เด็กเล่นครูจะต้องอยู่ใกล้เด็กคอยช่วยเหลือ คอยแนะนำ ถ้าเด็กจะเล่นผิดแบบแผนอันจะเกิดอันตราย และโดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ แล้ว เวลาไปห้องน้ำครูต้องคอยดูแลอยู่ด้วย

5. เลี้ยงดูเด็ก เด็กเล็กก่อนวัยเรียนที่ผู้ปกครองส่งให้มาอยู่ในโรงเรียนอนุบาลในเวลากลางวันนั้น ก็เพื่อจะให้โรงเรียนทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรหลานแทนตน ฉะนั้นครูหรือผู้ดูแลเด็ก ควรจัดการเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เติบโตและสุขสบาย คือ

จัดเรื่องการกิน จัดอาหารที่มีประโยชน์และเหมาะสมกับเด็กให้รับประทาน 3 เวลา คือ ตอนสาย กลางวัน และบ่าย

จัดเรื่องการนอนและการพักผ่อน จัดให้เด็กได้พักผ่อนหลังการเล่นทุกครั้ง และนอนกลางวันประมาณ 2 ชั่วโมง

จัดเรื่องการเล่น จัดให้เด็กได้เล่นในร่มและกลางแจ้งทุกวัน

จัดเรื่องการถ่าย ให้เด็กถ่ายเมื่อร่างกายต้องการ

จัดเรื่องการรักษาความสะอาด ให้เด็กรู้จักล้างมือ ล้างหน้าและอาบน้ำ ในการเลี้ยงดู ครูและผู้ดูแลจะต้องมีความรู้ลึกต่อเด็กเสมือนเป็นแม่ของเด็กเองที่จะเลี้ยงดูให้เด็กเติบโตด้วยความรักและ ออบอ้อม

6. ส่งเสริมความเจริญเติบโตด้านต่าง ๆ ของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมที่ถูกทาง เด็กจะมีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ จิตใจดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี การที่จะส่งเสริมเด็กให้เจริญเติบโตทุกด้านนั้น ครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและเรื่องพัฒนาการของเด็กอย่างดี

7. ปลุกฝังนิสัยที่ดีงาม เด็กเล็กอายุหนึ่งขวบจนถึงห้าขวบนี้เป็นระยะที่สำคัญ ที่สุดของชีวิต สิ่งที่ได้เห็นและได้ทำจะปลุกฝังเป็นนิสัยของเด็ก ถ้าบังเอิญสิ่งที่เด็กได้พบเห็นและกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดีงาม สิ่งนั้นจะซึมซาบอยู่ในนิสัยของเด็กยากต่อการแก้ไขขัดเกลา และถ้าเด็กพบเห็นสิ่งที่ดีงาม ได้ฝึกหัดและกระทำ เด็กก็จะมีนิสัยที่ดีติดตัวเด็กตลอดไป สิ่งใดดีครูจะต้องฝึกหัดให้เด็กทำ เป็นต้นว่า การหัดเด็กรู้จักเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วตัวครูและสิ่งแวดล้อมเด็กก็มีส่วนในการปลุกฝังนิสัยให้แก่เด็ก ครูอนุบาล จึงต้องระมัดระวังบุคลิกของครูเองอย่างยิ่ง เพราะเด็กจะยึดครูเป็นแบบอย่าง ซึ่งเด็กพบเห็นอยู่ทุกวัน สิ่งนี้จะฝังและซึมซาบจนเกิดเป็นนิสัย

8. ขัดเกลานิสัยที่ไม่ดี เด็กเล็ก ๆ ทุกคนที่อยู่ในชั้นอนุบาลจะมีนิสัยแตกต่างกัน บางคนก็ขี้โมโห บางคนก็คือ การที่เด็กมีนิสัยเช่นนี้ก็เพราะว่าผู้ใหญ่ที่อยู่กับเด็กอาจตามใจเด็กเกินไป ด้วยความรัก ครูอนุบาลอาจจะพบเด็กในความรับผิดชอบของคนมีสภาพอย่างนี้ หน้าที่ของครูคือ จะต้องขัดเกลาให้สิ่งที่ไม่ดีหมดไป การขัดเกลานิสัยนั้นต้องใช้เวลาและครูต้องดูแลฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ ครูต้องมีความอดทน เมตตาปราณีต่อเด็ก เข้าใจปัญหาและสาเหตุของเด็ก จึงจะช่วยขัดเกลานิสัยเด็กได้

9. การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ครูอนุบาลมีหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เตรียมสภาพของร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเด็กให้พร้อมที่จะรับการศึกษานในชั้นต่อไป

10. ให้เด็กมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับวัย เด็กทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ แต่ผู้ใหญ่ มักจะมองว่าเด็กชอบทำลาชของ แต่แท้จริงแล้วเด็กต้องการเรียนรู้ในสิ่งนั้น สิ่ง que เด็กต้องการรู้นั้น ก็คือสิ่งที่เด็กพบเห็นตามธรรมชาติ สิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก เด็กต้องการคำอธิบาย ง่าย ๆ ไม่ลึกซึ้ง ทุกอย่าง que เด็กเรียนรู้นั้นต้องเป็นสิ่งที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีประโยชน์ต่อเด็ก สิ่งนั้นควรเป็นความรู้พื้นฐานของเด็กเป็นสิ่งที่เด็กแลเห็นได้กระทำได้เด็กจึงจะเข้าใจได้จริง

วรารักษ์ รักวิชัย (2525 : 38) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูสอนเด็ก ก่อนวัยเรียนไว้ว่า

1. เป็นผู้ que ให้ความช่วยเหลือแนะนำเด็ก เป็นคนช่วยคอยดูแลช่วยเหลือ ให้เด็ก รู้จักช่วยเหลือตัวเอง หัดคิด หัดสังเกต หัดตัดสินใจด้วยตนเอง

2. เป็นผู้อบรมเด็ก และเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก และเป็นตัวแทนของพ่อแม่
3. จัดเตรียม กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ให้เด็กโดยเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก โดยใช้วิธีให้อิสระภาพในการทำงานแก่เด็ก ให้โอกาสเด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองชอบหรือถนัด ไม่มีการบังคับขู่เข็ญเด็ก
4. สอนให้เด็กรู้จักระวังรักษาตัวเองให้ปลอดภัย
5. ส่งเสริมการพัฒนาการทุก ๆ ด้าน กาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและปลูกฝังนิสัยที่ดี และช่วยขัดเกลานิสัยที่ไม่เหมาะสม
6. ไม่ควรเร่งเด็กเมื่อเด็กยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ ควรจะให้ความรู้เหมาะสมกับวัย

3.2 บทบาทของครูปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้บรรลุถึงจุดหมายทางการศึกษาและการพัฒนาเด็กนั้น ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามจุดหมายหมาย ครูจึงควรมีบทบาทในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ทำความเข้าใจหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ เพื่อให้ทราบว่าขอบข่ายของการพัฒนาการแต่ละด้านนั้นมุ่งจุดหมายให้เด็กได้พัฒนาในเรื่องไหน เพียงไร ทั้งผู้สอนจะได้ทราบว่าตนเองได้จัดประสบการณ์ให้แก่เด็กครบถ้วนหรือไม่เพียงใดหากไม่ครบจะได้จัดเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ครูจะต้องสอนตามเอกสาร ตอนใดบ้าง กิจกรรมใดจะจัดแก่เด็กอย่างไร มีจุดหมายให้เด็กได้รับประโยชน์อย่างไร
3. จัดทำบันทึกการสอน ปกติแผนการสอนหรือแผนการจัดประสบการณ์ที่จัดให้แก่เด็กนั้นมักจะกล่าวเป็นกลาง ๆ ว่า จะทำกิจกรรมอย่างไร ใช้สื่ออะไรเมื่อนำมาใช้อาจมีบางตอนไม่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนหรือท้องถิ่น เหตุการณ์หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ครูจะสามารถหาได้ จำต้องปรับกิจกรรมหรือวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมที่จะใช้จัดกิจกรรมแก่เด็ก ดังนั้นการจัดทำบันทึกการสอนก็จะเป็นการเตรียมกิจกรรมหรือสื่อที่ปรับ ไปแล้วให้พร้อมที่จะใช้สอนได้ทันที หากไม่มีแผนการจัดประสบการณ์ที่มีผู้จัดทำไว้แล้วใช้ ครูก็ต้องศึกษาวิธีการจัดทำด้วยตนเองว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไร สอนอย่างไรเด็กจึงจะได้รับประโยชน์สูงสุด
4. จัดหาหรือจัดทำสื่อต่าง ๆ อาจทำได้ดังนี้
  - 4.1 จัดหาสื่อต่าง ๆ การจัดหาในที่นี้อาจหมายถึงทั้งการหาหรือ การซื้อ วัสดุอุปกรณ์บางอย่างอาจหาได้ เช่น พวงกุญแจหรือใช้ อาจเป็นเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วของที่เหลือใช้จาก

บ้าน เช่น ชาม จาน หม้อ ที่จะจัดไว้ในมุมเล่นเป็นดิน หรือเป็นตัวอย่างพืชหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ทำได้ ตามธรรมชาติ แต่บางชนิดจำเป็นต้องซื้อ เช่นนิทาน ภาพ ฯลฯ เป็นต้น

4.2 จัดทำสื่อต่าง ๆ สื่อบางประเภทครูอาจทำได้เอง เช่น อุปกรณ์ประกอบการสอน เกมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

5. ประเมินผล ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็กวัยที่ตน รับผิดชอบว่ามีขีดความสามารถด้านใด เพียงใด เพื่อว่าจะได้ประเมินเด็กของตนว่าพัฒนาขึ้นเพียง ใดอาจโดยการประเมินจากผลงาน เช่น งานศิลปะศึกษาหรือใช้แบบทดสอบ แบบบันทึกพฤติกรรม ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่ายังมีส่วนใดบกพร่องจำต้องแก้ไขบ้าง (ราสี ทองสวัสดิ์ . 2533 : 67)

ดวงเดือน วังสินธ์ (2534 : 5) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กไว้ว่า บทบาทของครูเด็กเล็ก ไม่ควรเน้นการควบคุมความประพฤติของเด็กหรือถ่ายทอดวิชาความรู้ แต่ ควรเน้นเรื่องการช่วยให้เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยจัดสภาพชั้นเรียนของเด็ก เล็กให้เป็นทั้งบ้านและที่เรียนของเด็กชั้นเรียนเปรียบเสมือนเป็นโลกของเด็ก ครูก็เหมือนสมาชิกคน หนึ่งของบ้าน มีหน้าที่อบรมสั่งสอน ดูแล เลี้ยงเด็ก เพื่อให้เด็กมีความสุข สนุก สะดวก สบาย ตาม ความต้องการของเด็ก ดังนั้นการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กที่เหมาะสมควรปฏิบัติดังนี้

1. ครูจะต้องเตรียมสภาพแวดล้อม โดยการจัดชั้นเรียนของเด็กให้เหมาะสม เพื่อให้ เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับครู เพื่อน ๆ และวัตถุสิ่งของอย่างสนุกสนาน และมีความสุข
2. ครูจะต้องเลือกจัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ เช่น บทบาทสมมุติ บล็อก เกม หนังสือนิทาน แผ่นเสียง ศิลปะ และดนตรี มุมวิทยาศาสตร์ และมุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น
3. ครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กเล็กคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยให้เด็กคิดกิจกรรม ขึ้นเอง ควบคุมตนเอง เพื่อให้เด็กมีอิสระเสรีอย่างแท้จริง
4. ครูจะต้องจัดให้เด็กเล็กได้เรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยอย่างไม่เป็น ทางการ เป็นส่วนใหญ่เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานเป็นกลุ่ม
5. ครูจะต้องจัดประสบการณ์ให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด
6. ครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีความคิดเกี่ยวกับตนเองโดยให้เด็กได้ตั้งคำถาม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากที่สุด
7. ครูจะต้องมีใจเปิดกว้าง โดยตระหนักอยู่เสมอว่าเด็กเล็กเรียนรู้จากการแก้ปัญหา และทดลองด้วยตนเอง ฉะนั้นคำตอบที่ถูกต้องในแต่ละประเด็นนั้นจะต้องมากกว่าหนึ่ง คำตอบ เสมอ

8. ครูจะต้องส่งเสริมการใช้สื่อ และใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตลอดทั้งส่งเสริมให้เด็กได้เล่นและร่วมกันทำงานกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน

บุญเยี่ยม จิตรคอน (2533 : 338) ได้กล่าวถึงบทบาทด้านการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่มีต่อเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติตนของครูปฐมวัยต่อเด็ก

1.1 เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ซึ่งได้แก่ ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบเล่น ระยะเวลา ความ สนใจสั้น สนใจสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ชอบสีต่าง ๆ และภาพแปลกตาเบื่อง่าย

1.2 รู้ความต้องการของเด็ก ซึ่งได้แก่ ความรัก ความปลอดภัย การยอมรับว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ความเป็นตัวของตัวเอง การเลียนแบบผู้ใหญ่ การยึดถือ คำแนะนำและเหตุผล

1.3 ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก แสดงความมั่นใจและให้ความอบอุ่นอย่างจริงใจกับเด็ก แต่ละคนโดยทั่วถึงกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

1.4 จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดค้นด้วยตนเอง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำตัวอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบเล่นกับเด็ก จัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้เลือกหาประสบการณ์ตามความต้องการ

1.5 การประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ ครูประเมินเพื่อให้ทราบพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน แล้วหาทางส่งเสริมแก้ไข

2. แนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย มีแนวทางปฏิบัติคือ

2.1 ดูแลและส่งเสริมในด้านสุขภาพอนามัย เช่น เรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การพักผ่อน อบรมให้รู้จักเลือกรับประทานให้ระวังรักษาสุขภาพอนามัย รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกาย

2.2 แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ครูให้เด็กนั่งรวมกันในชั้นให้เด็กได้พูดคุยเล่าเรื่องสู่กันฟัง เด็กจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็น รู้จักรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อพัฒนาการทางภาษา กล่าวพูด การแสดง

2.3 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับโสตทัศนศึกษา จัดหาภาพยนตร์ ภาพสไลด์ เทปเพลง หรือนิทาน นิทานประกอบเพลง รูปภาพเพื่อประกอบกิจกรรมให้เด็กได้ฟัง ดู และประกอบการแสดง

2.4 การเล่นนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกล้ามเนื้อโดยการ ใต้กระโดด วิ่งและห้อยโหน

2.5 เพลง คนตรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกโดยใช้เครื่องดนตรี โดยการร้องเพลง การรำ การเดินตามจังหวะ การแสดงละคร การแสดงออกเหล่านี้จะช่วยพัฒนาภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ความซาบซึ้งทางดนตรี การรู้จังหวะ มีทักษะในการฟังและการเคลื่อนไหว ช่วยเสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้แก่เด็ก

2.6 กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกประสาทสัมผัส ฝึกกล้ามเนื้อเล็กให้พร้อมที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วาดภาพ ระบายสี ฉีก ตัดปะ พับร้อย สาน ประดิษฐ์ และปั้น

2.7 กิจกรรมอิสระ ได้แก่ การเล่นเกมการศึกษา บล็อกหนังสือภาพเครื่องใช้ สำหรับการเล่นสมมติ เด็กจะเล่นเองโดยสนองความสนใจของตนเอง

2.8 การท่องเที่ยว ครูพำนักเรียนไปนอกห้องเรียน หรือโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสรับประสบการณ์โดยตรง เช่น พาไปสวนสาธารณะ วัด สวนสัตว์หรือสถานที่ใกล้เคียง โรงเรียน

3. กิจกรรมในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัย ครูปฐมวัยควรปฏิบัติกับเด็กในแต่ละวัน ดังนี้

3.1 การตรวจสุขภาพ ขณะที่เด็กมาถึงสถานศึกษาตอนเช้าหรือเข้ามาสวัสดิ์ ครูควรจะได้สังเกตดูเล็บ ผม เสื้อผ้า และร่างกายของเด็ก ตลอดจนจนสุขภาพ เช่น อาการตัวร้อน ไอ จาม เพื่อชี้แจงหรือให้ผู้ปกครองมารับกลับบ้าน

3.2 การวางแผน ครูและเด็กจะวางแผนร่วมกันว่าวันนี้เราจะทำอะไรกันบ้าง

3.3 การทำงาน ครูต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้พร้อมให้มีมากพอสำหรับเด็กทุกคน

3.4 การทำความสะอาด หลังจากการเล่นการทำกิจกรรมแล้วครูจะฝึกให้เด็กช่วยกันจัดเก็บของเข้าที่และทำความสะอาด เพื่อเป็นการฝึกความจำและความรับผิดชอบ

3.5 การจัดเวลาสำหรับเล่นกลางแจ้ง ครูควรจัดเวลาให้เด็กได้ออกไปเล่นกลางแจ้งเพื่อให้เด็กออกกำลังกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโตแข็งแรง แต่ครูควรได้ตรวจสภาพเครื่องเล่นให้ปลอดภัยก่อนให้เด็กเล่น

3.6 การจัดอาหารว่าง อาหารกลางวัน ควรให้เด็กได้ฝึกหัดการรับประทาน อาหารที่ถูกวิธี รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และมีมารยาทในการรับประทานอาหาร

3.7 การนอนพักผ่อน ควรได้จัดให้เด็กได้นอนพักผ่อน หลังจากอาหารกลางวันประมาณ 2 ชั่วโมง

3.8 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อม ครูพยายามสอดแทรกความรู้ต่าง ๆ ไว้ในกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้มีความเข้าใจมีประสบการณ์มากขึ้น

3.9 การใช้ห้องน้ำห้องส้วม ครูต้องสังเกตเด็ก และควรพาเด็กไปห้องน้ำเป็นเวลา เพื่อดูแลความเรียบร้อย ปลอดภัย และสอนให้ถูกสุขลักษณะ

3.10 การประเมินผลงาน ครูควรได้ประเมินผลงานทันที เช่น ให้เด็กได้ออกมาเล่าความหมายของภาพที่ตนทำขึ้น เด็กจะได้แสดงความคิดเห็น ได้รู้จักประเมินผลงานของตน ครูควรคิดผลงานของเด็กในห้องเรียนเพื่อเด็กจะได้เปรียบเทียบผลงานในครั้งต่อไป

3.3 บทบาทของครูปฐมวัยด้านการประเมินผลเด็กปฐมวัย

การวัดผลและประเมินผลการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งหนึ่งในระบบการศึกษาค้นเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษานั้น ๆ ซึ่งได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรคุณภาพของครู วิธีการสอน ตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการสอน การเรียนการวัดผลและประเมินผลจะเป็นประโยชน์ต่อครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาประโยชน์ของการวัดประเมินผลที่มีต่อครูและนักเรียน มีดังนี้

1. เป็นประโยชน์ต่อครู
  - 1.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเบื้องต้นของนักเรียนต่อครู
  - 1.2 ช่วยให้ครูสามารถกำหนดและปรับปรุงจุดมุ่งหมายของนักเรียนแต่ละคน
  - 1.3 ช่วยให้ครูประเมินผลตนเอง
  - 1.4 ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงเทคนิคการสอนให้เหมาะสม
2. ประโยชน์ต่อนักเรียน
  - 2.1 ช่วยให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและความต้องการของครู
  - 2.2 เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
  - 2.3 ช่วยให้มีนิสัยในการเรียนดีขึ้น
  - 2.4 ช่วยให้นักเรียนทราบว่าตนเองเก่งและอ่อนในวิชาอะไรบ้าง

รูปแบบของการวัดประเมินผลที่สำคัญ ๆ มีดังนี้ คือ

1. การวัดผลก่อนเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน
2. การวัดผลระหว่างเรียน เพื่อนำผลการวัดผลประเมินผลนั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอน
3. การวัดผลหลังเรียน เพื่อเป็นการตัดสินความสามารถของผู้เรียน

(อนันต์ ศรีโสภา. 2520 : 79,17)

ในการวัดประเมินผลครูควรมีหลักในการพิจารณา คือ

1. ควรจะกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินผลแต่ละครั้งโดยละเอียด
2. ควรพิจารณาเลือกเครื่องมือและวิธีการที่จะใช้ประเมินผลการศึกษาให้

สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่วางไว้

3. ควรจะใช้เครื่องมือและวิธีการหลาย ๆ อย่างประกอบกัน
4. ควรจะมีความรู้และความเข้าใจในวิชาการประเมินผลการศึกษา

(เอนกกุล กริแสง . 2520 : 21)

เด็กระดับปฐมวัยศึกษาเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ความสามารถและการแสดงออก อาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อม การวัดประเมินผลควรเป็นเรื่องของการวัดความพร้อมและ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อสนองความมุ่งหมายที่วางไว้ ไม่ใช่วัดเพื่อ คัดสินว่าได้หรือตก การวัดประเมินผลในระดับปฐมวัยศึกษา (ตามแนวการวัดผลระดับอนุบาล ศึกษา พ.ศ. 2522) ควรใช้หลาย ๆ วิธีดังต่อไปนี้คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2537 : 412)

1. การสังเกต

1.1 ครูสังเกตเด็กขณะเล่น เรียน และทำงาน ควรสังเกตโดยสม่ำเสมอ ทั้งเป็น หมู่คณะ เป็นรายบุคคล เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เมื่อมีอะไรผิดปกติ ขึ้นในตัวเด็ก ครูจะได้ทราบ เข้าใจสาเหตุและแก้ไขปัญหานั้นได้ ดังนั้นควรใช้วิธีสังเกตเป็นพื้น และควรจดบันทึกไว้เพื่อกันลืม เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถเข้าใจตนเอง พอจะบอกเล่าความ ต้องการอันแท้จริงให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้

1.2 ควรสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล ทุกครั้งที่จัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

1.3 ควรมีแบบบันทึกการสังเกต โดยมีรายการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรสังเกต ของเด็กแต่ละคนไว้ด้วย

1.4 ควรบันทึกข้อบกพร่อง ข้อดีและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข หรือ ส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กไว้ด้วย

2. การสนทนา วิธีนี้ใช้ได้ตั้งแต่เริ่มต้นสอน กำลังสอน และหลังจากสอนแล้ว

2.1 ชักถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่เด็กได้พบเห็น

2.2 ถ้าจะวัดผลการสนทนา ควรจะจัดเป็นอันดับ ดีมาก ดี พอใช้ เด็กคนใดที่ จะต้องแก้ไขหรือส่งเสริมควรบันทึกไว้ในช่องหมายเหตุ

3. การตรวจผลงาน วิธีนี้ได้จากการนำผลงานของเด็ก เช่น สมุดทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ ฯลฯ มาตรวจ ทั้งนี้โดยจัดเป็นกลุ่มตามอันดับคุณภาพของงาน อันดับคุณภาพของงาน

ควรมี 3 - 5 อันดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง อ่อน อ่อนมาก หรือ ดี ปานกลาง อ่อน การจัดอันดับคุณภาพเพื่อจะได้ดูความเคลื่อนไหวทางการพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในอันดับดี แสดงว่าการเรียนมีผลดีเป็นที่ต้องการ ตรงข้ามถ้าเด็กอยู่ในอันดับต่ำ ครูต้องรีบแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน ควรจะได้เก็บผลงานของเด็กไว้ เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กแต่ละครั้งด้วย

4. การใช้ข้อสอบปากเปล่า วิธีนี้เหมาะกับเด็กอนุบาล ซึ่งยังอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

4.1 สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน น่าสนใจ และเป็นกันเอง

4.2 ควรเตรียมข้อสอบไว้ล่วงหน้าว่าจะถามอะไรและถามอย่างไร ข้อสอบอาจจะเป็นรูปภาพหรือของจริงทั้งนี้ก็เพื่อความยุติธรรม จะได้ถามเด็กในเนื้อหาชุดเดียวกัน ควรลำดับเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจและต่อเนื่องด้วย

4.3 ควรใช้วิธีอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบผลการพัฒนาด้านสติปัญญาของเด็ก

4.4 การบันทึกการวัดผลใช้แบบการจัดอันดับคุณภาพ

5. การใช้ข้อทดสอบ ใช้สอบเด็กเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นหลักฐาน

5.1 ควรใช้วิธีอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง

5.2 ควรจัดข้อทดสอบให้มีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก และควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้คือ ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน

การวัดผลระดับอนุบาลนั้นจะเลือกใช้วิธีวัดผลแบบไหน ขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการวัดผลแต่ละคราว ซึ่งควรพิจารณานำวิธีวัดผลมาใช้ให้เหมาะสม ควรใช้วิธีสังเกต สนทนา และตรวจผลงานให้มาก สำหรับข้อทดสอบควรรี้น้อยที่สุด และควรใช้ในบางวิชาเท่านั้น

จึงพอสรุปได้ว่า บทบาทครูในการประเมินประสพการณ์ของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. บทบาทครูในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผล
2. บทบาทครูในการวิเคราะห์พฤติกรรมที่พึงประเมิน
3. บทบาทครูในการสร้างเครื่องมือวัดผล
4. บทบาทครูในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. บทบาทครูในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. บทบาทครูในการสรุปผลการประเมิน

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 412)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กปฐมวัยนั้น หลักสูตรหรือแนวจัดประสบการณ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญอันจะช่วยทำให้ผู้สอนทราบและเข้าใจแนวทางในการจัดกิจกรรมประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม ส่วนสื่อการเรียนการสอนก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันทั้งนี้เพราะสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้นจะช่วยทำให้ครูสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความสนใจและเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์และสื่อการเรียนการสอนจะถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวครูและเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ดังนั้น ครูจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานทางจิตวิทยา เพื่อจะได้เข้าใจพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการนำหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และต้องมีความเข้าใจด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตน และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล อันเป็นการเตรียมความพร้อมในการเรียนให้กับเด็กปฐมวัยสืบไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมและเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 16 คน ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการสังเกตไว้ดังนี้
  1. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
  2. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
  3. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
  4. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม

5. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
6. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
7. สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัย
3. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัย
4. กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมและแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
5. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ซึ่งกำหนดการสังเกตพฤติกรรมไว้ดังนี้
  - 5.1 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
  - 5.2 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 5.3 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
  - 5.4 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
  - 5.5 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
  - 5.6 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
  - 5.7 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
6. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ซึ่งกำหนดแนวทางในการสร้างคำถาม ดังนี้

6.1 สอบถามความคิดเห็นของครูด้านหลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการจัด
 ประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อม

6.2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อ
 ส่งเสริมประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อม

7. นำแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสพการณ์
 แบบเตรียมความพร้อม และแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาล ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี
 และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อม เสนอผู้
 เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา
 จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

ดร.วนาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
อาจารย์รุ่งระวี กนกวิบูลย์ศรี	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
อาจารย์บำเพ็ญ การพาณิชย์	อาจารย์โรงเรียนอนุบาลระยอง

8. นำแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสพการณ์
 แบบเตรียมความพร้อมและแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาล ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี
 และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อมที่ผ่าน
 การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นตรงกัน
 อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบ
 สังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อม
 จำนวน 22 ข้อ คือ ข้อ 3, 4, 5, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 21, 24, 28, 33, 37, 45, 46, 48, 51, 54, 56, 57,
 59 โดยให้ปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมและชัดเจนขึ้น และปรับเนื้อหาที่มีความ
 คล้ายคลึงกันในบางข้อให้เป็นข้อเดียวกัน

ส่วนแบบสอบถามเรื่องความคิดเห็นของครูอนุบาลด้านหลักการ แนวคิดทฤษฎี
 และบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญ
 ทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นตรงกัน โดยให้ปรับปรุงภาษาที่ใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมและชัดเจนขึ้น
 และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับรายละเอียดของเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

9. การหาคุณภาพของแบบสังเกตและแบบสอบถาม

ในการหาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม
 ประสพการณ์แบบเตรียมความพร้อม ใช้วิธีการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยอาศัยกลยุทธ์
 พินิจของผู้เชี่ยวชาญ โดยนำแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยง

ตรงตามเนื้อหา เพื่อให้แบบสังเกตมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ เหมาะสมกับการนำไปสังเกต พฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยการลงความเห็นและ ให้คะแนนแบบสังเกต (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2526 : 89) แบบสังเกตทุกข้อได้ค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้นได้

ซึ่งผลค่าดัชนี IOC ของแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม และผลค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามความคิดเห็น ของครูอนุบาล ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ทั้งฉบับได้ค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าสามารถใช้ ในการเก็บข้อมูลได้

10. นำแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ แบบเตรียมความพร้อม และแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาล ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ที่ได้ รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าดัชนี IOC แล้วไปปรับปรุงให้เหมาะสมตามผลการ พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสังเกตและสอบถามกับประชากรที่ศึกษา ต่อไป

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ แบบเตรียมความพร้อม

2. เลือกโรงเรียนที่เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี

ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ แผนกอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีลักษณะสำคัญดังนี้

2.1 เป็นโรงเรียนที่มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อมตาม แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.2 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งสนับสนุนทางวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัยโดย มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2 แห่งที่มีการจัดการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัยคือสถาบันราชภัฏ เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัยที่

สามารถถ่ายทอดแนวคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมให้แก่ครูอนุบาลในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2.3 ผู้วิจัยเป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถเข้าใจและติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาพื้นเมืองได้ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากสถานการณ์ตามสภาพที่เป็นจริง

3. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับผู้บริหาร พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลในการศึกษาค้นคว้าและลักษณะวิธีการเก็บข้อมูล รวมทั้งขอคำแนะนำจากผู้บริหารในการสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับคณะครู

4. กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

5. สร้างความคุ้นเคยกับคณะครูผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยช่วยเหลือครูดูแลเด็กในช่วงเช้า กลางวัน และช่วงเย็น และปฏิบัติกิจกรรมการเล่นิทานหรือร้องเพลงแทนครูในบางเวลา

6. ผู้วิจัยสอบถามความเข้าใจของครูอนุบาลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และ บทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยทำการสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมของครูกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2541 ถึง วันที่ 24 มีนาคม 2541 โดยสลับวัน เวลา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางกำหนดการสังเกตพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมของครูอนุบาล

วัน/เวลา		สัปดาห์		1	2	3	4	5	6	7
		เช้า	บ่าย							
จันทร์	เช้า	อ. 1/1	อ. 1/6	อ. 2/3	อ. 2/8	อ. 1/5	อ. 2/2	อ. 2/7		
	บ่าย	อ. 2/1	อ. 2/6	อ. 1/3	อ. 1/8	อ. 2/5	อ. 1/2	อ. 1/7		
อังคาร	เช้า	อ. 1/2	อ. 1/7	อ. 2/4	อ. 1/1	อ. 1/6	อ. 2/3	อ. 2/8		
	บ่าย	อ. 2/2	อ. 2/7	อ. 1/4	อ. 2/1	อ. 2/6	อ. 1/3	อ. 1/8		
พุธ	เช้า	อ. 1/3	อ. 1/8	อ. 2/5	อ. 1/2	อ. 1/7	อ. 2/4			
	บ่าย	อ. 2/3	อ. 2/8	อ. 1/5	อ. 2/2	อ. 2/7	อ. 1/4			
พฤหัสบดี	เช้า	อ. 1/4	อ. 2/1	อ. 2/6	อ. 1/3	อ. 1/8	อ. 2/5			
	บ่าย	อ. 2/4	อ. 1/1	อ. 1/6	อ. 2/3	อ. 2/8	อ. 1/5			
ศุกร์	เช้า	อ. 1/5	อ. 2/2	อ. 2/7	อ. 1/4	อ. 2/1	อ. 2/6			
	บ่าย	อ. 2/5	อ. 1/2	อ. 1/7	อ. 2/4	อ. 1/1	อ. 1/6			

8. การบันทึกพฤติกรรม

การบันทึกพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต ใต้เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องปรากฏ ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สังเกต ใต้เครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องไม่ปรากฏ ดังตัวอย่าง

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียม

ความพร้อม

รายการพฤติกรรม	กิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์		กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ		กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)		กิจกรรมเล่นตามมุม		กิจกรรมในวงกลม		กิจกรรมในกลางแจ้ง		กิจกรรมเกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
1. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ตามบันทึกการสอนที่บันทึกไว้ล่วงหน้า		✓		✓		✓		✓	✓			✓		✓

9. สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมในระดับชั้นอนุบาล ของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จากกลุ่มผู้บริหาร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โดยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประกอบการอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) คือ วิธีตีความสร้างข้อสรุปข้อมูล จากพฤติกรรมที่มองเห็น แล้วอธิบายโดยให้เหตุผลทางวิชาการและทฤษฎีต่าง ๆ (ถ้วนและอังคณา สายยศ. 2528 : 215) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม มาอธิบายว่าเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันอย่างไร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

หากคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยวิธีหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (บุญเชิด ภิญโญนนิตพงษ์. 2526 : 89) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง คำนีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อลักษณะพฤติกรรมการจัดกิจกรรมประสบการณ์ของครูอนุบาล

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการหาคำนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อลักษณะพฤติกรรมการจัดกิจกรรมประสบการณ์ของครูอนุบาล โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของลักษณะพฤติกรรมการจัดกิจกรรม
ประสบการณ์ของครูอนุบาล
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของลักษณะพฤติกรรมการจัดกิจกรรม
ประสบการณ์ของครูอนุบาล
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น ไม่เป็นตัวแทนของลักษณะพฤติกรรมการจัดกิจกรรม
ประสบการณ์ของครูอนุบาล

ถ้าค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ข้อคำถามนั้นก็จะเป็นตัวแทนของ
ลักษณะพฤติกรรมการจัดกิจกรรมประสบการณ์ของครูอนุบาลได้ ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า
0.5 ข้อคำถามนั้นก็ถูกตัดออกไปหรือนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม และศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ ผลจากการศึกษามีรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ในระดับชั้นอนุบาลตามตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน
2. พฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมในด้านต่อไปนี้
  - 2.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
  - 2.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
  - 2.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
  - 2.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
  - 2.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
  - 2.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
  - 2.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
3. ความคิดเห็นของครูอนุบาลในด้านต่อไปนี้
  - 3.1 ความคิดเห็นด้านหลักการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
  - 3.2 ความคิดเห็นเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
  - 3.3 ความคิดเห็นเรื่องทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

1. การจัดกิจกรรมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ในระดับชั้นอนุบาลของโรงเรียน
อนุบาลเชียงใหม่ยึดตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ของสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ และดำเนินกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวันดังนี้

ตาราง 2 ตารางการจัดกิจกรรมประจำวันตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

08.30 - 08.45 น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสอบสุขภาพ บันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ
08.45 - 09.00 น.	เคารพธงชาติ และสวดมนต์
09.00 - 09.10 น.	สนทนาข่าวและเหตุการณ์
09.10 - 09.30 น.	การเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.30 - 10.30 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์ และเล่นตามมุม
10.30 - 10.40 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.40 - 11.00 น.	กิจกรรมในวงกลม
11.00 - 11.30 น.	เล่นกลางแจ้ง
11.30 - 12.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.30 - 14.00 น.	นอนพักก่อน
14.00 - 14.20 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20 - 14.30 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
14.30 - 14.45 น.	เกมการศึกษา
14.45 - 15.00 น.	สรุป

ตาราง 2 เป็นตารางการจัดกิจกรรมประจำวันที่ครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่คิด
แสดงไว้ในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เยี่ยมชม ได้ทราบแนวทางการจัดกิจกรรมของครูอนุบาลในโรงเรียน

จากการสังเกตพบว่าการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของครูอนุบาลชั้นปีที่ 1
และ 2 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ มีการสลับเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะ
การปฏิบัติกิจกรรมบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมสร้างสรรค์ ต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการ
ปฏิบัติกิจกรรม การสลับเวลา ในการจัดกิจกรรมจะทำให้สามารถยืดหยุ่นเวลาในการจัดหรือลด

กิจกรรมการเล่นตามมุมและเล่นกลางแจ้งได้ ซึ่งมีผลกระทบต่อครูและเด็กน้อยกว่าการยึดหยุ่นหรือการงดกิจกรรมในวงกลม ดังตาราง 3

ตาราง 3 ตารางการจัดกิจกรรมของครูอนุบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

08.15 - 09.00 น.	เคารพธงชาติ กิจกรรมหน้าเสาธง
09.00 - 09.10 น.	สนทนาข่าวและเหตุการณ์
09.10 - 09.30 น.	การเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.30 - 10.00 น.	กิจกรรมในวงกลม
10.00 - 10.10 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.10 - 11.00 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์ และเล่นตามมุม
11.00 - 11.30 น.	เล่นกลางแจ้ง
11.30 - 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 - 14.30 น.	นอนพัก่อน
14.30 - 14.50 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.50 - 15.00 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
15.00 - 15.10 น.	สรุป
15.10 - 15.30 น.	ชมวิดีโอทัศน์

จากตาราง 2 และ 3 จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่ครูอนุบาลยังไม่ได้ปฏิบัติให้ครบถ้วน คือ การรับเด็กเป็นรายบุคคล การตรวจสุขภาพ การบันทึกคำพูดเด็ก พาเด็กไปห้องน้ำ การสวดมนต์ และเกมการศึกษา เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ซึ่งครูและโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการดังนี้

- การรับเด็กเป็นรายบุคคล โรงเรียนได้จัดให้ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาผลัดเปลี่ยนกันรับเด็กทุกคนที่หน้าประตูโรงเรียน
- การตรวจสุขภาพครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จะชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กทุกคนเป็นประจำทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง ตามนโยบายของโรงเรียนเพื่อเป็นการประเมินผลจากการให้เด็กดื่มนมทุกวันในช่วงเวลาพักรับประทานอาหารว่างเช้า ว่าเด็กมีพัฒนาการทางส่วนสูงและน้ำหนักเพิ่มขึ้นหรือไม่
- การสวดมนต์ ครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ได้จัดให้เด็กไหว้พระและทำสมาธิก่อนเรียนในช่วงเช้า โดยการให้เด็กนั่งเป็นวงกลม ครูจุดเทียนไขที่ตั้งอยู่บนเชิงเทียนให้เด็กกวบเทียน

ไปรอบๆ แทนการสวดมนต์ ซึ่งนำรูปแบบมาจากการ ได้ไปศึกษาดูงานที่ศูนย์เลี้ยงเด็กในวัดเสถียร
ธรรมสถาน

- เกมการศึกษา ครู ได้จัดให้เด็กชมวิดีโอทัศน์แทน อย่างไรก็ตามครูอนุบาลในโรงเรียน
อนุบาลเชียงใหม่ก็มีการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาให้เด็กปฏิบัติในช่วงเวลาของกิจกรรมในวงกลม
หรือจัดเป็นมุมเกมการศึกษา

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดกิจกรรม
เพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมปรากฏดังนี้

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาข่าว และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (คิดป๊ิกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
1. ครูวางแผนการสอนล่วงหน้าว่าจะ สอนอะไร สอนใคร สอนอย่างไร...	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
2. ครูเตรียมการสอน โดยทำบันทึก การสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์.....	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
3. ครูกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์สอดคล้องกับจุดมุ่ง หมายของหน่วยการเรียนรู้ในแผนการ จัดประสบการณ์	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
4. ครูกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์ในแต่ละกิจกรรมครอบ คลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน.....	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
5. ครูกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์ที่สามารถสังเกตและ ประเมินได้จากพฤติกรรมการแสดง ออกของเด็ก.....	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สันทนาการ และเหตุการณ์		กิจกรรม การเคลื่อนไหวและจังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/กีฬา)		กิจกรรม ดนตรี		กิจกรรม ว่าง		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เสนอการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
6. ความวางแผนการส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละด้านล่วงหน้าโดยสอดคล้องกับแนวคิดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ.....	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
7. ครูกำหนดวิธีการจัดประสบการณ์ในการบันทึกการสอนอย่างละเอียด	-	32	32	-	32	-	32	32	-	32	-	32	-	32
8. ครูจัดเนื้อหาประสบการณ์สอดคล้องกับสื่อที่มอบหมาย	-	32	32	-	16	16	32	-	32	-	32	-	32	-
9. ครูจัดเนื้อหาประสบการณ์สัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้ เช่น ทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ.....	-	32	-	32	-	32	32	-	32	-	32	-	32	28
10. ครูจัดเตรียมเนื้อหาที่จะสอนให้มีความหมายเหมาะสมกับเวลา วัย และความสนใจของเด็ก	-	32	32	-	9	23	32	-	32	-	32	-	32	-

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอำนวยการเรียนนอบบุคคลเชิงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนากลุ่ม และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/ภาษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
11. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม...	2	30	32	-	16	16	17	15	21	11	17	15	4	28
12. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้.....	-	32	-	32	-	32	-	32	32	-	-	32	-	32
13. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ตามบันทึกแผนการสอนที่วางไว้ล่วงหน้า	-	32	23	9	5	27	-	32	21	11	-	32	-	32
14. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์โดยมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายากในแต่ละกิจกรรม.....	-	32	32	-	32	-	17	15	32	-	-	32	-	32
15. ครูใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น สাজิต ทดลอง บทบาทสมมติ เล่านิทาน อภิปราย	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
16. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์สอดคล้องกับการสอนแบบบูรณาการ	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สันทนาการ และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน ว่างลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
17. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์แบบ บูรณาการ	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
18. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้ อย่างสอดคล้องกับเนื้อหา.....	-	32	-	32	-	32	-	32	21	11	17	15	4	28
19. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้ เหมาะสมกับวัย เวลา และความสนใจของเด็ก.....	-	32	32	-	32	-	17	15	32	-	17	15	4	28
20. ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมประเภท การแข่งขันและนอกชั้นเรียน เช่น ให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเอง	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
21. ครูให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประสบการณ์อย่างทั่วถึง	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
22. ครูเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	2	30	32	-	32	-	17	15	-	32	17	15	4	28

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูออบุบล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนากลุ่ม และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
23. ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง ตามความ สามารถและความสนใจ.....	-	32	-	32	-	32	17	15	-	32	-	32	4	28
24. ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจ กรรมทั้งที่เป็นงานกลุ่มและเดี่ยว...	-	32	-	32	-	32	17	15	-	32	-	32	4	28
25. ครูเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และเกิดความอยากรเรียนรู้ ในการ ปฏิบัติกิจกรรม	2	30	-	32	11	21	-	32	23	9	-	32	4	28
26. ครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือชี้แนะเมื่อเด็ก ต้องการมากกว่าเป็นผู้ออกคำสั่ง	2	30	-	32	19	13	17	15	-	32	-	32	4	28
27. ครูส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น ในตนเองและกล้าแสดงออกอยู่เสมอ	2	30	27	5	19	13	17	15	19	13	-	32	4	28
28. ครูจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนได้เหมาะสม กับกิจกรรม	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	-	32	32	-

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเซิงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาข่าว และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
29. ครูให้ความสนใจกับเด็กทุกคน อย่างทั่วถึงในขณะปฏิบัติกิจกรรม	32	-	32	-	20	12	17	15	32	-	17	15	4	28
30. ครูปฏิบัติตามพันธกิจทางบวกเด็กทุกคน เช่น การโอบกอด การพูดชมเชย	2	30	32	-	32	-	-	32	32	-	-	32	4	28
31. ครูเปิดโอกาสให้เด็กซักถามและสนใจหรือตั้งใจที่จะตอบคำถามของเด็ก	23	9	-	32	-	32	-	32	23	9	-	32	-	32
32. ครูใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้ เด็กเกิดกระบวนการคิด	2	30	-	32	-	32	-	32	11	21	-	32	-	32
33. ครูให้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม	-	32	32	-	32	-	32	-	2	30	-	32	4	28
34. ครูใช้สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย ในการจัดกิจกรรม	-	32	5	27	19	13	32	-	-	32	-	32	4	28
35. ครูเลือกใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม กับวัยของเด็ก	-	32	5	27	32	-	32	-	2	30	-	32	4	28

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาคู่ และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/กีฬา)		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม แบบการศึกษา		
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	
36. ครูให้เด็กได้สัมผัสและใช้สื่อต่าง ๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง...	-	32	5	27	32	-	17	15	-	32	-	4	28
37. ครูจัดมุมประสบการณ์ให้สอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์	-	-	-	-	-	-	32	-	-	-	-	-	-
38. ครูแนะนำการใช้สื่อและอุปกรณ์ ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก	-	32	-	32	19	13	7	25	-	32	-	4	28
39. ครูวัดและประเมินผลพัฒนาการของ เด็กไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรม ประสบการณ์เป็นรายบุคคลอย่าง ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	-	32
40. ครูใช้เทคนิคในการวัดและประเมิน ผลพัฒนาการของเด็กหลายวิธี เช่น สังเกต ตรวจผลงาน พูดคุย ทดสอบ และอื่น ๆ	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	-	32

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาข่าว และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/กีฬา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
41. ครูทำแบบบันทึกพัฒนาการของเด็ก ด้านต่างๆ และแจ้งให้ผู้ปกครอง และผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ อย่างเป็นปัจจุบัน	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32
42. ครูนำผลพัฒนาการที่ได้จากการวัด ผลและประเมินผล มาเป็นแนวทาง ในการพัฒนา และส่งเสริมความ พร้อมของเด็กแต่ละคน	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32	-	32

ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาล โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ตามตารางที่ 4 พบว่า

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์ เป็นดังนี้

- ครูจะไม่วางแผนการสอนและทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า
- จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อเตรียมความพร้อม วิธีการจัดกิจกรรมและการวัดผลประเมินผลครูไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน
- ลักษณะของการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์ของครูอนุบาลในโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง คือ ครูจะเป็นผู้เล่าข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กฟัง ครูบางส่วนเปิดโอกาสให้เด็กออกมาเป็นผู้เล่าข่าวและเหตุการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์ในลักษณะเช่นนี้จะเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก

- เนื้อหาของข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เช่น ข่าวการมาเยี่ยมชมโรงเรียนของหน่วยงานอื่น ข่าวการเลือกตั้งกรรมการนักเรียน และเหตุการณ์การหาเสียงของผู้สมัคร ข่าวและเหตุการณ์ที่มีเด็กนักเรียนโยนก้อนหินไปถูกกระโปรงรถของครูเสียหาย ข่าวการชำระเงินค่าเล่าเรียน หรือข่าวการสอบสัมภาษณ์นักเรียนใหม่ ข่าวและเหตุการณ์ที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ มักจะไม่ถูกนำมาเล่าให้เด็กฟัง

- ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์จะดำเนินกิจกรรมตามเวลาที่กำหนดไว้

- ขณะที่ครูเล่าข่าวและเหตุการณ์ ครูจะคอยสังเกตความสนใจของเด็กไปพร้อม ๆ กัน หากเด็กขาดความสนใจ ครูจะให้เด็กท่องคำคล้องจอง นับหนึ่งถึงสิบพร้อมปรบมือเป็นจังหวะ ฯลฯ

- เมื่อครูเล่าข่าวและเหตุการณ์จบครูจะเป็นผู้สรุปและตั้งคำถามเกี่ยวกับข่าวและเหตุการณ์นั้นให้เด็กตอบ

- การจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์จะมีขึ้นเป็นครั้งคราวมิได้จัดเป็นประจำทุกวัน

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นดังนี้

- ครูอนุบาลในโรงเรียนจะจัดทำบันทึกแผนการสอนไว้ล่วงหน้า 1 สัปดาห์
- จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อเตรียมความพร้อม วิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรม เนื้อหาประสบการณ์ สื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และวิธีการวัดผลประเมินผล ยึดตามหน่วยการเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

- การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของครูอนุบาลในโรงเรียนส่วนใหญ่ จะจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามบันทึกแผนการสอนที่จัดทำไว้ล่วงหน้า

เป็นบางกิจกรรม

- เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่ครูอนุบาลใน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้แก่เด็กมุ่งเน้นที่กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน การเคลื่อนไหวตามจังหวะและ สัญญาณ และการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ

- การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของครูอนุบาลในโรงเรียน จะจัดขึ้น ทุกวัน โดยครูเป็นผู้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะจัดให้แก่เด็กด้วยตนเอง แต่จะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

- ระหว่างการดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหว ครูจะคอยสังเกตเด็กและกระตุ้นให้ เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง

- การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมจะเป็นไปด้วยดี ครูมี อารมณ์แจ่มใสยิ้มแย้มอยู่เสมอ และคอยให้กำลังใจเด็กด้วยการกล่าวชมเชย

- สื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ เพื่อให้ จังหวะและสัญญาณในการปฏิบัติกิจกรรม ที่ครูอนุบาลส่วนใหญ่ในโรงเรียนใช้คือ แทมบูริน

- ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการ เคลื่อนไหวและจังหวะเป็นไปอย่างยืดหยุ่น

ภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
ของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ตัวอย่างที่ 1 การบริหารประกอบเพลง

ครูให้เด็กช่วยกันร้องเพลงพร้อมกับทำท่ากายบริหารตามครู

ครู : เด็ก ๆ ยืนเข้าแถวเป็นรูปวงกลมนะคะเราจะทำท่ากายบริหารกัน ให้เด็ก ๆ ช่วยกันร้องเพลงนก แล้วทำท่ากายบริหารตามครูนะคะ ทำพร้อม ๆ กัน นะคะ (ครูนับ 1 - 3)

เด็ก : ร้องเพลงนก และทำท่ากายบริหารตามครู

ครู : เดินไปรอบ ๆ ด้วยซิกะ ทำไปเรื่อย ๆ ครูด้วย อีกรอบหนึ่ง

: ดีมากค่ะ พอแล้ว นั่งลงได้ ปรบมือให้ตัวเองหน่อย

ตัวอย่างที่ 2 การเคลื่อนไหวพื้นฐานตามจังหวะและสัญญาณ

ครูกำหนดให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานตามจังหวะและสัญญาณ โดยครูเป็นผู้กำหนดจังหวะและสัญญาณที่ใช้ในการเคลื่อนไหว

- ครู : เด็ก ๆ หาพื้นที่ของตัวเองซิคะ ให้เด็ก ๆ เดินไปทั่ว ๆ บริเวณห้อง ห้ามเดินชนกัน ฟังจังหวะช้า - เร็ว และสัญญาณให้หยุดด้วย คิดท่าเดินให้แปลก ๆ เริ่มนะคะ (ครูนับ 1 - 3)
- เด็ก : เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง (เดินในท่าทางแบบต่าง ๆ บางคนจะเลียนแบบเพื่อน)
- ครู : หยุดแล้วค่ะ ให้เด็ก ๆ นั่งเป็นวงกลมเหมือนทุกวัน

ตัวอย่างที่ 3 การเคลื่อนไหวพื้นฐานตามจินตนาการ

ครูกำหนดให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานตามจินตนาการ โดยครูเป็นผู้กำหนดสัญญาณการเริ่มต้นและหยุดกิจกรรม

- ครู : ให้เด็ก ๆ หาบ้านของตัวเองครูจะให้เด็ก ๆ เคลื่อนไหวไปรอบ ๆ ห้องให้ทั่วบริเวณ ใครจะเคลื่อนไหวในท่าใดก็ได้ แต่ให้ฟังสัญญาณด้วย
- เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด (เด็ก ๆ จะเคลื่อนไหวในท่าต่าง ๆ ตามความสนใจ ทั้งเดิน วิ่ง กลิ้ง คลาน หรือนอน บางคนจะเลียนแบบเพื่อน)
- ครู : พอแล้วค่ะ วันนี้ทุกคนเก่งมากเลย ปรบมือให้ตัวเองหน่อยซิค่ะ

ตัวอย่างที่ 4 การร้องเพลงตามจังหวะ

ครูกำหนดให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมการร้องเพลงตามจังหวะ

- ครู : เด็ก ๆ มาเข้าแถวขึ้นตามกลุ่มของตัวเองนะเรียงลำดับสูง - ต่ำด้วยครูจะให้เด็ก ๆ ร้องเพลง เด็ก ๆ อยากร้องเพลงอะไร
- เด็ก : (ส่วนใหญ่) ร้องเพลงกระต่าย
- ครู : เด็ก ๆ ร้องเพลงกระต่ายนะคะ ให้ปรบมือด้วยเวลาร้อง แล้วต้องให้เข้าจังหวะกับที่ครูเขย่าด้วย ร้อง 2 รอบนะคะ เริ่ม (ครูนับ 1 - 3)
- เด็ก : ปฏิบัติตามที่ครูบอก
- ครู : วันนี้ยังไม่ค่อยดีเลย เด็ก ๆ ยังร้องไม่เข้ากับจังหวะที่ครูเขย่าแล้ว ยังปรบมือไม่พร้อมกัน วันต่อไปต้องทำให้ดีกว่านี้นะคะ ครูจะสอบและให้คะแนนด้วย

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เป็นดังนี้

- ครูอนุบาลในโรงเรียนจะจัดทำบันทึกแผนการสอนไว้ล่วงหน้า 1 สัปดาห์
- จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อเตรียมความพร้อม วิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรม เนื้อหาประสบการณ์ สื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และวิธีการวัดผล ประเมินผล ยึดตามหน่วยการเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ของครูอนุบาลส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามบันทึกแผนการสอนที่จัดทำไว้ล่วงหน้าเป็นบางกิจกรรม
- เนื้อหาและการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ที่ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนจัดให้แก่อีก จะมุ่งเน้นที่กิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียนและการเล่นกับสีน้ำ
- กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ที่ครูจัดให้แก่อีกจะจัดขึ้นทุกวัน
- ครูเป็นผู้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะจัดให้แก่อีกด้วยตนเอง และเด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด
- ลักษณะของการปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ของเด็กจะเป็นการปฏิบัติกิจกรรมแบบงานเดี่ยว แต่ครูจะจัดให้เด็กนั่งรวมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ เช่น สีเทียน สีน้ำ พู่กัน กาว และกรรไกร ร่วมกัน
- การปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ของเด็กจะจัดในห้องเรียน ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กนั่งหรือนอนวาดภาพตามความพอใจของเด็ก ระหว่างที่เด็กปฏิบัติกิจกรรม ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ ให้เด็กได้พูดคุยกับเพื่อนระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม
- ครูจะคอยช่วยเหลือเด็กเมื่อเด็กต้องการ และปฏิบัติงานอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน จะมีเพียงบางกิจกรรมที่ครูจะคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อไม่ให้เกิดอันตราย เช่น การหยดสีเทียนที่ต้องใช้ไฟเพื่อลดให้สีเทียนละลาย
- ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) จะเป็นไปอย่างยืดหยุ่น
- สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ครูจะเป็นผู้จัดเตรียมไว้ให้โดยจัดให้ครบตามจำนวนกลุ่มของนักเรียน (5 กลุ่ม)
- เมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เสร็จสิ้นลง ครูจะเป็นผู้คัดเลือกผลงานของเด็กไปติดไว้ที่ป้ายแสดงผลงาน
- วิธีการประเมินผลงานเด็กครูจะใช้สัญลักษณ์พระจันทร์ร้องไห้ หมายถึง ต้องปรับปรุง พระจันทร์ยิ้ม หมายถึง ดี หรือพระจันทร์หัวเราะ หมายถึง ดีมาก

- ครูจะเก็บผลงานของเด็กทั้งหมด ไว้เพื่อรวบรวมเป็นเล่มส่งให้ผู้ปกครอง ได้รับทราบและ
เห็นผลงานของเด็กในช่วงปลายภาคเรียน

ภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
ของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ตัวอย่างที่ 1 การวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน

ครูกำหนดให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน

- ครู : เด็ก ๆ นั่งตามกลุ่มของตัวเองเลยคะ หัวหน้ากลุ่มมาหิบบสีและกระดาษ
ไปแจกเพื่อน ๆ ด้วยคะ ครูจะให้เด็ก ๆ วาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน
เด็ก ๆ จะวาดภาพอะไรก็ได้ แต่ว่าขอให้สวย ๆ นะคะ ลงมือทำได้แล้วคะ
- เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด (มีเด็กบางคนจะวาดภาพตามเพื่อน)
เมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว จะนำงานไปส่งครูที่โต๊ะ
- ครู : (เด็กบางคนไม่ได้ระบายสีให้เต็มแผ่น) หนูกลับไประบายสีให้เต็มแผ่น
นะคะอย่าให้มีสีขาวนะ ไม่อย่างนั้นจะไม่สวย

ตัวอย่างที่ 2 การวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน (ต่อเติมภาพให้สมบูรณ์)

ครูกำหนดให้เด็กต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ ด้วยการใช้สีเทียนวาดและระบายให้สวยงาม

ครู : (แจกภาพใบหน้าคนและกระดาษสีทรงสี่เหลี่ยมจันเล็ก ๆ ให้แก่เด็ก ให้เด็ก ๆ ตีครูปหน้าคนกับกระดาษสีไว้ในกระดาษตามตัวอย่างนะคะ แล้วให้เด็ก ๆ เติมภาพให้สมบูรณ์นะคะ (ครูชี้หน้าว่ามีหน้าคนและว่าแล้วอย่าลืมวาดสถานที่เล่นว่าวด้วย)

เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด (เด็ก ๆ จะวาดภาพคนที่กำลังเล่นว่าว และสถานที่ที่เด็กส่วนใหญ่จะวาดคือ สนามหญ้า)

ครู : (เด็กบางคนวาดสถานที่เล่นว่าวที่ชายทะเล) เราเล่นว่าวกันที่ชายทะเลหรือ ะครูเคยบอกว่าเราจะเล่นว่าวได้ที่ไหน

เด็ก : สนาม

ครู : นั่นซิ ทำไมไม่วาดรูปสนามวาดรูปทะเลทำไม

ตัวอย่างที่ 3 การวาดภาพระบายสี (วาดภาพจากรูปทรงกลม)

ครูกำหนดให้เด็กวาดภาพจากรูปทรงกลม (ครูจัดเตรียมกระดาษแข็งรูปทรงกลม ขนาดต่างๆ กันให้แก่เด็ก และให้เด็กนำวัสดุรูปทรงกลมมาจากบ้านด้วย)

- ครู : ให้เด็ก ๆ นำวัสดุหรือกระดาษแข็งรูปทรงกลมวางบนกระดาษแล้วขีดเส้นให้รอบ วาดต่อกันให้เป็นภาพต่าง ๆ แล้วระบายสีให้สวยงาม
- เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด
- ครู : คนที่วาดและระบายสีเสร็จแล้ว นำผลงานมาป้อนรูปพระจันทร์ด้วยตะกั่ว แล้วค่อยนำไปเก็บ (ครูให้เด็กป้อนรูปพระจันทร์ ซึ่งเป็นการประเมินผลงานเด็กด้วยตนเอง รูปพระจันทร์ร้องไห้ หมายถึง ยัง ไม่สวย, รูปพระจันทร์ยิ้ม หมายถึง ใช้ได้, รูปพระจันทร์หัวเราะ หมายถึง สวยมาก)

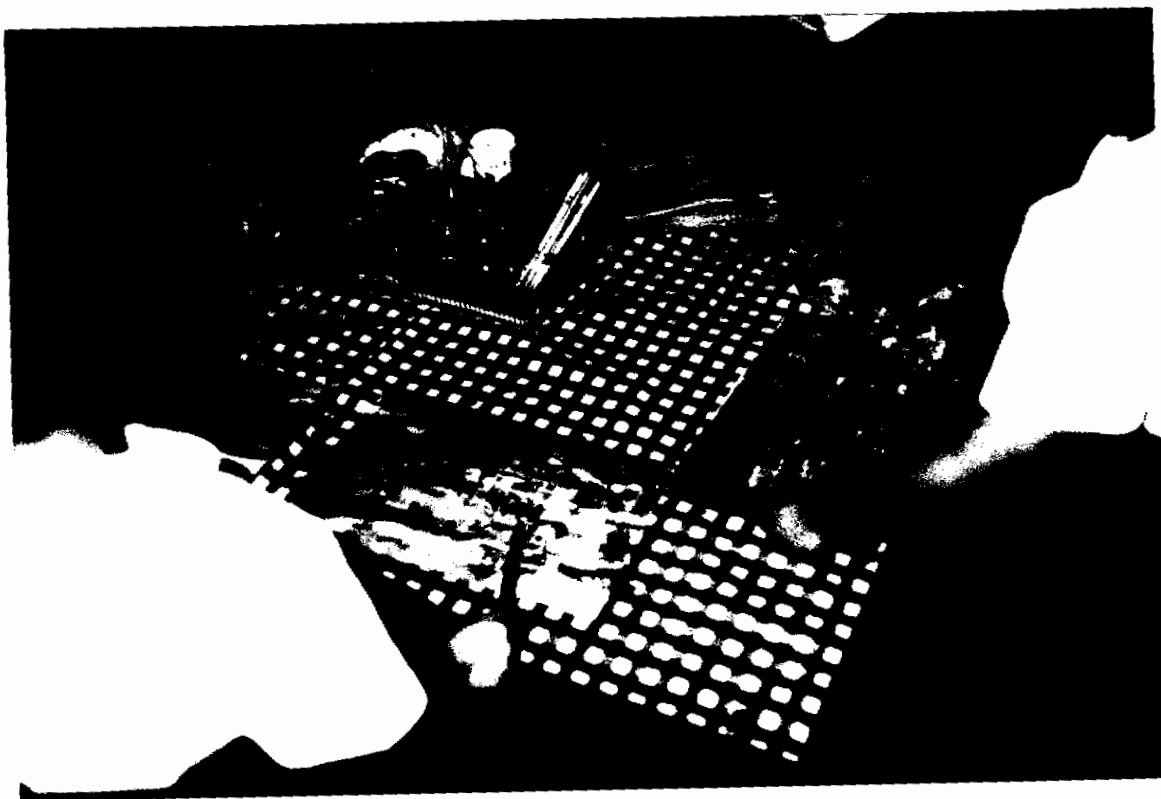
ตัวอย่างที่ 4 การหาคสึ

ครูกำหนดให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมหาคสึเขียน

- ครู : ครูจะให้เด็ก ๆ หาคสึเขียนเหมือนที่เคยทำมาแล้ว ให้เด็ก ๆ หาคสึหลาย ๆ สึให้เต็มกระดาษเลขนะคะ ถือเขียนระวังด้วย เวลาส่งให้เพื่อนค่อย ๆ ส่ง (ครูจะคอยดูแลเด็กขณะที่เด็กใช้เขียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้เกิดอันตราย)
- เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด เสร็จแล้วนำผลงานไปวางไว้บนโต๊ะครู

ตัวอย่างที่ 5 การวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียนแล้วทาสีน้ำทับ

ครูกำหนดให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียนแล้วทาสีน้ำทับ

ครู : ให้เด็ก ๆ วาดภาพอะไรก็ได้ด้วยสีเทียน ระบายสีให้สวยงามแต่ไม่ต้องระบายทั่วทั้งแผ่น เพราะครูจะให้เด็ก ๆ ใช้สีน้ำระบายทับลงไป

เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด (เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้ว เด็กจะนำผลงานไปตากให้แห้ง แล้วจึงนำไปใส่กล่องเก็บผลงานของตนเอง)

ระหว่างที่เด็กระบายสีน้ำทับ ครูจะคอยดูแลเพื่อไม่ให้เลอะเทอะ และคอยบอกวิธีการระบายสีน้ำ “ให้ระบายไปทางเดียวกันนะคะ”

ตัวอย่างที่ 6 การประดิษฐ์

ครูกำหนดให้เด็กประดิษฐ์ที่ตั้งเทียน (ครูให้เด็กนำเทียนไขมาจากบ้าน)

ครู : ครูจะให้เด็ก ๆ ประดิษฐ์ที่ตั้งเทียน เด็ก ๆ ครูครูก่อนว่าจะทำอะไร
(ครูสาธิตให้เด็กดูตามขั้นตอน) เด็ก ๆ ค่อย ๆ ทำตามครูนะคะ

เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ครูกำหนด (เด็กบางคนทำไม่ได้ ครูจะช่วยทำให้)

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุมเป็นดังนี้

- ครูอนุบาลในโรงเรียนไม่ได้จัดทำเป็นบันทึกแผนการสอนไว้ล่วงหน้า
- จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อเตรียมความพร้อม วิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรม เนื้อหาประสบการณ์ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดมุมการเล่น และวิธีการประเมินผลยึดตามรายละเอียดในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ครูอนุบาลส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะจัดมุมการเล่นที่เป็นมุมหลักในชั้นเรียน ดังนี้
  1. มุมหนังสือ ครูจัดเตรียมชั้นวางหนังสือ หรือกระเป๋าผ้าแขวนไว้ที่ผนัง อาจมีเสื่อ เบาะรองนั่ง หรือผ้าปูไว้ให้เด็กนั่งอ่านหนังสือนิทาน หนังสือนิทานส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
  2. มุมหมอน ครูจัดเตรียมชุดพยาบาล และ ชุดหมอน ไว้ให้เด็ก พร้อมด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ที่แขวนน้ำเกลือ เตียง โต๊ะ และ ตุ๊กตา
  3. มุมบ้าน ครูจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับเล่นสมมติต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เช่น ชุดเครื่องครัวต่าง ๆ
  4. มุมบล็อก ครูจัดเตรียมบล็อกขนาดต่าง ๆ ไว้ให้เด็ก ทั้งบล็อกไม้ และพลาสติกที่สามารถนำมาต่อกันได้
  5. มุมเกมการศึกษา ครูจัดเตรียมเกมการศึกษาไว้ในมุมเกมการศึกษาไว้ให้เด็กเล่น แต่เล่นเกมอาจไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
- มุมการเล่นอื่น ๆ เช่น มุมดนตรี มุมธรรมชาติศึกษา มุมคณิตศาสตร์ ฯลฯ จะจัดเสริมในบางห้องเรียน โดยครูประจำชั้นแต่ละห้องจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง
- กิจกรรมการเล่นตามมุมเป็น กิจกรรมที่ครูอนุบาลส่วนใหญ่ในโรงเรียน เปิดโอกาสให้เด็กเล่นไม่บ่อยนัก
  - เมื่อครูอนุญาตให้เด็กเข้าเล่นตามมุม ครูจะปล่อยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ
  - ครูจะคอยดูแลเด็กอยู่ห่าง ๆ พร้อมกับปฏิบัติงานอื่น ๆ ไปด้วย
  - ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุมจะเป็นไปอย่างยืดหยุ่น
  - สื่อและอุปกรณ์ในการจัดมุมการเล่นส่วนใหญ่ได้จากการจัดงบประมาณของทางราชการ อีกส่วนหนึ่งครูเป็นผู้จัดทำขึ้นด้วยตนเองจากเศษวัสดุ
  - เมื่อเด็กเล่นตามมุมจนถึงเวลาที่กำหนด ครูจะให้เด็กเป็นผู้จัดเก็บด้วยตนเอง

ภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
ของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ตัวอย่างที่ 1 มุมหนังสือ

ครูจัดมุมหนังสือเตรียมไว้ให้เด็กได้เล่นปฏิบัติกิจกรรมการเล่นตามมุม โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เช่น ผ้าปูพื้น (บางห้องใช้เสื่อน้ำมัน) เบาะรองนั่ง ตุ๊กตา ชั้นวางหนังสือ (บางห้องเขียนเป็นกระเป๋าค่าเป็นช่อง ๆ แขนงกับผนัง) และหนังสือนิทานประเภทต่างๆ โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมในมุมหนังสืออย่างอิสระ ครูจะคอยดูแลเพื่อให้เด็กส่งเสียงดังและคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการสื่อหนังสือประเภทนิทานในแต่ละห้องมีมาก-น้อยต่างกัน ซึ่งนิทานส่วนใหญ่จะไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้

ตัวอย่างที่ 2 มุมหมอ

ครูจัดมุมหมอเตรียมไว้ให้เด็ก ๆ ปฏิบัติกิจกรรมการเล่นตามมุม โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เตียงคนไข้จำลอง ที่แขวนขวดน้ำเกลือจำลอง โต๊ะ เก้าอี้ ผ้าม่าน ชุดหมอและพยาบาล เครื่องมือแพทย์ของเล่น เช่น หูฟัง เข็มฉีดยา โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมในมุมหมออย่างอิสระ ครูจะคอยดูแลเพื่อมิให้เด็กส่งเสียงดังและคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

ตัวอย่างที่ 3 มุมบ้าน

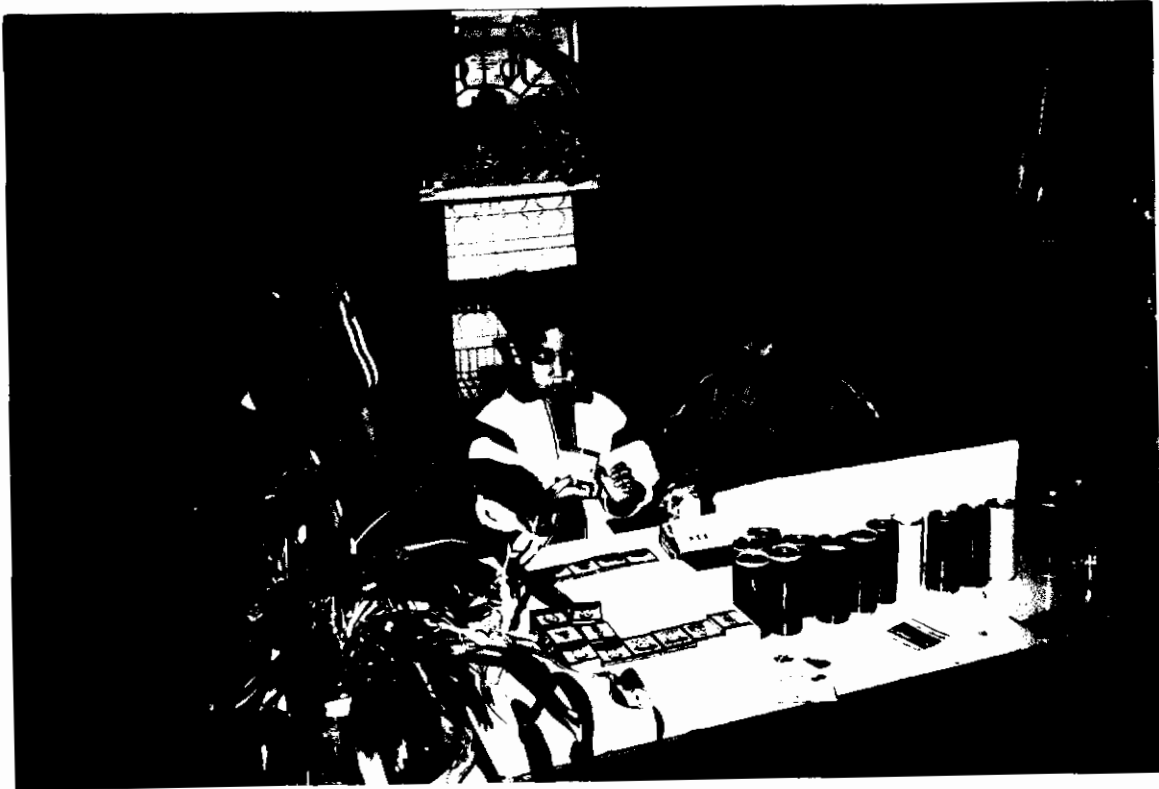
ครูจัดมุมบ้านเตรียมไว้ให้เด็ก ๆ ปฏิบัติกิจกรรมการเล่นตามมุม โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เตา กะทะ หม้อ ตะหลิว ทัพพี ช้อน จาน ชาม ฯลฯ ทั้งที่เป็นของเล่นประเภทพลาสติก ดินเผาหรืออะลูมิเนียม ในบางห้องครูจะจัดอุปกรณ์ที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติไว้ในมุมบ้านด้วย เช่น ตะกร้าหวาย กระบุง กระด้ง กระบวย ฯลฯ โดยครูจะเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมในมุมบ้านอย่างอิสระ ครูจะคอยดูแลเพื่อมิให้เด็กส่งเสียงดัง และคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ มุมบ้านนี้ในบางห้องครูจะจัดเตรียม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายประเภทต่าง ๆ เช่น ชุดตำรวจ กระเป๋า สะพาย รองเท้า ส้นสูง ฯลฯ เพื่อให้เด็กเล่นสมมติด้วย

ตัวอย่างที่ 4 มุมบล็อก

ครูจัดมุมบล็อกเตรียมไว้ให้เด็ก ๆ ปฏิบัติกิจกรรมการเล่นตามมุม โดยครูเป็นผู้จัดเตรียม บล็อกที่มีขนาด รูปทรง และสีต่างๆไว้ให้เด็กเล่น บล็อกที่ครูจัดเตรียมไว้จะมีทั้งที่เป็นไม้และพลาสติก ในบางห้องจะมีตัวต่อพลาสติกในลักษณะต่าง ๆ ไว้ให้เด็กเล่นในมุมบล็อกด้วย ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมในมุมบล็อกอย่างอิสระ ครูจะคอยดูแลเพื่อมิให้เด็กส่งเสียงดังและคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

ตัวอย่างที่ 5 มุมเกมการศึกษา

ครูจัดมุมเกมการศึกษาเตรียมไว้ให้เด็ก ๆ ปฏิบัติกิจกรรมการเล่นตามมุม โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมเกมการศึกษาไว้ให้แก่เด็ก เกมการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเกมการศึกษาที่สัมพันธ์เนื้อหา ซึ่งครูจะจัดเตรียมไว้ให้ 2 - 3 เกม ต่อ 1 สัปดาห์ ในบางสัปดาห์เกมการศึกษาที่ครูจัดไว้ให้เด็กเล่นนั้นไม่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และในบางห้องเรียน เกมการศึกษาจะไม่ถูกจัดไว้เป็นมุมอย่างชัดเจน แต่ครูจะจัดเกมการศึกษาไว้เป็นชุด ๆ ในกล่องวางไว้บนชั้นวางของร่วมกับอุปกรณ์อื่นๆ และบางห้องจะวางไว้ร่วมกับมุมอื่นๆ เช่น มุมหนังสือ หรือวางที่โต๊ะครู และจะเปิดโอกาสให้เด็กเล่นได้ อย่างอิสระ เมื่อครูอนุญาต

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลมเป็นดังนี้

- ครูอนุบาลในโรงเรียนจะจัดทำบันทึกแผนการสอนไว้ล่วงหน้า 1 สัปดาห์
- จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อเตรียมความพร้อม วิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรม เนื้อหาประสบการณ์ สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และวิธีการวัดผลประเมินผล ที่บันทึกในแผนการสอนยึดตามหน่วยการเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- การจัดกิจกรรมในวงกลมของครูอนุบาลส่วนใหญ่ในโรงเรียน แตกต่างจากบันทึกแผนการสอนที่ได้จัดทำไว้คือ วิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งครูเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกวิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
- วิธีการจัดและการดำเนินกิจกรรมในวงกลมที่ครูอนุบาลส่วนใหญ่ใน โรงเรียน ปฏิบัติคือ การใช้เทคนิคการสอนแบบอธิบายหรือบรรยายโดยครูจะจัดให้เด็กนั่งเป็นรูป วงกลมบ้าง นั่งเป็นแถวตามสี่ประจําแถวบ้าง นั่งเป็นกลุ่มย่อยบ้าง
- ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวงกลมโดยให้เด็กออกมาเป็นผู้พูดคุยในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้และเรื่องที่เรียนในวันนั้นๆ
- สื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมในวงกลมที่ครูอนุบาลส่วนใหญ่นำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมมักเป็นอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วในชั้นเรียน แล้วมาปรับให้เข้ากับเนื้อหาหรือกิจกรรมที่สอน เช่น ตุ๊กตา บัตรภาพ เกมการศึกษา อุปกรณ์ในมุมการเล่นต่าง ๆ ตัวเด็กหรือตัวครูเอง เป็นต้น
- ขณะที่ครูกำลังบรรยาย หรืออธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาประสบการณ์ที่จัดให้แก่เด็กนั้น ครูก็จะคอยสังเกตดูความสนใจของเด็ก ถ้าหากเด็กขาดความสนใจในการฟังครูจะทอ้งคำคํ้าองจองเรียกชื่อเด็กหรือตั้งคำถามเด็กที่ขาดความสนใจ เพื่อเป็นการดึงความสนใจของเด็กให้กลับเข้าสู่กิจกรรมที่กำลังปฏิบัติ
- ระหว่างการอธิบายหรือบรรยายถ้าเด็กมีคำถามซึ่งอาจเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกัเนื้อหาและกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ ครูจะหยุดการอธิบายหรือบรรยาย เพื่อฟังคำถามของเด็ก ถ้าเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ ครูจะตอบคำถามนั้นของเด็ก แต่ถ้าไม่เกี่ยวข้องครูจะบอกให้เด็กทราบว่ามีคำถามนี้ไม่ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนให้เก็บเอาไว้ก่อน
- ครูเป็นผู้ตั้งคำถามเด็ก ซึ่งคำถามส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนและเป็นคำถามนำ

- เมื่อครูบรรยายหรืออธิบายเนื้อหาประสบการณ์ และดำเนิน กิจกรรมเสร็จสิ้นลง ครูจะเป็นผู้สรุปเนื้อหาและกิจกรรมนั้นให้เด็กฟังอีกครั้งหนึ่ง อาจมีบางครั้งที่ครูและเด็กสรุปร่วมกัน การจัดกิจกรรมในวงกลมของครูจะสลับเวลากับกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งจากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องการสลับเวลาการจัด กิจกรรมในวงกลม ทำให้ทราบว่าเหตุที่สลับ เวลาการจัดกิจกรรมนั้น เนื่องจากกิจกรรมวงกลมเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาไม่มาก เช่น กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) และเล่นตามมุมเพื่อให้เด็กเกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติกิจกรรม จึงสลับ เวลาการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างกิจกรรมในวงกลมและกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) และเล่น ตามมุม

- ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมในวงกลมจะเป็นไปอย่างยืดหยุ่น

ภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมในวงกลม
ของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ตัวอย่างที่ 1 หน่วยชุมชนของเรา เรื่อง บุคคลสำคัญในชุมชน

ครูจัดกิจกรรมในวงกลม โดยชี้คนนี้อาตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครู : เด็ก ๆ คะ วันนี้เราจะคุยกันเรื่องบุคคลสำคัญในชุมชน ในชุมชนของเรา
มีใครบ้างที่เป็นบุคคลสำคัญ?

เด็ก : .....

ครู : บุคคลสำคัญยกตัวอย่างเช่น ตำรวจ ทหาร แล้วใครอีกคะ?

เด็ก : หมอ....พยาบาล....ครู

ครู : เก่งมากค่ะ ครูขออาสาสมัคร 2 คน ผู้ชาย 1 ผู้หญิง 1 ออกมาข้างหน้า
หน่อย (ครูให้เด็กที่เป็นอาสาสมัครด้วยชุดหมอ และหมวกพยาบาล)
เพื่อนของเราแข่งตัวเป็นใครคะ?

เด็ก : หมอ....พยาบาล

ครู : คุณหมอ มีหน้าที่รักษาคนไข้ คุณหมอจะใส่ชุดสีขาวแล้วจะมีหูฟังเอาไว้
ฟังเสียงหัวใจเต้น พยาบาลมีหน้าที่ช่วยคุณหมอรักษาคนไข้ พยาบาลจะ
สวมหมวกสีขาว ใครอยากเป็นหมอต้องเรียนเก่ง ๆ นะคะ ใครอยากเป็น
หมอบ้าง?

“เวลาไม่สบายเราจะไปที่ไหน”

“ใครเป็นคนรักษาเราเวลาที่เจ็บป่วย”

เด็ก : โรงพยาบาล....คุณหมอ

ครู : เก่งมากค่ะ ปรบมือให้ตัวเองหน่อย

ตัวอย่างที่ 2 หน่วยครอบครัวแสนสุข เรื่อง บุคคลในครอบครัว

ครูจัดกิจกรรมในวงกลม โดยยึดเนื้อหาตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล สำนัก
งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครู : วันนี้ครูจะให้เด็ก ๆ มาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่าในบ้านของเรา มีใครอาศัย
อยู่บ้าง ใครจะเล่าให้เพื่อนฟังก่อนเป็นคนแรก

เด็ก : (ออกมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่าที่บ้านมีใครอาศัยอยู่บ้าง)

ครู : พรบมือให้เพื่อนหน่อย ใครบอกได้ว่าเมื่อไหร่ที่บ้านของเพื่อนมีใครอยู่
บ้าง?

เด็ก : (ยกมือตอบเป็นบางคน)

ครู : เก่งมาก แสดงว่าฟังเพื่อนเล่า ใครไม่ฟังเพื่อนเล่าเดี๋ยวตอบไม่ได้นะคะ
(ครูให้เด็ก ๆ อาสาออกมาเป็นผู้เล่า ซึ่งจะมีเด็ก 5 คน ออกมาเล่าให้เพื่อน
ฟังและครูถามคำถามในลักษณะเดียวกัน)

ตัวอย่างที่ 3 หน่วยเครื่องมือ เครื่องจักร

ครูจัดกิจกรรมในวงกลม โดยยึดเนื้อหาตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล สำนัก
งานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครู : ถ้าเด็ก ๆ จะขนย้ายของที่หนักและมีจำนวนมาก เด็ก ๆ จะทำอะไรคะ?

เด็ก : (บางคน) ช่วยกันยก....ใส่รถไป

ครู : ค่ะ! แล้วถ้าจะย้ายของที่หนักจากชั้นล่างขึ้นชั้นบนล่ะคะ เด็ก ๆ
จะทำอะไร?

เด็ก : (บางคน) ค่อย ๆ ลาก

ครู : มีใครคิดว่ามีวิธีอื่นอีก...คุณคะว่าวันนี้คุณครูมีอะไรมาให้เด็ก ๆ คุณกัน
(ครูยกอุปกรณ์และสื่อที่เตรียมไว้มาตั้งหน้าห้อง เก้าอี้ ด้กคาซังที่มีห่วง
เหล็กผูกไว้ที่ปลายวงบด็อค ตะกร้าใส่ดินสอมีเชือกผูกไว้ ครูนำตะกร้า
ใส่ดินสอที่ผูกเชือกไว้แขวนที่ปลายวงของด้กคาซัง ซึ่งผูกอยู่ที่
พนักเก้าอี้) เด็ก ๆ ลองทายดูซิคะว่าครูจะทำอะไร?

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ที่มุ่งศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ในการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์(ศิลปะศึกษา) กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา และมุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม เพื่อที่จะให้ครูสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ดังนี้

- 1.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
- 1.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์
- 1.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
- 1.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
- 1.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
- 1.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม : ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมด้านหลักการ แนวคิด และทฤษฎี

2.2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และครู ผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 16 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นเพศหญิงทั้งสิ้นจำนวน 16 คน อายุระหว่าง 31-59 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี(คบ.) ประสบการณ์ในการสอน 5-32 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ซึ่งกำหนดกรอบในการสังเกตไว้ ดังนี้

- 1.1 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์
- 1.2 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
- 1.3 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
- 1.4 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม
- 1.5 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลม
- 1.6 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง
- 1.7 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
2. เลือกโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ แผนกอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นโรงเรียนที่มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อม ตาม แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยทางโรงเรียนได้จัดทำเป็นแผนพับเพื่อเผยแพร่นโยบายในการจัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อม

2.2 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งสนับสนุนทางวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัย โดยมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2 แห่ง ที่มีการจัดการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย คือ สถาบันราชภัฏ เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัยที่สามารถถ่ายทอดแนวคิด ทฤษฎี และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมให้แก่ครูอนุบาลในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2.3 ผู้วิจัยเป็นชาวเชียงใหม่ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถเข้าใจและติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาพื้นเมืองได้ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียน อันจะส่งผลให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากสถานการณ์ที่เป็นจริงตามสภาพ

3. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับผู้บริหารพร้อมชี้แจงเหตุผลในการศึกษาค้นคว้าและลักษณะวิธีการเก็บข้อมูล

4. กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 และครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และสร้างความคุ้นเคยกับคณะครูผู้เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยช่วยเหลือครูดูแลเด็กในช่วงเช้า กลางวัน และช่วงเย็น และปฏิบัติกิจกรรมการเล่นทานหรือร้องเพลงแทนครูในบางเวลา

5. ดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการสังเกตโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสังเกต 7 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2541 ถึงวันที่ 24 มีนาคม 2541 ระหว่างการเก็บรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยใช้แบบสอบถาม

6. หลังการดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสร้างบทสรุปด้วยการใช้วิธีวิเคราะห์แบบอุปนัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม และแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาล ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic induction) คือวิธีตีความสร้างข้อสรุป ข้อมูล จากพฤติกรรมที่มองเห็น

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม และความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมพบว่าครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ให้แก่เด็กทุกกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน แต่ยังไม่ตรงตามแนว การจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่ง สรุปได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

1.1 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์ของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ครูจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกเสนอเนื้อหาของข่าวและเหตุการณ์ โดยไม่ได้กำหนดเนื้อหาของข่าวและเหตุการณ์ที่จะเสนอไว้ล่วงหน้า ซึ่งส่วนใหญ่ข่าวและเหตุการณ์ที่น่าเสนอจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ลักษณะการนำเสนอครูจะใช้วิธีการบรรยายและอธิบาย โดยจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเพื่อเตรียมความพร้อม วิธีการจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และวิธีการวัดผลประเมินผล ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าและไม่ได้จัดทำเป็นบันทึกการสอน

1.2 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จะไม่คล้ายกัน คือ ครูร้อยละ 87.5 จะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม และจะจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามบันทึกการสอนเป็นบางกิจกรรมแต่ครูร้อยละ 12.5 มีบทบาทเป็นเพียงผู้กำหนดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้คิดปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

1.3 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ครูจะเป็นผู้กำหนดเลือกกิจกรรมที่จะจัดให้แก่เด็กและส่วนใหญ่ เน้นกิจกรรมการวาดภาพระบายสีด้วยสีเทียน และการเล่นกับสีน้ำ ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ที่ครูจัดให้แก่เด็กจะเป็นไปตามบันทึกการสอนเป็นบางกิจกรรม

1.4 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเล่นตามมุมของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ซึ่งครูจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองในการเปิดโอกาสให้เด็กเข้าเล่นตามมุม และเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้จัดทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า ซึ่งกิจกรรมการเล่นตามมุมนี้ ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กเล่นไม่บ่อยนัก

1.5 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมในวงกลมของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ครูจะบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า โดยครูจะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและเนื้อหาที่จะสอนเด็กด้วยตนเอง ซึ่งจะปฏิบัติตามบันทึกการสอนที่จัดทำไว้ล่วงหน้าบางกิจกรรมและบางเนื้อหา

1.6 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมกลางแจ้งของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นกลางแจ้งไม่บ่อยนัก โดยครูจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะให้เด็กเล่นกลางแจ้งหรือไม่ ลักษณะของการจัดกิจกรรมกลางแจ้งของครูคือให้เด็กวิ่งเล่นอย่างอิสระ

1.7 พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาของครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่จะไม่คล้ายกัน คือ ครูร้อยละ 87.5 จะจัดกิจกรรมเกมการศึกษาในช่วงเวลาของกิจกรรมในวงกลม โดยใช้เกมการศึกษาเป็นสื่อการสอน เนื้อหาประสบการณ์ ครูร้อยละ 12.5 จะจัดเป็นมุมเกมการศึกษาและครูบางส่วนจะจัดให้เด็กเล่นเกมการศึกษาในช่วงเวลาของการชมวิดิทัศน์

2. ความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมสรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ร้อยละ 90.0 มีความเห็นตรงกัน และตรงตามแนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมประสม การณ์แบบเตรียมความพร้อม และการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประสม การณ์แบบเตรียมความพร้อมด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครูพบว่าครูส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดประสมการณ์ แบบเตรียมความพร้อมตรงกันกับแนวการจัดประสมการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ไม่สามารถจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวการจัดประสมการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ ทั้งนี้ เนื่องจาก

1.1 จำนวนนักเรียนที่มีมากใน 1 ห้องเรียนต่อครู 1 คน จึงส่งผลให้ครูจำเป็นต้องแสดง บทบาทเป็นผู้กำหนดกิจกรรมด้วยตนเองมากกว่าให้เด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและ ทำให้กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่ไม่สามารถสนองความสนใจ ความต้องการและความแตกต่าง ของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมอีกทั้งทำให้ครูไม่สามารถสังเกตและประเมินเด็กอย่างต่อเนื่อง เป็นรายบุคคลได้อย่างเต็มที่

1.2 พื้นที่ในการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ไม่เอื้อต่อวิธีการจัด กิจกรรมบางกิจกรรมและสภาพอาคารเรียนชั้นอนุบาล ไม่เอื้อต่อความสะดวกและความปลอดภัย ในการปฏิบัติและเปลี่ยนกิจกรรมบางกิจกรรม จากการพูดคุยสอบถามครูอย่างไม่เป็นทางการทำให้ ทราบว่า ครูส่วนใหญ่ ประสงค์ที่จะได้อาคารเรียนชั้นเดียว เพื่อความปลอดภัย ห้องเรียนที่มีขนาด กว้างพอเหมาะกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่และสนามพร้อมเครื่องเล่นที่เป็นสัดส่วนสำหรับเด็ก อนุบาล ซึ่งความประสงค์ของครูได้สอดคล้องกับดวงเดือน วังสินธุ์ (2534 : 5) ที่ได้กล่าวถึงบท บทบาทของครูไว้ว่า ครูจะต้องเตรียมสภาพแวดล้อม โดยการจัดพื้นที่ภายในและภายนอกชั้นเรียนให้ เหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แต่โดยสภาพที่จำกัดของเนื้อที่หรือ บริเวณของโรงเรียนทำให้ไม่สามารถที่จะสร้างอาคารเรียนสำหรับเด็กอนุบาลได้ตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ อีกทั้งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณอีกด้วย

1.3 ภาระงานที่ครูได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอนมีมากทำให้ครูจัดกิจกรรมให้ แก่เด็กได้ไม่เต็มที่ แต่จากการสังเกตพบว่าครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาวิธีการสอน และวิธีการจัดกิจกรรมของตน โดยครูได้แสดงความสนใจที่จะทราบว่าในการดำเนินกิจกรรมการ เรียนการสอนของตนนั้นมีข้อบกพร่องอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่ไม่ได้ปฏิบัติและครูส่วนใหญ่พยายามที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ โดยเฉพาะปัญหาในการจัดกิจกรรมตามตารางประจำวัน ซึ่งแนว

ทางที่ครูสามารถจัดกิจกรรมได้ตามสภาพของโรงเรียน ชุมชน และความพร้อมของครู ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้เป็นตัวอย่างในภาคผนวก จ.

1.4 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐไม่เพียงพอต่อการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่สนับสนุนกิจกรรม จากการสังเกตพบว่าครูแก้ปัญหาโดยจัดทำสื่อต่าง ๆ จากเศษวัสดุด้วยตนเอง ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของครูปฐมวัยอย่างหนึ่งดังเช่นที่ราสี ทองสวัสดิ์ (2533 : 67) ได้กล่าวไว้ว่าครูอาจเป็นผู้ทำสื่อบางประเภทได้ด้วยตนเอง เช่น เกมการศึกษา นิทาน ภาพพลิก และอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ครูยังสามารถนำสิ่งของที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ก้อนหิน หรือพืชชนิดต่าง ๆ ที่หาได้มาเป็นสื่อการสอนหรือการจัดกิจกรรมและอีกทางหนึ่งที่ครูสามารถทำได้คือ ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองบริจาคสิ่งของที่เหลือใช้ให้กับทางโรงเรียน เพื่อที่จะได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งวิธีการนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ปกครอง

2. จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าครูมีความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็ก แต่จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในด้านการปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดให้แก่เด็ก เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมและออกคำสั่งให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติตาม เกี่ยวกับเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้รณรงค์ให้โรงเรียนจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กตามแนวเตรียมความพร้อมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่า อุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมแก่เด็ก คือ

1. เจตคติที่ไม่ถูกต้องของประชาชนที่มีต่อการปฐมวัยศึกษา
2. ผู้ปกครองมีความต้องการให้สอนอ่าน เขียน ท่องจำ และทำเลข
3. ผู้บริหารไม่มีความเข้าใจหลักการศึกษารองอย่างถ่องแท้ และไม่สามารถสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้คล้อยตามได้

4. ครูไม่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความแม่นยำหรือมั่นคงในหลักการเตรียมความพร้อม (วรนาถ รักสกุลไทย, ม.ป.ป. ; อ้างอิงมาจาก ฉันทนา ภาคบงกช. 2537 : 43)

ดังนั้น ครูอนุบาลผู้ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาอีกทั้งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ควรนำความรู้ที่ตนลงสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง สรุปได้ว่า ในการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กนั้นจะอาศัยเพียงความคิดเห็นในเรื่องหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดประสบการณ์ไม่ได้ หากแต่ต้องนำไปปฏิบัติซึ่งบุคคลสำคัญที่สุดในการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็ก คือ ครู

ดังนั้นครูควรมีจุดยืนที่เด่นชัด มีความมั่นคงในความคิดและความเข้าใจ และเชื่อมประสานระหว่างผู้บริหาร ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. ครูชั้นอนุบาลมีความกระตือรือร้น ที่จะปรับปรุงพฤติกรรมการสอน ของตนเองเป็นอย่างมาก จากการที่ผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของท่านเหล่านั้น ท่านได้แสดงความเป็นอย่างมา และกล่าวว่า ถ้าได้แบบสังเกตไว้ก็จะ ได้ตรวจสอบตนเองว่ามีพฤติกรรมในข้อใดบ้าง มากน้อยเพียงไร หรือมีพฤติกรรมในข้อใดบ้างที่ไม่ได้ปฏิบัติเลย เพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมของตนเอง

2. ครูทุกคนมีความเข้าใจในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็ก แต่เนื่องจาก ครูมีภารกิจอื่น ๆ อีกมาก นอกเหนือจากการสอน จึงส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมของครูชั้นอนุบาล

3. จำนวนนักเรียนมีมากเกินไปต่อจำนวนครู 1 คน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนที่มากเกินไป จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมของครู เช่น การควบคุมดูแลเด็ก ไม่ทั่วถึงอย่างเต็มที่ สื่อและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เป็นต้น ดังนั้น การจัดกิจกรรมของครูส่วนใหญ่ จึงเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้ครูดำเนินกิจกรรมและควบคุมชั้นเรียนได้อย่างราบรื่น

4. อาคารเรียนชั้นอนุบาลเป็นอาคารสูง 2 และ 3 ชั้น ซึ่ง ไม่เหมาะสมเพราะอาจทำให้เกิดอันตรายได้

5. ห้องน้ำห้องส้วมมีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก เครื่องสุขภัณฑ์มีขนาด ไม่เหมาะสม

6. ขนาดของห้องเรียนต่อจำนวนนักเรียน ไม่เหมาะสม จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป ทำให้พื้นที่ในการปฏิบัติกิจกรรม ไม่เหมาะสม

7. ครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลบางส่วนจบการศึกษามานานแล้ว และ ไม่มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมแบบใหม่ จึงไม่มีแนวทางในการพัฒนางานด้านการสอนของตนเอง

8. ผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่เต็มที่

9. ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กน้อย

10. โรงเรียนเป็นแกนนำทางการจัดการศึกษาปฐมวัย แต่มีการนำเทคนิคหรือนวัตกรรมทางการศึกษาแบบใหม่มาใช้ น้อยมาก

11. เป็นโรงเรียนที่มีครูอนุบาลดีเด่นด้านต่าง ๆ เช่น ครูดีเด่นด้านการผลิตสื่อ ครูดีเด่นด้านการจัดสภาพห้องเรียน ครูดีเด่นด้านการสอน เป็นต้น แต่ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เนื่องจากครูชั้นอนุบาลมีภารกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนมาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมในแต่ละวันควรจัดในลักษณะของการบูรณาการมากกว่าแยกจัดเป็นกิจกรรม
2. จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมีมากอาจส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม หากลดจำนวนนักเรียนลงบ้าง หรือเพิ่มครูผู้ช่วยเพื่อช่วยเหลือครูประจำชั้นในการจัด กิจกรรม ก็จะทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ครูมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนางานสอนของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารควรให้การสนับสนุน เช่น เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมประชุมวิชาการหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณ
4. จัดอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เช่น อาคารควรเป็นอาคารชั้นเดียว หรือจัดห้องเรียนอนุบาลอยู่ในชั้นล่างของตัวอาคาร และมีห้องน้ำห้องส้วมเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในแต่ละวัน ไม่จำเป็นต้องจัดให้ครบทุกกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน แต่ควรจัดตามความสนใจของเด็ก หรือใช้กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเป็นแกน และครูใช้กิจกรรมนั้นมาพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน
6. การนำแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ได้จากการศึกษาคูงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์นั้น ครูควรนำมาตั้งกระบวนการ ไม่ควรนำมาเพียงจุดใดจุดหนึ่ง
7. ครูควรมีการขยายผลหรือมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องหลังจากได้รับการพิจารณาให้เป็นครูดีเด่น

ข้อเสนอแนะในควรวัดวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของครูในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ
2. ควรมีการศึกษานี้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย
3. ควรมีการศึกษากิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูดีเด่นด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษากับเกณฑ์ มาตรฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. คู่มือการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2537
- กมล สดประเสริฐ. "ข้อคิดเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา." ใน พัฒนาวิถผล 13. กรุงเทพฯ :
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2520.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.
- ..... แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2539.
- ..... แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ฉบับ พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2534.
- ..... เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- ..... เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 6.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การศึกษาสภาพอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย. ม.ป.ท., 2528.
อัคราณา.
- ..... ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย. ม.ป.ท., 2524. อัคราณา
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. เอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา
หน่วยที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2531.
- จักรสิน พิเศษสาร. ทฤษฎีและนักปรัชญาการศึกษาชาวตะวันตก. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2521.
- ฉวีวรรณ นิยมชาติ. การพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการ
จัดประสบการณ์การถ่มมคณิตศาสตร์อย่างมีแบบแผน. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัคราณา.
- ชัยวงศ์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

- ดวงเดือน วังสินธุ์. "ยุทธศาสตร์การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก", ใน ประชาศึกษา 41. พฤษภาคม 2534.
- คุยฎี บริพัตร ณ อุรุทธา. "ทรรสนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย", ใน รักลูก. 6 : 177 ; มกราคม 2532.
- เดือนใจ เศรษฐศักดิ์โก. แบบฝึกความพร้อมทางการเรียน. พระนคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2524.
- ไทช-อิสราเอล, ชมรม. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : เอราวิณการพิมพ์, 2523.
- นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข. "ปัจจัยทางสภาพสิ่งแวดล้อมและความพร้อมในการเรียน," ใน ประชากรศึกษา. 34(1) : ตุลาคม 2525.
- นางเยาว์ แข่งเพ็ญแข และคณะ. ความพร้อมในการเรียนอ่าน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2522.
- นางลักขณ์ สีนสีผล. "หลักการและขอบข่ายของปฐมวัยศึกษา," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา หลักสูตรการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-5. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- นิคม ทาแดง. "การจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน", ใน เอกสารการสอนชุดวิชา หลักสูตรการสอนปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 6-10. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิการ์ต, 2524.
- นิพนธ์ จิตต์ภักดี. "การเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาไทย." ประชาศึกษา 26 (มีนาคม 2518): 8-10.
- น้อมฤดี จงพยุหะ. หลักการสอน 2. พระนคร: ก้าวหน้าการพิมพ์, 2527.
- บันลือ พดกษะวัน. แนวการสอนสำเร็จรูปคู่มือครูสอน ป.1 และเด็กแรกเรียน. ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การสร้างแบบทดสอบ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ. 2526.
- บุญเยี่ยม จิตรคอน. คู่มือครูเด็กวัยก่อนเกณฑ์บังคับ. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช, 2520.
- _____. "บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 6-10. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- เบญจมา แสงมณี. อนุบาลและเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป, 2516.

- ปาริชาติ อรุณศักดิ์. การศึกษาการเล่าเรียนที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ประสาธ อิศรปริดา. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กราฟิตอาร์ต, 2522.
- สุสดี กุฎอินทร์. "ผลของการให้การศึกษาแก่ก่อนวัยเรียน," ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. หน้า 41-43. ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523.
- พัชรี สวนแก้ว. จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2536.
- พันธนี เจริญสุข. ความคิดเห็นของครูอนุบาลเกี่ยวกับเครื่องเล่นที่จำเป็นต่อการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- พัฒนา ชัยพงษ์. การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย. เอกสารการบรรยายชุดที่ 3 แผนการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- _____ . "การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา," ใน ชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2531.
- _____ . "ทักษะการเรียนรู้จาก Learning Center. เอกสารประกอบการอบรม. ม.ป.ท.
- พรรณิ ชูทัย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, 2522.
- พูลศิริ แก้วกลางศึก. คู่มือการศึกษาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2519.
- ภรณ์ สุวรรตนะ. เด็กก่อนวัยเรียน. นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2523.
- _____ . สื่อการแสดงกับการพัฒนาเด็ก. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- มาณวิภา ผลพิรุฬห์. ความสามารถในการเล่าเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้ทักษะพื้นฐานและสร้างสรรค์กับการสอนตามแผนการจัดการประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- เขาวพา เดชะคุปต์. "การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก", ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523.

- _____ . กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- ราตี ทองสวัสดิ์. "การจัดกิจกรรมประจำวัน," ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523.
- _____ . จำเป็นต้องสอนอ่านเขียนในชั้นอนุบาลไหม?, ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. ชมรมไทย-อิสราเอล, 2523.
- _____ . "แนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา." ใน เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-5. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2533.
- ราตี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. คู่มือการนิเทศการศึกษาก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2529.
- วรนาท รักสกุลไทย. "จุดยืนของโรงเรียนอนุบาลจะเน้นวิชาการ หรือเตรียมความพร้อม. เอกสารประกอบการบรรยายการอบรมผู้บริหาร. ม.ป.ป.
- วรภรณ์ รักวิชัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์, 2533.
- _____ . กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- _____ . เอกสารประกอบคำสอน คร. 311 การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- วัฒนา ปุญญฤทธิ์. การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางด้านอารมณ์และความรู้สึกของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนต่างกัน. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- วันทนี้อยู่ เหมาะคองกุล. พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมในวงกลม. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- วาตี ประจสิงห์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่วัดในชั้นอนุบาล. วิชานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- วิณี ชิดเชิดวงศ์. การศึกษานี้. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2537.
- วิจิตรา วิเศษสมบัติ. ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนาในกิจกรรมการนั้น. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

- ศรียา นิยมธรรม และประภัศสร นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
เจริญพัฒน์, 2512.
- สมควร อภัยพันธุ์. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์,
2512.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา
หน่วยที่ 9 - 12. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- ..... เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.
- ..... เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 8-12. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.
- สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา, 2518.
- สุโท เจริญสุข. เกร็ดจิตวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2525.
- สุมนา พานิช. การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก. ราชบุรี : 2531.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อนันต์ ศรีโสภา. การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- อารี พันธุ์ณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ดันฮ้อ แกรมมี่. พิมพ์ครั้งที่ 3, 2540.
- อารี รังสินันท์. รูปแบบการจัดโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู
วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, 2523. อัดสำเนา.
- อารี สัมหลวี. "สัมมนาโต๊ะกลมว่าด้วยเรื่องอนุบาล", รักลูก. 4: 118-123; พฤศจิกายน 2529.
- อรุณี เอี่ยมพงษ์ไพฑูรย์. ความพร้อมทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
สนทนาโดยการเสริมประสบการณ์คณิตศาสตร์ประกอบสื่อ. ปรินญาพันธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. "ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย," รักลูก. 6 : 179-180 ;
มกราคม 2532.
- เอนกกุล กริมแสง. จิตวิทยาการศึกษา. พิชญ โลก : 2520.
- Bloom, B. stability and Chance in Human Characteristic. New York; Jhon Wiley and Son,
1964.
- Brenda, S.S. "Changes in Children's Event Memory as a Fungtion of Experiece
(memory)," Dissertation Abstracts International. 2326 B ; October, 1991.

Good, C.V. Dictionary of Education. 3 rd ed. New York: Mc Graw-Hill, 1973.

Suzanne Lowell Krogh. Early Childhood Education. USA, 1994.

Lieberman David A. Learning ; behavior and cognition. Scotland : University of Stirling.
1992.

ภาคผนวก ก

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์
แบบเตรียมความพร้อม

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูคุณครูมหาวิทยาลัยโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประเภทการแบ่งเกมหรือความพร้อม

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาคำ และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
1. ความวางแผนการสอนล่วงหน้าจะ สอนอะไร สอนใคร สอนอย่างไร...														
2. ครูเตรียมการสอนโดยทำบันทึก การสอนล่วงหน้า / สไลด์ฯ.....														
3. ครูกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์สอดคล้องกับจุดมุ่ง หมายของหน่วยการเรียนรู้ในแผนการ จัดประสบการณ์														
4. ครูกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์ในแต่ละกิจกรรมครอบคลุม พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน.....														
5. ครูกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด ประสบการณ์ที่สามารถสังเกตและ ประเมินได้จากพฤติกรรมการแสดง ออกของเด็ก.....														

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูบุคลากรโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สอนทบทวน และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/กีฬา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
6. ครูวางแผนการส่งเสริมพัฒนาการใน แต่ละด้านล่วงหน้าโดยสอดคล้องกับ แนวจัดประสบการณ์ระดับอนุบาล ศึกษาสำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.....														
7. ครูกำหนดวิธีการจัดประสบการณ์ใน การบันทึกการสอนอย่างละเอียด														
8. ครูจัดเนื้อหาประสบการณ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย														
9. ครูจัดเนื้อหาประสบการณ์สัมพันธ์ กับทักษะการเรียนรู้ เช่น ทักษะการ ตั้งภาค จำแนก เปรียบเทียบ.....														
10. ครูจัดเตรียมเนื้อหาที่จะสอนให้มีความเหมาะสมกับเวลา ภัย และความสนใจของเด็ก														

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่การจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาข่าว และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/ศึกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
11. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรม...														
12. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้.....														
13. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ตามบันทึกแผนการสอนที่วางไว้ล่วงหน้า														
14. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์โดยมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายากในแต่ละกิจกรรม.....														
15. ครูใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น สภาจิตทดลอง บทบาทสมมติ เต้านิทานอภิปราย														
16. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์สอดคล้องกับการสอนแบบบูรณาการ														

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนามหญ้า และเศษวัสดุ		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา)		กิจกรรมเล่น ความมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
17. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์แบบ บูรณาการ														
18. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้ อย่างสอดคล้องกับเนื้อหา.....														
19. ครูจัดกิจกรรมประสบการณ์ได้ เหมาะสมกับวัย เวลา และความสนใจ ของเด็ก.....														
20. ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมประสบการณ์ เช่น การนั่งในและนอกชั้นเรียน เช่น ให้เด็กเป็นผู้เริ่มกิจกรรมด้วยเอง														
21. ครูให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ประสบการณ์อย่างทั่วถึง														
22. ครูเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ด้วยตนเอง														

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอุบลราชธานีโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาข่าว และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/ศึกษา)		กิจกรรมเล่น เกม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
23. ครูเปิดโอกาสให้เด็ก ได้เลือกปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง ตามความ สามารถและความสนใจ.....												
24. ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจ กรรมทั้งที่เป็นงานกลุ่มและเดี่ยว....												
25. ครูเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และเกิดความอยากเรียนรู้ ในการ ปฏิบัติกิจกรรม												
26. ครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือชี้แนะเมื่อเด็ก ต้องการมากกว่าเป็นผู้บอกคำสั่ง												
27. ครูส่งเสริมให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น ในตนเองและกล้าแสดงออกอยู่เสมอ												
28. ครูจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนได้เหมาะสม กับกิจกรรม												

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอุบลลาใจโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนามหญ้า และหอคอยน้ำ		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/กีฬา)		กิจกรรมเล่น สนาม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
29. ครูให้ความสนใจกับเด็กทุกคน อย่างทั่วถึงในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม;														
30. ครูมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกดีทุกคน เช่น กอด โอบกอด การพูดคุยด้วย														
31. ครูเปิดโอกาสให้เด็กคิดถามและสนใจ หรือตั้งใจที่จะตอบคำถามของเด็ก														
32. ครูใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้ เด็กเกิดกระบวนการคิด														
33. ครูใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม กับเนื้อหาและกิจกรรม														
34. ครูใช้สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย ในการจัดกิจกรรม														
35. ครูเลือกใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม กับวัยของเด็ก														

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สนทนาข่าว และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
36. ครูให้เด็กได้สัมผัสและใช้สื่อต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง...														
37. ครูจัดมุมประสบการณ์ให้สอดคล้อง กับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์														
38. ครูแนะนำการใช้สื่อและอุปกรณ์ ต่างๆ ให้แก่เด็ก														
39. ครูวัดและประเมินผลพัฒนาการของ เด็กไปพร้อมๆ กับ การจัดกิจกรรม ประสบการณ์เป็นรายบุคคลอย่าง ต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน														
40. ครูใช้เทคนิคในการวัดและประเมิน ผล พัฒนาการของเด็กหลายวิธี เช่น สังเกต ตรวจสอบ ทดสอบ และอื่น ๆ														

แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม(ต่อ)

รายการพฤติกรรม	กิจกรรม สันทนาการ และเหตุการณ์		กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและ จังหวะ		กิจกรรม สร้างสรรค์ (ศิลปะ/กีฬา)		กิจกรรมเล่น ตามมุม		กิจกรรมใน วงกลม		กิจกรรม กลางแจ้ง		กิจกรรม เกมการศึกษา	
	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ	ปรากฏ	ไม่ ปรากฏ
41. ครูทำแบบบันทึกพัฒนาการของเด็ก ด้านต่าง ๆ และแจ้งให้ผู้ปกครอง และผู้บริหารทราบเป็นระยะ ๆ อย่างเป็นประจำ														
42. ครูนำผลพัฒนาการที่ได้จากการวัด ผล และประเมินผล มาเป็นแนวทาง ในการพัฒนา และส่งเสริมความ พร้อมของเด็กแต่ละคน														

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลชั้นหลักการ
แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์
แบบเตรียมความพร้อม

ความเข้าใจด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม
 คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และโปรดตอบ
 คำถามทุกข้อ

1. ความเข้าใจด้านหลักการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

พฤติกรรม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
1. การจัดประสบการณ์ควรวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า.....	.....	.....	.....
2. การจัดประสบการณ์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า.....	.....	.....	.....
3. บันทึกการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องบันทึกตามแผนการจัดประสบการณ์.....	.....	.....	.....
4. การกำหนดจุดมุ่งหมายการสอนไม่จำเป็นต้องทำไว้ล่วงหน้า เพราะเด็กอาจสนใจเรื่องอื่นมากกว่าเรื่องที่ครูเตรียมไว้.....	.....	.....	.....
5. รายละเอียดของแต่ละกิจกรรมควรกำหนดไว้ล่วงหน้า และครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก.....	.....	.....	.....
6. การจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์การสอนควรเตรียมไว้ล่วงหน้า และกำหนดจุดประสงค์ในการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนไว้อย่างชัดเจน.....	.....	.....	.....
7. วิธีการประเมินผลควรกำหนดไว้อย่างชัดเจน.....	.....	.....	.....
8. กิจกรรมควรจัดตามแผนการจัดประสบการณ์.....	.....	.....	.....
9. กิจกรรมควรจัดตามบันทึกการสอน.....	.....	.....	.....
10. จัดกิจกรรมตามที่กำหนดไว้เพื่อเด็กจะได้พัฒนาตามจุดประสงค์ของการสอน.....	.....	.....	.....
11. ชี้แจงให้เด็กทราบก่อนปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้งว่าจะทำอะไร เพื่ออะไร.....	.....	.....	.....
12. คอยช่วยเหลือเด็กอยู่ตลอดเวลาขณะจัดกิจกรรมประสบการณ์.....	.....	.....	.....

พฤติกรรม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
13. ควรใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย.....	.....	.....	.....
14. ตั้งคำถามปลายเปิดหรือระดับสูงถามเด็ก ขณะจัดกิจกรรมประสบการณ์.....	.....	.....	.....
15. ให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดให้ครบทุกกิจกรรมในแต่ละวัน.....	.....	.....	.....
16. ให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มมากกว่าทำคนเดียว....	.....	.....	.....
17. จัดกิจกรรมไว้หลากหลายในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้เลือกปฏิบัติตามความสนใจ.....	.....	.....	.....
18. จัดกิจกรรมตามความสนใจของเด็กแต่ละคน.....	.....	.....	.....
19. ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง.....	.....	.....	.....
20. ให้เด็กมีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมในแต่ละครั้ง.....	.....	.....	.....
21. กำหนดเวลาเอาไว้อย่างชัดเจนในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละอย่าง.....	.....	.....	.....
22. จัดกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรมให้ครบในแต่ละวัน.....	.....	.....	.....
23. กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมถ้าเด็กไม่สนใจ.....	.....	.....	.....
24. สังเกตเด็กทุกคนในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม.....	.....	.....	.....
25. ประเมินพัฒนาการเด็กทุกด้านในแต่ละกิจกรรม.....	.....	.....	.....
26. ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย.....	.....	.....	.....
27. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล แล้วแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ.....	.....	.....	.....
28. ประเมินเด็กในทุกกิจกรรม.....	.....	.....	.....
29. ประเมินผลและบันทึกผลหลังการจัดทุกครั้ง.....	.....	.....	.....

2. ความเข้าใจเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

พฤติกรรม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
30. ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปฏิบัติ กิจกรรมทุก ๆ กิจกรรม.....	.....	.....	.....
31. บุคลากรเนื้อหาต่อกิจกรรมให้สอดคล้องกัน.....	.....	.....	.....
32. จัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน.....	.....	.....	.....
33. จัดประสบการณ์ตามระดับพัฒนาการของเด็ก แต่ละคน.....	.....	.....	.....
34. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล.....	.....	.....	.....
35. จัดกิจกรรมโดยให้เด็กเรียนรู้ด้วยการเล่น.....	.....	.....	.....

3. ความเข้าใจเรื่องทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

พฤติกรรม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
36. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่จำเป็นต้องนำมา เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์.....	.....	.....	.....
37. การเรียนรู้ของเด็กไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามทฤษฎี พัฒนาการและทฤษฎีการเรียนรู้.....	.....	.....	.....
38. ทฤษฎีการเรียนรู้ไม่มีผลต่อการจัดกิจกรรม ประสบการณ์.....	.....	.....	.....
39. ทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและทฤษฎีพัฒนาการ ของเด็กปฐมวัยไม่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติจริงได้ เพราะเด็กมีความแตกต่างกัน.....	.....	.....	.....
40. การจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมไม่จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีพัฒนาการและทฤษฎีการเรียนรู้เป็น ทางการจัดประสบการณ์.....	.....	.....	.....

ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และโปรดตอบคำถามทุกข้อ

ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

พฤติกรรม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	หมายเหตุ
1. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก.....	.....	.....	.....
2. เป็นผู้แนะนำช่วยเหลือเด็ก เมื่อเด็กต้องการ.....	.....	.....	.....
3. เป็นผู้ดูแลเรื่องโภชนาการแก่เด็ก.....	.....	.....	.....
4. ให้กำลังใจเด็กสม่ำเสมอ.....	.....	.....	.....
6. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียน.....	.....	.....	.....
7. จัดเตรียมสื่อให้พร้อม.....	.....	.....	.....
8. สนใจเด็กอย่างทั่วถึงขณะปฏิบัติกิจกรรม.....	.....	.....	.....
9. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม.....	.....	.....	.....
10. ประเมินผลเด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง.....	.....	.....	.....
11. เป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้าน.....	.....	.....	.....

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร (ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ผู้สัมภาษณ์.....

1. แนวคิดและการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

.....

.....

.....

.....

.....

2. การสนับสนุนทางวิชาการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูอนุบาล

กรณีตัวอย่าง : ชั้นอนุบาลปีที่ 1

ข้อมูลส่วนตัว

- ครูศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) การอนุบาลศึกษา
- ปฏิบัติงานด้านการสอนชั้นอนุบาล 20 ปี (เป็นวิทยากร ครูดีเด่น)
- ปัจจุบันประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมของครูอนุบาล “หน่วย กลางวัน - กลางคืน”

กิจกรรมการสนทนาข่าวและเหตุการณ์

ครู : คุณี่ใครยังไม่มา...คนที่มาสายบ่อย ๆ แล้วถูกจดชื่อไว้ให้บอกพ่อ-แม่ด้วยว่า ค้อไปให้มาส่งเร็ว ๆ หน่อยนะ ถ้ายังมาส่งช้าอีก ครูจะขอพบพ่อ-แม่ เล็ก ๆ เละนะ

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

ครู : เด็ก ๆ ที่บ้านของตัวเองเลยคะ เอาละนะพอครูเขย่าแอมปุริน เด็ก ๆ ก็เริ่มเดินได้เลย เขย่าช้า เดินช้า ๆ เขย่าเร็ว ก็เดินเร็ว ๆ 1...2...3...

เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามครูกำหนด (4 - 5 ครั้ง)

ครู : พอแล้วคะ...เด็ก ๆ กลับมานั่งตรงที่ที่ตัวเองเคยนั่งเลยคะ

กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

ครู : วันนี้ครูจะให้เด็ก ๆ ทำนาฬิกาจากงานกระดาษนะคะ...ให้เด็กนั่งตามกลุ่มของตนเอง ใครทำหน้าที่อะไรในกลุ่มก็ให้ทำได้เลยนะคะ ส่วนคนอื่นให้นั่งเงียบ ๆ

เด็ก : คนที่ 1 : หยิบกระดาษมาแจกเพื่อน ๆ ในกลุ่ม

คนที่ 2 : หยิบสีเทียน/กรรไกร/กาว

คนที่ 3 : หยิบผ้าพลาสติกมาปูรองพื้น

ครู : เรียบร้อยแล้วนะคะ...ทุกคนนั่งตามกลุ่มแล้วครูจะแจกงานกระดาษให้ แล้วเด็ก ๆ คิดตัวเลขตามตัวอย่างนะคะ อย่าลืมวาดเข็มนาฬิกาพร้อมระบายสีให้สวยงาม...คุยกันได้แต่ให้เบา ๆ หน่อยนะคะ

- เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามครูกำหนด เสร็จเรียบร้อย ทำงานไป
ป้อนสัญลักษณ์ของตนเอง แล้วส่งให้ครู
- ครู : ระบายสีให้เจ็บ ๆ นะคะ...อย่าให้มีสีขาวเหลืออยู่ (สำหรับเด็กที่ระบายสีอ่อน ๆ และ
ไม่ทั่ว)

กิจกรรมการเล่นตามมุม

- ครู : เด็ก ๆ เล่นในมุม อย่าส่งเสียงดังมากนะคะ
- เด็ก : เข้าเล่นในมุมต่าง ๆ ในห้องตามความสนใจ

หมายเหตุ เด็ก ๆ จะเล่นในมุมต่าง ๆ ได้ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เรียบร้อย
แล้ว ซึ่งเป็นข้อตกลงของห้อง แต่เด็กจะได้เข้าเล่นในมุมได้ไม่บ่อยนัก เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์
(ศิลปะศึกษา) เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลามาก

- ครู : ปฏิบัติงานอื่น ๆ ขณะเด็กเล่นตามมุม...อีก 10 นาที เด็ก ๆ เก็บของเล่นได้แล้วค่ะ

กิจกรรมในวงกลม

- ครู : เด็กนั่งเป็นวงกลมนะคะ...เข้าชนเข้า...เอาห่อหุ้ม...วันนี้คุณครูจะมาคุยกับเด็ก ๆ เรื่อง
กลางคืน เ...เราทราบได้อย่างไรคะว่าตอนไหนเป็นเวลากลางคืน
- เด็ก : มันมืด...มีพระจันทร์...ต้องเปิดไฟ
- ครู : เก่งมากค่ะ...แล้วเวลากลางคืนเราจะทำอะไร
- เด็ก : นอน...ดูทีวี
- ครู : บางคนก็นอน...บางคนก็ดูทีวี...มีใครทำอย่างอื่นอีกไหมคะ...(ไม่มี)
ตอนกลางคืนเด็ก ๆ มองเห็นอะไรบ้าง
- เด็ก : เห็นพระจันทร์...เห็นนก...ไม่เห็นอะไร
- ครู : คนที่เห็นพระจันทร์และค้างคาว (ครูอธิบายว่าคนที่เห็น ไม่ใช่ชนก แต่เป็นค้างคาว)
ทำไมถึงเห็นล่ะคะ
- เด็ก : เปิดไฟ
- ครู : แล้วคนที่มองไม่เห็นจะทำอย่างไรดีคะ
- เด็ก : เปิดไฟ
- ครู : เก่งค่ะ...พอตอนกลางคืนเราก็มองไม่เห็น เราก็เปิดไฟ แล้วถ้าไม่มีไฟล่ะคะ
ทำอย่างไรเอ่ย...เราถึงจะมองเห็นตอนกลางคืน

เด็ก : เทียน...ไฟฉาย

ครู : เก่งมากทุกคน คบมือให้ตัวเองหน่อย...ตอนกลางคืนจะมีคนมาก เรามองอะไรไม่เห็น ก็ต้องเปิดไฟ...จุดเทียนไข...ใช้ไฟฉาย...หรือตะเกียง เราจึงจะมองเห็น ตอนกลางคืน บนท้องฟ้ามีพระจันทร์และดวงดาว คนเรานอนหลับตอนกลางคืน เอ...มีใครไม่ขอมนอน...ต้องนอนนะคะ แล้วไม่นอนดีอีกด้วย ไม่อย่างนั้นเด็ก ๆ จะตื่นสายแล้วมาโรงเรียนสาย

กิจกรรมกลางแจ้ง

ครูให้เด็ก ๆ เข้าแถวเดินลงไปที่สนาม และให้เด็ก ๆ เล่นอย่างอิสระ ประมาณ 10 นาที

กิจกรรมเกมการศึกษา

ครูไม่ได้จัดกิจกรรมเกมการศึกษาให้แก่เด็ก...แต่เปิดทีวีให้เด็ก ๆ ดู

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูอนุบาล

กรณีตัวอย่าง : ชั้นอนุบาลปีที่ 2

ข้อมูลส่วนตัว

- ครูศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) การอนุบาลศึกษา
- ปฏิบัติงานด้านการสอนชั้นอนุบาล 1 ปี สอนชั้นประถมศึกษา 17 ปี
- ปัจจุบันประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมของครูอนุบาล “หน่วย เครื่องมือ - เครื่องจักร”

กิจกรรมสนทนาข่าวและเหตุการณ์

ครู : วันนี้เพื่อนเราที่ไม่สบาย...แล้วไม่ได้มาโรงเรียนหลายวัน...มาแล้ว ครูจะให้เพื่อนออกมาเล่าให้พวกเราฟังว่าไม่สบายเพราะอะไร

เด็ก : (คนที่ไม่สบาย) หกล้ม

ครู : หกล้มที่ไหนคะ...บอกเพื่อนซิ

เด็ก : ที่โรงเรียน

ครู : เพื่อนเราหกล้มที่โรงเรียน...กางเกงต้องเปียก 5 เซ็ม...แล้วไม่สบายด้วย
เอ...เพราะอะไรถึงหกล้มคะ

เด็ก : วิ่งไล่กันแล้วหกล้มคะ

ครู : เห็นไหมคะ ครูบอกก่อนเวลาถึงโรงเรียนแล้ว ให้เดินดี ๆ ไม่ให้วิ่ง พอวิ่งแล้วเป็น
ยังงี้เลยคะ...หกล้มบาดเจ็บเลย...มีตัวอย่างแล้ว คนอื่น ๆ จะวิ่งไล่กันอีกหรือเปล่าคะ

เด็ก : ไม่วิ่ง (คะ/ครับ)

กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

ครู : เด็ก ๆ ทุกคนลุกขึ้นยืน แล้วเข้าแถวยืนเรียงกันตามลำดับ เป็นกลุ่มนะคะ...ครูจะให้เด็ก ๆ
ร้องเพลง เด็ก ๆ ต้องร้องให้เข้ากับจังหวะแทมบูรินที่ครูเขย่านะคะ...เด็ก ๆ จะ
ร้องเพลงอะไรดี

เด็ก : เสียงอะไร...กุหลาบ...นกน้อย

ครู : หลายเพลงเลย อย่างนั้นเราร้องทุกเพลงเลยดีกว่า...แต่ต้องให้เข้าจังหวะนะคะ...
เฮ้ 1...2...3... เริ่ม

เด็ก : ร้องเพลงพร้อมกับครูเข่าแทมบูริน

ครู : เดี่ยวก่อนไม่เห็นเข้าจังหวะเลย...อย่างนี้ไม่เก่งนะคะ...เอาใหม่อีกครั้งหนึ่ง...เด็ก ๆ ฟังจังหวะด้วยซิคะ...1 2 3

เด็ก : ร้องเพลงพร้อมกับครูเข่าแทมบูริน

ครู : เอาละคะ พอแล้ว...ยังไม่เข้าจังหวะดีเลย...วันนี้ครูให้ 5 คะแนน วันหลังต้องทำให้ได้ นะคะ ไม่อย่างนั้นขึ้นชั้น ป.1 ไม่ได้นะ...คะ...ทุกคนนั่งเป็นวงกลมเลยนะคะ

กิจกรรมในวงกลม

ครู : เมื่อวานนี้ครูบอกว่ามีด...กรรไกร...จอบ...เสียม...พลั่ว เป็นอะไรคะ

เด็ก : เครื่องมือ (คะ/ครับ)

ครู : เก่งมากคะ...แล้วเด็ก ๆ ทราบไหมคะว่ามีอะไรอีกบ้างที่เราใช้เป็นเครื่องมือ เวลาเรา ทำงาน...เวลาเราอยากจะทำของเราน่าจะใช้อะไรช่วยที่ทำให้เราจนของ ได้ทีละมาก ๆ

เด็ก : รถ

ครู : ใช่คะ...รถเข็น ช่วยให้เราจนของ ได้ทีละเยอะ ๆ ...แล้วเครื่องจักรเป็นอย่างไร ใคร รู้จักบ้างเอ่ย

เด็ก : ???

ครู : ใครเคยเห็นรถไม่ปูน...รถแม็คโครบ้าง...นั่นแหละคะ เราเรียกว่าเครื่องจักร... มีอะไรอีกคะ...เครื่องโมฮิน...เครื่องร่อนทราย...ใช่ไหมคะ อ้า...เดี๋ยวครูจะให้เด็ก ๆ วาดภาพเครื่องมือ - เครื่องจักรที่เด็ก ๆ เคยเห็น

กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

ครู : นั่งตามกลุ่มเลยนะคะ ไปหยิบอุปกรณ์แล้วลงมือทำได้เลยคะ...เด็ก ๆ วาดให้สวย ๆ ระบายสีเข้ม ๆ นะคะ ใช้หลาย ๆ สีนะ อย่าใช้สีเดียวไม่สวย

เด็ก : ปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามที่ครูกำหนด

ครู : ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ พร้อมครูไม่ให้เด็กเดินไปมา...และส่งเสียงดัง

หมายเหตุ เมื่อเด็กวาดภาพระบายสีเสร็จเรียบร้อย ทำงานมาส่งครู แล้วถามว่าวันนี้เล่นมุมหรือไม่ ครูบอกงดเล่นเพราะเวลาเหลือน้อยให้เตรียมตัวลงสนาม

กิจกรรมกลางแจ้ง

- ครู : เด็ก ๆ ส่งงานแล้วรีบมาเข้าแถวลงสนามเลยนะคะ มีเวลาน้อย เร็ว ๆ หน่อย...
(ครูพาลงสนาม) ให้วิ่งเล่นแถว ๆ นี้ะคะ ห้ามไปที่อื่น...เดี๋ยวครูจะให้ไปทานข้าวแล้ว
เล่นได้ค่ะ 5 นาทีนะ
- เด็ก : วิ่งเล่นอย่างอิสระ
(ลัดพ้อครูเรียกไปล้างมือ แล้วเข้าแถวไปทานข้าว)

กิจกรรมเกมการศึกษา

ครู ไม่จัดเกมการศึกษาให้เด็ก แต่เปิดทีวีให้ดู

สรุป

จากตัวอย่างพฤติกรรมการสอนของครู : กรณีตัวอย่าง ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 พบว่าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง คือ ครูเป็นผู้กำหนดว่าเด็กจะทำอะไรใน แต่ละกิจกรรม ออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม และให้ปฏิบัติตามกิจกรรมที่เหมือนกันทุกคน ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักของการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ที่ครูควรจะเป็นเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กเลือกปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ โดยครูเป็นเพียงผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อกระตุ้นเร้าให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ที่จะเรียนรู้ ขณะที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมครูอาจมีคำถามปลายเปิดถามเด็กบ้างเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดและพัฒนาทักษะด้านภาษาของเด็ก หรือเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของเด็ก กิจกรรมที่ให้เด็กปฏิบัติใน 1 วัน อาจเป็นกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็ได้ แต่ให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านในกิจกรรมนั้น และควรเลือกใช้ชีวิตต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมเช่น ทดลอง สารคดี ศึกษาออกสถานที่ cooking บทบาทสมมติ ฯลฯ มากกว่าใช้การอธิบายเพียงอย่างเดียว และควรมีสื่อประกอบการสอนเพื่อให้เด็กเข้าใจมากขึ้น เพราะเด็กก่อนวัยเรียนต้องเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม

ภาคผนวก จ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.วรรณารท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการฝ่ายอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยากร
955 สุขุมวิท 71 แขวงคลองตัน เขตพระโขนง
2. อาจารย์รุ่งระวี กนกวิบูลย์ศรี อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสน
3. อาจารย์บำเพ็ญ การพาณิชย์ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลระยอง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกรรณิการ์ คลังวิเชียร
เกิด	3 กันยายน 2512
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	110/184 ถ.อินทวโรรส ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย 57000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนคาราวินาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2534	ค.บ. (การอนุบาลศึกษา) จากวิทยาลัยครูเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2541	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

การศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์
แบบเตรียมความพร้อม กรณีศึกษา โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

บทคัดย่อ

ของ

กรรณิการ์ คลังวิเชียร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาความเข้าใจของครูอนุบาล ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 16 คน ใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า 7 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม แบบสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมของครูอนุบาลโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่คิดเป็นร้อยละ 100.0 ไม่วางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า ร้อยละ 53.5 ครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรมและออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติ แต่ครูจัดกิจกรรมครบทุกกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 46.4 ครูเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้เลือกเล่นตามมุม ร้อยละ 5.8 ครูใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางการคิดเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและร้อยละ 100.0 ครูไม่วัดและประเมินผลพัฒนาการของเด็กไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรม

2. ครูร้อยละ 90 เห็นด้วยกับบทบาทหน้าที่ของครูที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมว่า ควรเป็นไปตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎี

A STUDY OF TEACHERS' BEHAVIORS IN READINESS APPROACH :
A CASE STUDY OF ANUBARN CHIANG MAI

AN ABSTRACT
BY
KANNIKA KLANGWICHEN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood
at Srinakharinwirot University
October 1998

The purpose of this study was to observe the teachers' behaviors in readiness approach : a case study of Anubarn Chiang Mai and surveyed the teachers' opinion in the role of readiness approach

The population for this study was 16 teachers in academic year 1997 of Anubarn Chiang Mai. The study was carried out during 7 consecutive weeks, from 9 february 1997 to 24 march 1997. The data were then analyzed by using analytic induction.

The findings of this study were as follows :

1. Teachers' behaviors in readiness approach of Anubarn Chiang Mai

- 100 % didn' t have their own plan for teaching children.
- 53.5 % of the classroom activities were initiated by the teachers as to command and settle the activities. But they arranged every activities according to the Office of the National Primary Education Commission's plans
- 46.4 % of the classroom activities were initiated by the children just to choose to play in the free play conners
- Only 5.8% from the observations that the teachers ask questions that encourage children's thinking skills and support children's learning skills.
- 100 % from the observations that the teachers did not assess the children's development during the activities.

2. 90 % of the teachers replied the questionnaire in agreement with principles, concepts, theories and the roles of teachers in the readiness approach onto early childhood education.